

Universitat, cultura i teatre a la dècada dels cinquanta: L'Agrupació de Teatre Experimental i el Teatre Viu

Enric Ciurans Peralta

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

ENRIC CIURANS PERALTA

UNIVERSITAT, CULTURA I TEATRE A LA DÈCADA

DELS CINQUANTA:

L'AGRUPACIÓ DE TEATRE EXPERIMENTAL

I

EL TEATRE VIU

VOLUM 2

APÈNDIX DOCUMENTAL

CURRICULUM ABREUJAT

MIQUEL PORTER i MOIX (Barcelona, 1930)

—Catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona.

—Doctor en Història per la Universitat de Barcelona. Tesi doctoral: “El cinema primitiu a Barcelona i les aportacions d’Adrià Gual”, dirigida per Santiago Alcolea, Barcelona, juny 1975, Facultat de Geografia i Història. Publicada sota el títol *Adrià Gual i el cinema primitiu a Catalunya (1897-1916)*, Publicacions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 1985.

—Cap del Servei de Cinematografia del Departament de Cultura la Generalitat de Catalunya (1980-1985).

Crítica cinematogràfica i comentaris a les publicacions:

—*Curial*, (1949-1950)

—*Serra d’Or*, (1960-1999)

—*Destino*, (1962-1975)

—*Jano*, (1976-1981)

—*Avui*, (1976-1981 / 1986-1989)

—*Revista de Catalunya* (2^a. època)

—*Revista Ateneu*

Llibres: (selecció)

—*Cinematografia catalana (1896-1925)*, Editorial Moll (Raixa, 31), Palma de Mallorca, 1958. (amb Guillemette Huerre).

—*Cinema. Final de trajecte i començament d'utopia*, Rafael Dalmau, Editorial, (Panorama actual de les idees, 15-16), Barcelona, 1962.

—*Cinema per infants*, Editorial Nova Terra, (Esplai), Barcelona, 1963. [Il·lustracions de Jesús Coixart.].

—*Historia del cine ruso y soviético*, (vol. I), Ediciones de Cultura Popular, S.A., (Papeles sociales ilustrados), Barcelona, 1968.

—*Història del Cinema Català: 1895-1968*, Editorial Tàber, DL, Barcelona, 1969.

—*Adrià Gual i el cinema primitiu a Catalunya (1907-1916)*, Publicacions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 1985.

—*Història del Cinema Català: 1895-1968*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1992.

—*Memòria dels Cercles de l'Institut Francès*, Editorial Hacer, Barcelona, 1994. (Coordinador).

—*La Filmoteca Ideal*, Editorial Planeta, S.A., Barcelona, 1995.

6.3. ENTREVISTA AMB RICARD SALVAT

Barcelona, 15 de juliol de 2002

Ricard Salvat i Ferré (Tortosa, 1934) és catedràtic d'Història de les Arts Escèniques de la Universitat de Barcelona, teòric teatral i director escènic que per activa o per passiva ha protagonitzat bona part de la història del teatre català dels darrers cinquanta anys. La seva trajectòria com a director s'inicià a finals de 1953 al capdavant de l'Agrupació de Teatre Experimental i, a partir d'aquell instant, ha muntat un centenar d'obres a Catalunya i arreu. Parlem amb ell sobre els inicis de la seva trajectòria que neix a les aules de la Universitat de Barcelona i es plasma en dos col·lectius oposats al teatre oficial del "Sindicato Español Universitario". Ens referim al Teatre Viu i a la ja esmentada Agrupació de Teatre Experimental objecte d'aquest treball de recerca.

E.C.: —En primer lloc voldríem referir-nos al context històric en que sorgiren aquests grups cap a mitjans de la dècada dels anys cinquanta. Una cruïlla històrica marcada pels canvis profunds a tots nivells. Hi ha diversos aspectes relatius a aquest moment històric que voldríem tractar amb el professor Ricard Salvat: el 1 de gener de 1958 naixia la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i a partir d'aquell moment començà a parlar-se de la Unió Europea, coincidint amb el final de l'aïllament del règim de Franco, cosa que entre moltes altres possibilitats que grups d'estudiants catalans poguessin ampliar els seus estudis a diverses universitats europees com Liverpool, Colònia o París, una qüestió cabdal per entendre el canvi de mentalitats dels anys seixanta i setanta. Com recorda aquell moment històric en que començava a parlar d'una Europa unida?

Ricard Salvat: —Nosaltres de totes aquestes qüestions i, en particular, de la Unió Europea ens n'adonàvem ben poc. En el moment de la fundació de la Comunitat Econòmica Europea tot just havia acabat els estudis a la Universitat de Barcelona. Aquest moment històric em va agafar a la República Federal Alemanya (RFA), i per tant, a una democràcia. En conseqüència, ho vaig viure d'una altra manera amb la profunda convicció de que tot això no anava amb nosaltres i que si es creava, finalment, la Unió Europea no hi participaria Espanya. Aquesta és la sensació que teníem en aquell moment, o que al menys jo tenia.

En relació a aquell moment històric el que era perceptible era la por a l'esclat de la Tercera Guerra Mundial i al desastre nuclear que podia comportar. Un dels fets que més preocupà tothom fou la crisi del Canal de Suez, que penso vaig reflectir a la novel·la *Animals destructors de lleis* i a la versió teatral titulada *Nord Enllà*. En aquells moments estàvem aterrits davant la idea d'una nou conflicte a escala mundial. Aquell episodi ens preocupà molt igual que la revolta produïda a Hongria. Els membres de la meua generació estem marcats per aquests fets i per la posterior Guerra de Vietnam. I, en canvi, l'esperança fou la Revolució Cubana. Aquests crec que són els elements principals que marcaren la nostra generació. En aquell moment la idea d'una Europa Unida no ens afectà, no la veiem possible i, per tant, no fou un element important per a nosaltres.

E.C.: —Parlem del paper que jugà la Universitat de Barcelona. Segons hem pogut llegir, a la Universitat de finals dels anys cinquanta hi havia tres grups ideològics molt diferenciats que tenien en comú el seu enfrontament al règim franquista. El primer corrent denominat “sartrià” que estava liderat per Josep Maria Castellet i s'agrupà a l'entorn de la revista *Laie*; la segona, un corrent catòlic però liberal i enfrontat amb el règim, que d'alguna manera aglutinaren els germans Gomis a la

revista *El Ciervo* i, finalment, hi havia una tercera gran línia ideològica que era la catalanista que propugnava la recuperació dels models de la República. Aquestes tres línies es van fusionar en una de sola exercint d'oposició al franquisme a partir de la tancada al Paranimf de febrer de 1957, amb la creació de l'Assemblea Lliure d'Estudiants. Com recorda aquesta època a la Universitat?

R.S.: —La tendència que en aquell moment preconitzava en Josep Maria Castellet, que era com una mena de líder intel·lectual, estava molt més vinculada al marxisme que al pensament de Jean-Paul Sartre, donat que tots érem “sartrians”, en aquell moment era el gran model intel·lectual per a tots nosaltres. El que feia en aquells moments Castellet era parlar directament o indirecta —com la gent no es pot imaginar— d'un Partit Comunista que no veies mai, que no sabies qui realment en formava part. I en canvi, equivocadament, odiàvem o no respectàvem les actituds d'Albert Camus al qual trobàvem que havia pactat massa amb l'alta burgesia o amb el poder més retrògrad de França. Sartre era l'intel·lectual que ens portà l'Existencialisme més que el Marxisme. Era el que ens feia més entenedor l'Existencialisme i, també, són els anys de Martin Heidegger. Clar, en aquell moment nosaltres no podíem imaginar les vinculacions del pensador alemany amb el nazisme. Ell era un model per a nosaltres i, després encara ho va ser més, perquè jo vaig estudiar amb els seus deixebles directes com Walter Biemel o Hans Georg Gadamer, i vaig mitificar l'aportació d'aquest filòsof. Per a nosaltres va ésser una gran sorpresa descobrir la seva vinculació amb els nazis, i poc a poc, ho vàrem anar sabent i els seus mateixos alumnes deien que no era tant greu que la seva va ser una lluita des de dintre enlloc de marxar fora. Però retornant als pensadors que més influïren a la meva generació foren, sens dubte, Jean-Paul Sartre i un pensador cristià Gabriel Marcel, els dos grans introductors de l'Existencialisme a Catalunya. Hi havia un corrent catòlic que era la tendència representada per Emmanuel Mounier, que aquí no va arrelar

i que a la Universitat preconitzava un professor de Metafísica, el Dr. Bofill. També hi va haver una persona que ens influí molt que era un capellà de la Universitat de Lovaina, que es deia Charles Moeller. Quan va venir aquest capellà a impartir una conferència a mi van estar a punt de donar-me una beca, però havia de vincular-me amb l'Església i vaig renunciar-hi.¹ Però era un capellà molt interessant que ens escrivia i enviava llibres d'Emmanuel Mounier i, a través d'ell, el vam descobrir. Gràcies a ell vam descobrir llibres de Mounier com *Introducción a los existencialismos* (Revista de Occidente, Madrid, 1951) o *Fe cristiana y civilización* (Editorial Taurus, Madrid, 1958).

E.C.: —Per tant, hi havia dues línies, una la que podríem anomenar “sartriana” que els hi donà a conèixer l'Existencialisme i, una segona, un cert tipus de pensament cristià abocat cap a problemàtiques socials que pretenia lluitar d'alguna manera contra la dictadura des de dintre. Però hi havia una tercera línia, la catalanista, a la que ara ens volem referir. Vostè s'implicà des d'un primer moment amb aquest grup perquè Miquel Porter representava aquesta branca juntament amb Alexandre Cirici, i d'altres membres del mateix corrent com els membres de *Dau al Set*.

R.S.: —Aquest catalanisme el duia des de Tortosa donat que havia estat alumne de Mossèn Joan Baptista Manyà que ens havia ensenyat que havíem d'ésser catalanistes i havien de lluitar pel català i fer pensament en català. La seva obsessió era precisament que s'havia de conrear un pensament en llengua catalana i, aleshores, teníem molt clar que s'havia de fer filosofia en la nostra llengua, i per això calia saber-la escriure. I al nostre grup de Tortosa no ens va caldre perquè la figura de Mossèn Manyà fou importantíssima, tenia un llibre que havia escrit en català, perquè normalment la teologia s'escriu en llatí, però era molt difícil per nosaltres llegir en llatí, la

¹ Sobre la conferència impartida per Prof. Moeller a la Universitat de Barcelona vegi's la p. ? d'aquest volum.

Teologumena, jo no l'entenia i llegida encara menys. Però, era autor d'un llibre que remarcava aquesta defensa de la cultura, un llibre actualment totalment oblidat. Fou ell qui ens introduí en el moviment catalanista. Quan vaig arribar a Barcelona vaig conèixer en Miquel i aquí també hi havia aquesta sensibilitat i, després, vaig conèixer a Josep Vicenç Foix, i aquest fet fou fonamental, donat que em va obrir un altre món. Perquè en aquells anys hi havia la sensació que el catalanisme s'havia quedat com una mica ranci, una mica provincià, una mica tancat en ell mateix i conèixer a Foix fou com una finestra oberta a la Modernitat. Per a mi la veritable Modernitat va ésser en Foix. Vaig conèixer a través d'ell la pintura moderna, Léger, Archipenko, els dibuixos de García Lorca,... M'agradaria anar a la seva fundació i recordar tot el que hi havia, perquè ara no sé si ho mitifico —potser eren fotografies—, però ell tenia molts dibuixos i moltes coses que, clar, veure'ls en els anys 1952 o 1953, fou un privilegi.

L'altre gran succés fou conèixer a Joan Brossa. Puc afirmar que va ésser un fet fonamental. Poc a poc vaig anar coneixent la gent de Dau al Set, per exemple, Joan Ponç, el pintor que tothom tenia com a referència. La història s'explica com els hi convé als guanyadors. En aquell moment el gran pintor per a tots nosaltres era Joan Ponç, pensàvem que seria el referent pictòric de Catalunya, era una persona amb molt de talent. En aquells moments sorprenia que Antoni Tàpies fes divuit retrats de burgesos, perquè la mala llengua d'en Brossa no s'estava de dir que feia retrats realistes de les senyores i senyors benestants. N'he vist alguns, no sé si eren tants com deien, però estaven fets per a aquesta gent. El pintor que ens agradava per la seva actitud, el seu anarquisme, per la seva folia, per la seva aportació original era en Ponç. També vaig fer molta amistat amb Modest Cuixart, una persona molt agradable i simpàtica, també em fou molt útil en Joan Josep Tharrats, recordo que em deixava llibres i em posava al dia de moltes coses.

E.C.: —Quins eren els punts de trobada?

R. S.: —Jo amb ells vaig coincidir en alguna ocasió. Anava a casa d'en Foix i a casa d'en Brossa, i a tots els actes que organitzava el Club 49, tant a la Sala Gaspar com els que havien fet abans a les Galeries Laietanes on hi havia la vídua d'en Salvat Papasseit, que no sé com havia conegut a Armand Cardona-Torrandell. Crec que fou anant a la llibreria que hi havia, per cert una llibreria molt bona. En Cardona em va presentar a la vídua d'en Salvat Papasseit i ella ens avisava d'aquests petits actes. També anàvem molt i ens coneixíem tots molt a l'Institut Francès, que estava al costat d'aquesta llibreria, i en aquella època dirigia en Pierre Lafontaine, esdevenint una mica el lloc de trobada de tota la gent que protagonitzava la resistència cultural.

E.C.: —A propòsit de l'Institut Francès. Quin paper varen acomplir aquestes ambaixades culturals? I, específicament, quina fou la seva relació amb la Biblioteca Alemanya?

R. S.: —La vinculació amb la Biblioteca Alemanya es produí molt més tard. Al Cercle Lumière de l'Institut Francès vàrem veure pel·lícules que no podríem haver vist enlloc a Barcelona. Recordo quan vaig veure *Orphée*, de Jean Cocteau. O, també, recordo haver vist *Les enfants du paradis*, de Marcel Carné, és a dir, pel·lícules que ens influïren moltíssim. Feien uns programes de mà bellíssims amb dibuixos d'Alexandre Cirici. En aquell moment teníem absolutament mitificat el cinema francès, potser, excessivament. Però davant la vulgaritat general de cert cinema franquista doncs, clar, aquell cinema literari francès ens semblava una cosa extraordinària. Valoràvem molt a René Clair, anys després ens va caure molt, al menys a mi. Ens semblava que era el “non plus ultra” estètic.

E.C.: —Tenien la sensació a aquestes trobades què feien actes de resistència cultural i que allí es trobava una part important del futur artístic i intel·lectual del país?

R. S.: —No. Pensàvem que fèiem un acte de resistència cultural pel fet de fer-ho en català o a l'Institut Francès. O, també, pel fet que la gent que ens trobàvem allí no sortíem als diaris. Hi havia tota una zona força interessant entre el Passeig de Gràcia i Pau Claris, on trobem tres llocs importants: Les Galeries Laietanes, l'Institut Francès — què també tenia sala d'exposicions molt interessant, a part de la sala on es feia cinema— i les Galeries Jardín que varen jugar un paper importantíssim.

E.C.: —Hi havia, però, una sensació de clandestinitat a tots aquests llocs...

R. S.: —Sí, evidentment, perquè s'hi feien les sessions coincidint, per exemple, amb les exposicions. Recordo que a les Galeries Laietanes, un dia hi vaig entrar i vaig veure com despenjaven els quadres de una exposició d'un pintor que no recordo concretament qui era, i en el seu lloc van començar a penjar quadres d'Antoni Tàpies. Aquesta fou una de les primeres exposicions que va fer. Feia molta gràcia que despengessin l'exposició que hi havia, aleshores no sé si ho amuntegaven tot en un lloc, i me'n recordo que van penjar tots els quadres que després anirien a l'exposició de Nova York.

Per tant, una vegada arribà de Tortosa entrà en contacte, primer, amb la resistència cultural barcelonina i, segon, a través de l'Institut Francès amb la cultura francesa veritable model del període,...

R. S.: —Ja hi coneixia moltes coses de la cultura francesa abans d'arribar a Barcelona, a través de subscripcions a *Les Nouvelles Littéraires* i, també a *Le Figaro Littéraire*, a partir de 1949. Allí vaig conèixer els primers amics francesos, entre ells, el pintor Emile Marzé, i ells m'enviaven revistes com *Les Deux Mondes*, números especials de publicacions diverses i, clar, estava molt al cas d'allò que passava a França.

E.C.: —És a dir, vostè rebia informació de primera mà i això el va fer arribar a Barcelona amb un bagatge de coneixements important.

R. S.: —Això sorprenia a la gent. Però retornant a les reunions que es feien a Barcelona, recordo que Josep Maria Castellet organitzava unes tertúlies al Seminario Juan Boscán del "Instituto de Cultura Iberoamericana", una entitat de caràcter oficial que hi havia al carrer Aragó, entre Balmes i Rambla Catalunya, que era un espai de llibertat. Organitzaven una o dues reunions mensuals, i anaven triant la gent que hi assistia. Del meu curs a la Universitat recordo que només hi vàrem assistir Emilio Rey, que volia ésser pintor, i jo. Allí vaig conèixer els germans Goytisolo, a Ana Maria Matute, eren gent majoritàriament de parla castellana. Allí es reunien els membres de la famosa tertúlia del Túria. Per a mi va ser molt important. Allí vaig escoltar una conferència de Julián Marías parlant de la teoria de les generacions. Era un ambient molt interessant.

E.C.: —Per acabar les qüestions referents al context històric en que aparegué el Teatre Viu, voldria preguntar-li sobre el pensament marxista i, en concret, si les propostes de Herbert Marcuse i de l'Escola de Frankfurt arribaren a Catalunya durant aquests anys o si arribaren una mica més tard...

R. S.: —Molt més tard. Jo li parlo de la primera meitat dels cinquanta o, tot just, de la part central d'aquesta dècada i, aquests autors varen penetrar a Catalunya a principis dels seixanta en un altre context històric. En els anys cinquanta els grans referents foren Martin Heidegger, Jean-Paul Sartre, Soren Kierkegaard, Miguel de Unamuno, que era el pensador espanyol que més s'hi aproximava, i la gent que en parlava, això sí, sense comprometre's, sense dir mai si estaven d'acord o no, com era en Francesc Gomà que, al menys, es preocupava de donar a conèixer el pensament contemporani. La resta no va voler parlar-ne mai però clar, a Alemanya vaig poder conèixer aquests autors. Vull insistir que a Emmanuel Mounier ens el va fer conèixer Charles Moeller, el capellà de

Lovaina que abans li he esmentat i, també fou molt important en aquesta línia de pensament Gabriel Marcel.

Una altra persona molt important durant aquells anys fou en Gabriel Ferrater que es trobava al Col·legi Major Fray Junípero Serra, on també hi havia Antoni Comas. Allí assistírem a xerrades, organitzàrem lectures amb l'Agrupació de Teatre Experimental, essent un altre espai propici per a desenvolupar les nostres inquietuds artístiques. Fou allí on vaig conèixer a Gabriel Ferrater que era una persona fascinant i, entre whisky i whisky, ens parlava d'uns autors que no coneixíem, especialment, de poetes anglesos, i recordo que ens influí molt.

E.C.: —Ferrater probablement fou el millor poeta de la seva generació, amb llibres com *Les dones i el dies,...*

R. S.: —Molt probablement. En aquell moment ens costava entendre'l, particularment a mi em costava molt entendre'l durant aquella època.

E.C.: —Tornant a l'Existencialisme que fou la gran referència d'aquella època, a vostès els hi arribà sobretot el pensament de Jean-Paul Sartre mitjançant *La naúsea*, i evidentment *El ser y la nada*, un llibre de gran profunditat i al mateix temps molt difícil que intenta resumir les seves aportacions filosòfiques.

R. S.: —Nosaltres a Jean-Paul Sartre el llegíem en francès i, malgrat la gran dificultat que suposava llegir el seu text filosòfic capdal, ens atreia la seva actitud intel·lectual i política.

E.C.: —També els hi arriba la novel·lística i el teatre nord-americans.

R. S.: —El teatre nord-americà arribà a través dels grups de teatre de cambra com el que duien Antonio de Cabo i Rafael Richart, l'anomenat Teatro de Cámara y Ensayo, i d'altres grups com Thule. Però sobretot el grup de Cabo i Richart que feien sessions úniques al Teatre Romea o al Comedia. Recordo haver vist obres d'Eugene O'Neill, *El*

deseo bajo los olmos o *El emperador Jones*; Tennessee Williams, *El zoo de cristal*. Era el moment en que semblava que John B. Priestley era el gran autor, però a mi mai m'interessà. Aquest, com Graham Greene van tenir molt d'èxit, amb una obra *Living Room* (Sala de estar), que ens va semblar una meravella perquè a una estructura de teatre convencional o de teatre a l'ús s'exposaven problemes ètics de gran abast, i això ens impressionà molt.

E.C.: —Parlem de la seva vocació teatral i el moment en que aquesta es manifestà plenament. Per què va triar el teatre com a forma d'expressió i horitzó estètic?

R. S.: —No ho sé. No hi vaig veure res en concret, sempre havia fet teatre com una folia, com una veritable vocació. Una cosa estranya. Jo sempre penso que el fet que em va desvetllar l'amor pel teatre fou que vaig ser un nen molt solitari perquè no vaig tenir amics, ni en coneixia de nens. Jo no vaig conèixer nens de la meva edat fins els cinc o sis anys. Tenia un germà, però tenia cinc anys més que jo, i la meva germana. Recordo que estàvem refugiats a les muntanyes i no anava a escola fins que vaig tenir sis anys. Aleshores estava allí amb els germans i hi havia un senyor empleat del Banc d'Espanya —que, per cert, el van matar els republicans— que no tenia fills i que també s'havia refugiat a la mateixa casa. Jo jugava sol i ell m'ajudava, em construïa cases i amb trossos de fusta feia parlar els personatges. I jugava així, suposo que la meua vocació deu venir d'allí. El fet és que molt aviat, quan vaig anar a escola, durant els primers anys de batxiller vaig crear una mena de companyia amb els companys d'Institut, utilitzant un teatret que, per cert, m'agradaria comprar-ne un. No hi ha manera de trobar-ne cap. Un dels meus companys tenia un teatret d'aquests i jugàvem amb ell. Jo escrivia obres i les fèiem, dibuixàvem els decorats i ens ho fèiem tot nosaltres, i anàvem a actuar per les escoles. Quan vaig venir a Barcelona vaig intentar continuar la mateixa

història. Al cap d'un any d'estar a la ciutat ja vaig crear un grup. A mi sempre m'ha agradat el cinema, el veia molt difícil però també m'hauria agradat fer-ne.

E.C.: —Al poc temps d'arribar a Barcelona, concretament, al començament del segon curs a la Universitat, creà l'Agrupació de Teatre Experimental, grup amb el qual dóna els primers passos com a director escènic. Com va anar tot plegat?

R. S.: —No ho sé massa bé, teníem ganes de fer coses. També hi havia una revista que la portàvem entre uns quants que es deia *Hidra*. Eren ganes de fer coses, d'escriure i de fer teatre... Nosaltres anàvem en contra del teatre universitari oficial el TEU (Teatro Español Universitario), i això ens atorgà una dimensió diferent, amb la voluntat explícita de dir "nosaltres no volem ser del TEU". I aleshores vam fer aquest grup que d'entrada tingué certes dificultats i unes persecucions ridícules, que avui fan riure, i malgrat tot encara estem igual. Essent nosaltres universitaris no podíem actuar i, en canvi, el TEU, sí. Venien i ens treien de les aules. A mi no em van pegar mai però en Feliu Formosa diu que a ell sí el pegaren en una ocasió. Podria dir que sí i faria bonic, però el cert és que mai em pegaren. Sí que em van treure amb un to desagradable però... actualment, per exemple, hi ha la mateixa situació perquè no ens deixen assajar dins de la Universitat, ni actuar. En aquells anys pensàvem que no hi havia res a fer, però una noia que es deia Roser Verdaguer que, després no sé que se'n va fer, treballava a un lloc de privilegi que era la llibreria Pro-Libris i ens va dir —no entenc com es va arriscar tant—, que ens la deixava els diumenges al matí i alguns dies a la nit per assajar. I fou llavors com sota el nom d'Agrupació de Teatre Experimental vam fer diverses sessions a Pro-Libris.

E.C.: —Voldria precisar algunes qüestions sobre aquestes sessions. En primer lloc, la posada en escena circular que devia ésser una de les característiques d'aquests muntatges donat l'espai on es representava, que no era un espai teatral a l'ús sinó

una llibreria, com anys més succeí amb la Cúpula del Coliseum, ja amb l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, que era una sala d'exposicions.

R. S.: —El teatre circular es va fer a Barcelona abans de que nosaltres en féssim. Diego Asensio amb Palestra de Arte Dramático ja ho havia fet. En aquell moment allò va ésser una novetat i ens impactà molt. Si no recordo malament, primer va fer un Valle-Inclán, no recordo exactament quin; després fou en Jordi Grau que va fer, no sé si un clàssic grec. Per tant, es van fer diverses coses.

E.C.: —Diego Asensio malauradament va morir a finals dels cinquanta. Que ens en pot dir de la seva trajectòria?

R. S.: —Diego Asensio era el director en que creia Ramir Bascompte. De fet, a Palestra de Arte Dramático l'únic director que contava era Asensio. Era un director d'una projecció important.

E.C.: —Quan feien lectures o muntatges amb l'Agrupació de Teatre Experimental o, més endavant, a les sessions de Teatre Viu, tenien noció de que eren el primer esglaió cap el Teatre Independent? Coneixien aquesta denominació?

R. S.: —La denominació Teatre Independent la vaig començar a usar sabent que no la havia inventat. Aquesta denominació venia d'Argentina, del Fray Mocho que era una mica el model que tenia, com per exemple Osvaldo Dragún. Això es va anar produint durant aquells anys però, obertament, fou a partir del anys seixanta, concretament, a partir de 1960 o, potser, de 1959. Però en el moment que vàrem crear l'Agrupació de Teatre Experimental fèiem teatre com podíem i si no teníem un lloc doncs actuàvem allí on se'ns donava la possibilitat. Era un fet de pura subsistència i de voluntat d'afirmació.

E.C.: —Per tant, fer teatre era un acte de pur voluntarisme sense esperar una recompensa immediata, que resultava del tot improbable en aquell moment. Aquest fou el seu principal mèrit d'aquests primers grups..., fins que els hi arribà

una gran oportunitat, l'estrena de la versió dramàtica de la novel·la *Solitud*, de Víctor Català, que l'Agrupació de Teatre Experimental estrenà al Teatre CAPSA. Parli'ns d'aquell moment decisiu que suposà el seu debut a un teatre professional.

R. S.: —Esteve Albert ens oferí de fer un espectacle a un teatre on la gent hi venia pagant malgrat que, de fet, no devien pagar perquè hi havia molt pocs diners. Per a nosaltres tenir un programa imprès de l'actuació a un teatre com el CAPSA que tenia una certa dignitat i que vingués la gent de Barcelona a veure l'espectacle, en definitiva, que ens coneguessin, ja va ser una fita importantíssima. Esteve Albert, però, no es va acabar de portar bé perquè una vegada estrenada *Solitud*, que va ser un èxit per nosaltres, es va fer seva l'obra. Es veu que li havia proposat de fer el paper del Pastor a Lluís Orduna, que sembla no va voler treballar amb mi, pensà que un noi de dinou anys no el podia dirigir perquè era massa jove e inexpert; però quan va ser un èxit Albert se'l van fer seu i es va quedar el decorat, va repetir el mateix cartell, es va endur Narcís Ribas, Josep Reniu, i va fer un muntatge paral·lel al nostre on sí que va hi va participar Orduna. Jo no vaig dir res, però em va molestar molt i crec que no va ser gens just. Amb tot, com va ser la primera vegada que vaig fer teatre amb una certa textura professional, doncs, li vaig agrair molt, però no es va acabar de portar correctament amb el grup. Cal dir que el repartiment fou el mateix. En Reniu, un dia me'n parlà dient-me: "Te'n recordes de la representació de *Solitud* a Mataró", i tot seguit va caure en què no me'n havien dit res.

E.C.: —Com era el teatre que es feia a Barcelona durant aquella època?

R. S.: —Era un món molt reduït. Però no ens van deixar mai entrar en els seus circuits. El Teatre Romea era un feu de Josep Maria de Sagarra, Xavier Regàs, i d'altres com Carles Soldevila que no hi va acabar d'entrar mai però es va deixar estimar. De fet, qui manava era en Sagarra i allí no entrava ningú que ell no volgués. El que tenia més ganes

d'obrir-ho era en Regàs i, de fet, quan va morir en Sagarra és quan va iniciar aquest procés d'obertura.

E.C.: —A finals dels anys cinquanta hi ha dues persones que foren importants per a la seva trajectòria amb l'Agrupació de Teatre Experimental i amb el Teatre Viu. La primera fou Esteve Albert —a qui s'ha referit abans— i, l'altre, Alexandre Cirici Pellicer. Quina relació va tenir amb ell?

R. S.: —Alexandre Cirici Pellicer va ser un bon amic i mai hi vaig tenir cap problema, al contrari. Ell treballava a una agència de publicitat que s'anomenava Zen, que duia Paquita Granados, a qui penso que algun dia s'hauria de fer un homenatge. Ella tenia aquesta agència que estava damunt de l'actual Teatre Borràs —a la Plaça Urquinaona— al primer pis, que donava també a la Via Laietana. Allí treballaven molta gent interessant, entre ells en Cirici que era dibuixant i en aquell moment feia publicitat. Havien fet una cosa molt renovadora per aquella època com foren els aparadors a Gales, que suposaren un canvi en el plantejament comercial d'aquests establiments i, en general, del centre de la ciutat. Jo admirava molt a Alexandre Cirici, era un home molt agradable, molt simpàtic, impartia uns cursos d'Art Modern en aquest local de la plaça Urquinaona, allí vaig conèixer a Paco Rodón, que hi treballava, a Eduard Alcoy, i hi anava o hi treballava en Francesc Vicens. En definitiva era un lloc de trobada per als que ens interessava l'Art Modern i allí ens parlava d'autors que ningú coneixia i dels quals, evidentment, no se'n parlava a la Universitat. Alexandre Cirici era un professor fascinant que es sabia explicar amb molta claredat.

E.C.: —Quina fou la col·laboració d'Alexandre Cirici amb l'Agrupació de Teatre Experimental?

R. S.: —Va fer un cartell i va proposar de fer una lectura d'una obra seva que es titulava *El llum d'oli*, que no sé si encara la tinc. El que segur que la tenia era Esteve

Albert que jo penso que ens la va prendre. Ell anava seguint tot el que fèiem i li proposarem de fer l'obra d'en Cirici perquè no teníem diners, però al cap i a la fi no ens ajudà.

E.C.: —També fou important l'aportació de Jordi Arbonès que els introduí en la literatura anglosaxona i amb qui van col·laborar quan l'Agrupació de Teatre Experimental s'aixoplugà a la Peña Cultural Barcelonesa. A propòsit d'aquest fet: Com fou aquesta col·laboració amb la Peña Cultural Barcelonesa?

R. S.: —La Peña Cultural Barcelonesa va significar una mica el que després acabaria sent el Cercle Artístic de Sant Lluc pel Teatre Viu. Per fi teníem un lloc on anar a raure, teníem un escenari on assajar, un lloc on trobar-nos. Aleshores això va durar relativament poc, perquè la direcció es va anar inquietant perquè a l'entorn de Jordi Arbonès hi havia un grup de gent molt radical, i la Junta es posà nerviosa. Vam començar amb la lectura del *Poema de Nadal*, de Josep Maria de Sagarra, que els tranquil·litza; després vingué una obra de Richard Hughes, *L'home nascut per a morir penjat*, que va quedar molt bé. Aquest muntatge va suposar una sorpresa però no deixava d'ésser una cosa estranya fer una obra anglesa rodejats com estàvem per la cultura francesa. A continuació vaig traduir *Antígona*, de Jean Cocteau amb la intenció de representar-la i, no sé ben bé perquè es van posar tant nerviosos, o potser van tenir alguna pressió, el fet és que la van censurar i no la vam poder estrenar. Per tant, la nostra vinculació va durar una temporada, des del novembre fins l'abril, aproximadament. Llavors vam tornar a quedar sense aixopluc,...

E.C.: —En aquella època l'equip d'actors amb els que treballava eren Maria Àngels Burzón, Maria Assumpció Fors, Narcís Ribas, el propi Arbonès...

R. S.: —De fet era el grup d'actors que havien representat una obra meua que es titulava *Freya*, perquè aleshores trobàvem que els universitaris no es volien dedicar intensament

al teatre i vam recórrer a actors que ja havien debutat en el món professional. Del grup originari creat a la Universitat uns vam seguir endavant i d'altres van plegar.

E.C.: —Recorda alguna cosa del text de Richard Hughes *L'home nascut per a morir penjat*, que va muntar amb l'Agrupació de Teatre Experimental a la Peña Cultural Barcelonesa?

R. S.: —Bé, era una obra molt interessant que traduï al català Jordi Arbonès i que, malauradament, no sé on ha anat a parar i m'agradaria recuperar-la. Una peça que tenia elements de gran interès... Properament espero anar a Buenos Aires i mirar si la vídua de Jordi Arbonès la conserva o si puc trobar l'original anglès.

E.C.: —Després d'aquest període fora de la Universitat el grup va tornar a integrar-s'hi, fins i tot, sota la denominació de TEU (Teatro Español Universitario). Per què aquest canvi d'estratègia?

R. S.: —No vam tornar al TEU, vam tornar a la Universitat de Barcelona. El Degà de la "Facultad de Filosofía y Letras", el Dr. Lluís Pericot, un home que estava ben vist pel poder però a la vegada volia quedar bé amb els catalanistes, em va cridar i em preguntà com era que feia teatre per tot arreu però no a la Universitat. Li vaig contestar que el problema que hi havia era que el SEU (Sindicato Español Universitario) ens perseguia. Ell m'assegurà que això no tornaria a passar i que podríem disposar d'una aula però, a canvi, s'havia de mantenir la denominació de TEU de Filosofía y Letras. Ens assegurà que no tindríem cap dependència del SEU i no hauríem de donar cap explicació del que fèiem. A partir d'aquell moment vam fer uns quants espectacles dins de la Universitat.

E.C.: —El muntatge més interessant d'aquest període de l'Agrupació fou *El burlador de Sevilla y convidado de piedra*, de Tirso de Molina, l'any 1955, en el que va col·laborar amb Josep Soler que composà la música de l'espectacle. Com fou aquesta col·laboració que es repetiria molts anys després al Gran Teatre del Liceu?

R. S.: —En aquell moment jo estudiava música i pensava que podria compondre. En Josep Soler, malgrat ésser de la mateixa edat, va ser com un mentor en l'aspecte musical. Ell era de família adinerada i no sé com s'ho arreglava per comprar discs a l'estranger, però tenia una discoteca absolutament insòlita per a l'època. Em va donar a conèixer els grans compositors contemporanis com Arnold Schönberg, Alban Berg, Bela Bartók, Anton Webern, entre d'altres. Més que col·laborador fou un mentor, insisteixo. Al mateix temps em posà en contacte amb un senyor que organitzava uns concerts molt interessants a Pedralbes, que resultaren una feina molt positiva en aquell moment. En aquells anys tota la cultura de signe catalanista es feia a cases privades. També establírem contacte amb Joventuts Musicals, on férem anys més tard algunes sessions de Teatre Viu.

E.C.: —En aquest mateix espectacle hi van participar com actors, entre d'altres, Àngel Carmona, els germans Zabalbeascoa, Carme-Laura Gil i Esther Tusquets.
Què ens pot dir d'ells?

R. S.: —Doncs bé, en aquell moment al ser l'obra en castellà, com és lògic, vaig agafar gent majoritàriament de parla castellana. Resulta que després alguns d'ells han tingut trajectòries professionals brillants en àmbits molt diversos. Suposo que això vol dir que triava bé. Crec que també hi havia en aquest espectacle Glòria Roig, germana de Montserrat Roig i filla de Tomàs Roig i Llop, president de FESTA (Foment de l'Espectacle Selecte i Teatre Associació), una de les entitats que més feren per la cultura i el teatre català en els anys més durs de postguerra.

Després d'aquest espectacle vam muntar amb molta d'aquesta gent *No se dice adiós sino hasta luego*, d'Alfonso Paso. Va ser una cosa una mica per quedar bé i ho vam fer amb la gent de Dret sota la denominació TEU de Derecho, per recaptar diners per un viatge de final de carrera, si no recordo malament cap a l'any 1957. Malgrat es pugui

pensar que muntar Paso era una concessió, no ho era donat que en aquells anys tenia un gran prestigi i encara no havia pactat ni amb el franquisme ni amb el teatre comercial, i havia escrit una obra que ens agradava molt que es deia *La boda de la chica*. Havia estat amb Alfonso Sastre a la redacció de *Primer Acto*, essent un dels autors més renovadors fins que es passà totalment al teatre comercial.

E.C.: —També van actuar a l'Estudi de Lluís Masriera on van presentar *Mañana amanecerá*, d'Henri de Montherlant. Què recorda d'aquesta actuació?

R. S.: —Això va ser molt bonic. Vam entrar-hi en contacte a través de Josep Soler que tenia una amiga que coneixia al senyor Masriera. Ella em preguntà si m'agradaria conèixer-lo. N'havia sentit parlar i li vaig dir que sí. Va resultar que li vaig caure molt bé i ens va deixar el seu teatre on vam representar l'obra de Montherlant, l'any 1955 com a Aula Libre de Estética. Precisament aquesta obra, juntament amb *El fantasma de Marsella*, de Jean Cocteau foren les primeres que vam dur de gira, concretament, a Reus, al Teatre Bartrina, a finals d'aquell mateix any. Cal aclarir que l'Estudi Masriera estava bastant abandonat, quasi ningú el coneixia i era més un museu que un teatre.

E.C.: —Hi ha també un altre moment de la trajectòria de l'Agrupació de Teatre Experimental en què es denominà Aula Libre de Estética, i en la que es vinculà a la Biblioteca Alemanya buscant-ne aixopluc. Quines persones hi van participar?

R. S.: —Fonamentalment els membres més habituals del grup i una noia que es deia Adela Buscarons que va traduir *Michael Kramer*, de Gerhart Hauptmann. Vam crear un repertori d'obres d'autors contemporanis com Jean Cocteau, Eugene O'Neill o Henri de Montherlant. Bàsicament férem lectures dramatitzades.

E.C.: —Parlant de peoners com Lluís Masriera. A partir de quin moment començà a aparèixer Adrià Gual com a gran model de director escènic?

R. S.: —Anava buscant i sempre em sortia el nom d'Adrià Gual. En aquell moment no era gaire valorat. Els catalanistes estaven molt en contra seu, però trobaves llibres, en especial, les memòries, algunes obres i programes de mà, i a més te'n parlava gent com en Masriera. Tot això va fer que m'anés interessant cada vegada més per la seva obra.

E.C.: —Com fou la darrera etapa de l'Agrupació de Teatre Experimental? Per quines causes es desmembrà el grup?

R. S.: —El grup es va anar diluint a mesura que els companys van anar acabant els estudis i alguns d'ells que van estar dubtosos es van quedar al grup Bambalinas. Aquest grup feu un tipus de teatre que no era del tot amateur però tampoc era professional. Un teatre que podríem qualificar de pre-Independent però sense voler ésser després professionals. Els Independents, en canvi, aspiràvem a arribar al professionalisme, era la nostra fita. Ells no, se'n morien de ganes però no s'atrevien a donar el salt.

E.C.: —La seva darrera participació fou la traducció de *Biedermann y los incendiarios*, de Max Frisch que muntà el TEU de Arquitectura sota la direcció d'Alberto González Troyano. Què ens pot dir d'aquesta obra de Max Frisch amb la que va cloure aquesta etapa de la seva trajectòria?

R. S.: —La vaig traduir perquè Alberto González Troyano, que ara és professor de Literatura a Cadis, m'ho va demanar. Un cop traduïda vaig col·laborar en el muntatge amb el TEU d'Arquitectura l'any 1961, quan ja funcionava l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual. No l'havia vista, i un cop llegida em va agradar molt. Penso que és una peça que resum moltes de les inquietuds d'aquella època.

E.C.: —El llistat de col·laboradors d'aquells anys és impressionant. Abans ens hem referit a Carme-Laura Gil, actualment Consellera d'Educació de la Generalitat de Catalunya, o Esther Tusquets, que es dedicà al món de l'edició amb molt d'èxit. D'altres, malgrat apuntar grans aptituds van acabar desapareixent com Francisco

Jover, que formà un grup de teatre i edità la revista *Yorick* amb Gonzalo Pérez de Olaguer,...

R. S.: —Aquest noi, en Francisco Jover era un noi de casa bona, el seu pare era advocat i a ell li agradava molt fer teatre. En aquells temps era problemàtic dedicar-se a l'escena perquè no estava ben vist. I, finalment, ho va tenir que deixar. Un altre cas semblant foren els germans Zabalbeascoa que tenien molt de talent. Pablo era un bon actor, potser una mica cregut, amb un to molt madrileny. L'altre tenia una gràcia extraordinària. Va arribar un moment en que ens vam separar, ells van continuar fent coses en llengua castellana i nosaltres en català.

E.C.: —Els germans Zabalbeascoa van muntar cap a l'any 1954, *Escuadra hacia la muerte*, d'Alfonso Sastre, un dels textos més emblemàtics d'aquest autor, un dels màxims exponents de la renovació del teatre espanyol d'aquella època. Els influí d'alguna manera? Es convertí en un model?

R. S.: —D'Alfonso Sastre sobretot ens arribà el seu llibre *Anatomía del Realismo*, que sí ens va influir a la dècada dels seixanta. Abans publicà *Drama y Sociedad*, que aparegué a la segona meitat dels cinquanta, i que tot i ésser un text important no ens arribà tant. En aquell moment ens interessava més, potser, José Maria de Quinto que fundà amb Sastre el Grupo de Teatro Realista (GTI), i deu anys abans el Teatro de Agitación Social (TAS). Era un autor que jugava un paper tant o més important que Sastre. En realitat mai van ser un model, sabíem que a Madrid hi havia una gent que feia unes coses i nosaltres en fèiem unes altres.

E.C.: —Un altre qüestió significativa d'aquella època fou el fenomen de les petites sales que varen sorgir a Barcelona com una mena d'alternativa als teatres oficials, molt similars en el seu plantejament a les actuals sales alternatives.

R. S.: —Només recordo dues sales petites com les que vostè assenyala. El Teatro Candilejas i el Teatre Guimerà. El Candilejas el van agafar la gent de Palestra de Arte Dramático quan van deixar la Cúpula del Coliseum, que dos o tres anys després vam agafar per a l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual. El Guimerà es trobava on actualment hi ha el Cinema Maldà, davant per davant del Cercle Artístic de Sant Lluç. Aquest fou un intent de crear una sala petita, i allí hi van fer coses interessants. Ho va agafar en Lluís Orduna i feia un teatre alternatiu al del Teatre Romea.

E.C.: —Parlem del Teatre Viu. L'origen del grup, la primera idea la va tenir Miquel Porter Moix cap el curs 1953/1954 —moment en què es creà l'Agrupació de Teatre Experimental—, proposant un teatre diferent basat principalment en la improvisació. Com recorda aquell procés de maduració de la idea de Miquel Porter fins arribar a constituir el grup?

R. S.: —En primer lloc cal precisar que Miquel Porter i jo no anàvem al mateix curs donat que ell era quatre anys més gran i, per tant, anava més avançat. Un o dos cursos perquè per problemes de salut havia perdut un curs. Per tant, ell era quatre anys més gran i això a aquella edat es nota molt. Ell, pel que feia al cinema, em feia una mica de mentor. Ens vam conèixer en un viatge que vàrem fer per Castella amb el meu curs, amb un professor que es deia Carlos Cid. Vam visitar el Museo del Prado, Toledo,... fou el primer cop que vaig estar a aquests llocs. En Miquel s'hi va afegir malgrat que no era d'aquell curs. De seguida vam fer molta amistat perquè ens interessava el cinema, la literatura. Fins i tot, vam compartir habitació a les pensions que anàvem que eren més aviat barates. Recordo perfectament com anant cap a Toledo vam parlar tot el temps de cinema. Es probable que ens haguéssim conegut abans a l'Institut Francès donat que ell hi anava força. El fet és que ell sabia que fèiem teatre a la Universitat però no venia. En Miquel en aquell temps treballava a la llibreria del seu pare i per la seva manera d'ésser

aprendre un paper li era un problema. Jo li deia que em semblava que podia ser un bon actor, però malgrat tot no el vaig convèncer de que s'integrés a l'Agrupació de Teatre Experimental. Nosaltres assajàvem a la tarda i ell treballava. A partir d'aquí fou quan pensà que el que es podia fer era teatre improvisat, una mica això de l'"object trouvée", i em proposà aquesta forma que era profundament experimental i, fou a partir d'aquell moment quan vaig fer les dues coses: assajava amb l'Agrupació de Teatre Experimental i, després, amb el Teatre Viu. En els primers moments érem Miquel Porter, Helena Estellés i jo, i per tant, no havíem d'assajar tant i ho fèiem a la llibreria i, de vegades, el pare s'enfadava perquè en lloc de treballar en Miquel es dedicava a assajar, però com a mínim faltava menys a la feina. Primer vam actuar nosaltres tres i després s'hi va anar afegint més gent. Per exemple hi havia persones que venien de l'Agrupació de Teatre Experimental com Josep Maria Planas. Recordo que Pepa Palau també s'hi afegí en aquest primer període.

E.C.: —Hi ha algunes nocions d'aquell primer període que voldria que ens aclarís. D'una banda, l'aplicació de la tècnica del psicodrama a aquestes sessions. Com van aplicar aquesta tècnica que proposava un teatre de la quotidianitat amb un objectiu terapèutic? Volien fer psicodrama a les primeres sessions de Teatre Viu?

R. S.: —No. Al principi el que volíem fer era un espectacle improvisat, pensàvem que havíem descobert la "sopa d'all", un nou mètode. Però en aquell moment començava a conèixer la història del teatre i vaig descobrir com Jacques Copeau ja havia fet amb l'École du Vieux Colombier, un plantejament similar. Vaig anar descobrint, també, en que consistia la tècnica de la Commedia dell'Arte. Vam veure, en definitiva, que no havíem inventat res, que tot això ja s'havia fet abans i es continuava fent. A partir d'aquell moment es plantejaren dos objectius: d'una banda crear una companyia de Commedia dell'Arte basada, en lloc de tipologies tradicionals, en la creació d'arquetips

contemporanis; i, d'una altra banda, fer improvisacions, llençar-nos —en una noció que estava molt a prop del sociodrama— a que la gent ens proposés situacions que en Miquel representava a l'escenari. Com tant Miquel com Helena tenien molta facilitat per a la improvisació i, jo, deu n'hi do, doncs, sortia bastant bé i això ens esperonà. Després hi vam introduir la dramaturgia.

E.C.: —Quins foren els models dramàtics?

R. S.: — Un dels models de les dramàtiques foren algunes pantomimes que havia vist representar a estudiants polonesos que havia pogut veure durant una de les meves estades a Alemanya, on estudiava Sociologia i Ciències Teatral.

E.C.: —Parlant d'Alemanya. Va participar en alguna companyia d'estudiants en les diverses temporades en què hi va estar?

R. S.: —No. Seguia els assaigs del grup de la Universitat de Colònia. De fet estàvem obligats a seguir aquests assaigs. Fou allí on vaig treure models que vaig aplicar al Teatre Viu.

Però retornant al tema del psicodrama voldria fer una precisió important. És important assenyalar que durant aquell període vaig conèixer a Joan Obiols —de qui mai es parla i fou un personatge importantíssim de l'època que organitzà sessions de teatre a casa seva—. Fou ell qui m'indicà que el que fèiem a les sessions de teatre improvisat coincidia amb el que proposava Jacob L. Moreno, l'inventor del psicoanàlisi. Ell fou qui em va portar els primers articles i llibres d'en Moreno. Més tard, ens va proposar si volíem fer sessions a l'Hospital Clínic. Li vaig dir que sí i vam fer algunes sessions molt interessants. En Miquel no hi va poder assistir perquè treballava, ...

E.C.: —Però això succeí el 1959, en el segon període del Teatre Viu quan fou secció experimental de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona. Ens referíem al primer període, el febrer de 1956 quan es feren les sessions al domicili de la família Porter,

a les que assistiren José Maria Valverde, Alexandre Cirici i la gent de l'Agència Zen, els membres de Dau al Set,...

R. S.: —El psicodrama no fou una tècnica emprada conscientment durant aquelles sessions a casa de la família Porter. Això va venir més endavant, durant el segon o tercer any del Teatre Viu. El que puc assegurar és que ho vaig dur jo totalment perquè Helena Estellés ja havia marxat i Miquel Porter no hi podia assistir.

E.C.: —En aquells anys aparegué la Nova Cançó que, al nostre entendre, formà part d'un mateix projecte amb el Teatre Viu. A casa de la família Porter es feien sessions de cant al mateix temps que es feien les sessions de Teatre Viu o es passaven pel·lícules,...

R. S.: —No n'estava massa al cas d'aquestes activitats paral·leles malgrat que penso que sí formaven un mateix projecte amb el Teatre Viu. Mentre jo vaig ser al Teatre Viu no es produïren aquestes actuacions coincidint amb les nostres sessions. Penso que fou més tard, a partir del moment en que jo vaig deixar el grup a finals de 1959.

E.C.: —Un altre aspecte que ens interessa comentar és el del bilingüisme. El Teatre Viu era un grup català però, la llengua era important? Tractaven d'actuar només en català?

R. S.: —Sí havíem d'actuar en castellà ho fèiem en castellà. Nosaltres actuàvem fonamentalment en català però si algú en els temes que suggeria el públic ens demanava que ho féssim en castellà, doncs acceptàvem. Els temes preparats, però, sempre els fèiem en català. Quan anàvem a barriades on hi havia capellans i el públic era majoritàriament de parla castellana no teníem altre remei que fer-ho en castellà. Recordo que algú ens criticà el fet de que actuàvem en català. Fou com un toc d'atenció.

E.C.: —Parlem del segon període en que hem dividit la trajectòria del Teatre Viu. Aquest segon moment coincideix amb la vinculació amb l'Agrupació Dramàtica de Barcelona com a secció experimental. Recorda com van entrar-hi?

R. S.: —Jo era a Alemanya. El que ho va portar tot va ésser Miquel Porter. Ell estava molt vinculat amb l'Agrupació perquè el seu pare formava part del comitè de l'"Alegria que torna", el festival anual amb el que aconseguien diners per a mantenir les activitats. M'ho vaig trobar tot fet quan vaig arribar a Barcelona.

E.C.: —En el moment en què el Teatre Viu entrà a l'Agrupació Dramàtica de Barcelona aquesta entitat estava en una crisi interna bastant important. L'aixopluc concedit al Teatre Viu obrí noves perspectives a l'Agrupació que pretenia crear una escola de teatre que servís com a base d'un teatre en llengua catalana. Recorda si es vinculà la idea del Teatre Viu amb la d'una escola teatral?

R. S.: —Totalment.

E.C.: —A l'Agrupació hi havia dos nivells d'actors. Un estava format pels que participaven en els espectacles que es representaven al Teatre Romea, al Candilejas,..., i, l'altre, el formaven els joves actors del Teatre Viu. Creu que la funció del Teatre Viu consistí en proporcionar actors al primer grup?

R. S.: —Evidentment hi havia una diferència. Nosaltres érem els pobres i els altres pertanyien a la burgesia. Recordo un fet que m'indignà profundament. Un dia van fer una festa a la qual em van convidar però no a la resta de companys que els tenien de menys. La diferència de classes la tenien molt clara. El que va passar és que vàrem tenir èxit, fent moltes sessions aquí i allà, mentre el grup seguia estancat en les seves actuacions d'un dia i prou al Candilejas, primer, després al Romea, i, finalment, al Palau de la Música. Al Windsor feien el festival "L'Alegria que torna", que també van fer

algun any al Liceu. Però aquest to classista existia, potser sense adornar-se'n, però existia. A mi sí que m'acceptaven perquè els hi convenia.

E.C.: —Vostè participà d'aquests dos nivells donat que a part de dirigir el Teatre Viu va muntar diversos espectacles per l'Agrupació i, fins i tot, per a l'"Alegria que Torna".

R. S.: —Frederic Roda em proposà que dirigís *Tu i l'hipòcrita*, de Maria Aurèlia Capmany. En aquest període treballava a dalt i a baix. De vegades m'enduia gent de dalt cap a baix. En el cas de *Tu i l'hipòcrita*, va participar quasi tot el grup a l'espectacle. Les males llengües deien que m'havien donat aquesta direcció perquè ningú s'atrevia a fer una obra amb trenta actors. Jo li vaig agrair molt a en Roda que m'ho proposés. Llavors vaig agafar a la gent del Teatre Viu, aquells que pensava que podien arribar al professionalisme. En aquell moment es van fixar en mi les senyores de l'"Alegria que Torna" i em proposaren de dirigir *El burgès gentilhome*, de Molière, amb Manuel Cubeles, ell a la part coreogràfica i jo a la parlada. Va quedar un espectacle extraordinari. Primer perquè hi havia un equip d'actors i col·laboradors de primer ordre. No eren professionals però eren una gent llestíssima, entre els quals hi havia el mestre Toldrà, i d'altres actors fabulosos, sense tècnica però amb una gran presència escènica.

E.C.: —El fet que li encarreguessin la direcció de *El burgès gentilhome*, devia d'ésser un somni per vostè, perquè el consolidava com el director amb major projecció de l'Agrupació.

R. S.: —A partir d'aquí es van anar creant dos grups entre les senyores que dirigien l'Agrupació Dramàtica de Barcelona. Unes volien que jo dirigís l'Agrupació i que l'enfoqués cap el professionalisme com un primer intent cap un futur Teatre Nacional de Catalunya; l'altre, volia seguir com estaven, és a dir, gent de casa bona que es reunien i feien teatre amateur. A *El burgès gentilhome*, hi havia un grup de dones

boniquíssimes, molt bones actrius, la dona d'en Roda [Maria Rosa Fàbregas], la dona d'en Sarsanedas [Núria Picas], Carlota Soldevila, i quan els hi vaig preguntar per què no es dedicaven a ser actrius seriosament, em van contestar si m'havia tornat boig, aquella no era una feina per la gent de casa bona. No volien donar el pas cap el professionalisme. El fet es que no em van escollir per dirigir l'Agrupació. Hi va haver una votació però va pesar més a l'hora de votar que en Frederic Roda tingués, no recordo exactament quants fills, i necessitava les tres mil pessetes que llavors pagaven, i per aquesta causa —segons em varen explicar després—, ell va mantenir el càrrec. Tot això em disgustà molt i una d'elles em confessa: “Salvat, hem perdut”; per tant, un cop vist com anaven les coses el millor que podia fer era marxar.

E.C.: —A part d'aquest fet van passar coses molt poc agradables. Li van rebutjar una obra [*Mort d'home*] que s'havien compromès a estrenar?

R. S.: —Hi van haver algunes histories molt lamentables. Hi havia una noia molt maca al Teatre Viu que tenia una actitud molt lliure per l'època, que es posava al llit amb qui volia. Es va posar al llit amb mitja humanitat, entre ells amb mi. Es veu que això va transcendir. Un dia va venir en Roda dient-me que això no podia ser perquè després de mi s'havia posat al llit amb un senyor dels de baix, casat i amb fills. I això era un escàndol. Llavors volia saber si tenia més interès en la noia que la simple aventura. Li vaig contestar que això no tenia perquè explicar-li i que prescindís de mi per aquestes coses. Finalment els van treure a tots dos, tant a aquest senyor casat com a ella, i al cap de dues o tres setmanes el senyor casat ja tornava a estar a l'Agrupació i, en canvi, a aquella noia li van destrossar una vocació. Només era una noia que s'havia avançat al seu temps. Tot això em va molestar moltíssim.

L'altre qüestió, el rebuig a muntar *Mort d'Home*, va ser també molt greu però fou diferent. En aquest cas en Frederic Roda es va portar molt bé. Ell em va defensar davant

d'en Ferran Soldevila i de Joan Oliver que van pensar que potser tenia talent però que m'havia d'esperar perquè era molt jove i en aquell moment els hi tocava a la seva generació, i en lloc de triar el meu Hamlet (*Mort d'Home*), van preferir muntar *Primera representació*, de Joan Oliver. Com que ja m'havien dit que farien el meu muntatge em van oferir la direcció de l'espectacle i jo vaig acceptar.

E.C.: —En el llibre de Jordi Coca dedicat a l'Agrupació Dramàtica de Barcelona no s'esmenta en cap moment el seu nom en relació a la crisi interna de la Junta per substituir a Frederic Roda. Quina opinió té d'aquest llibre?

R. S.: —Aquest és un dels molts problemes que hi ha en aquest llibre i, en general, a certa bibliografia dedicada a conrear la història del teatre del nostre país. És una mica pretensions parlar d'una mateix així però el que va passar realment és que em vaig posar de moda, com s'hi va posar fa deu anys en Sergi Belbel. Jo era un noi que venia d'estudiar d'Alemanya, que havia proposat uns espectacles diferents, que feia unes coses que no feia ningú com era el teatre improvisat, que era una persona que venia de la Universitat, era insòlit en aquell panorama i, com li deia, em vaig posar de moda, com ara els hi passa a Roger Bernat o Àlex Rigola. Venia gent per treballar amb mi, per veure que passava, per pura xafarderia. També hi havia l'element catalanista entre alguns però tampoc cal magnificar-ho. El que succeeix amb el llibre d'en Coca és que està fet a partir del arxius de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona i en aquests arxius hi van deixar el que van voler i suposo que no hi devien ser les crítiques de *Tu i l'hipòcrita*, que van ser increïbles. El que va succeir amb l'Agrupació fou que van tenir l'oportunitat de fer una cosa molt important per al país i no la van fer, i això en Coca no ho diu. És una mica el de sempre. Si ells no ho dominen, per què no deixen que algú altre ho faci, completi la feina d'una vegada?

E.C.: —Voldria formular algunes qüestions sobre el repertori del Teatre Viu. Per què van triar la denominació “a soggetto” per una part de les sessions?

R. S.: —La nostra principal preocupació, donat que havíem caigut en la ingenuïtat de pensar que érem els primers en fer un teatre improvisat, fou assumir plenament la tradició de la Commedia dell'Arte. Un tema “a soggetto” venia a ésser el que es feia a partir d'una improvisació. Els temes o bé me'ls inventava o els trèiem de la realitat que vivíem. També usàvem pel·lícules o novel·les com a models. Entre les pel·lícules que ens inspiraren hi havia *Viure*, d'Akira Kurosawa, d'on vam treure el tema *El buròcrata*, i on es tractava el tema d'un malalt de càncer en un moment en què se'n començava a parlar obertament d'aquest tema. Entre les novel·les vam triar *Contrapunt*, d'Aldous Huxley, on intentàvem reflectir la problemàtica dels intel·lectuals; o bé la figura de Brigitte Bardot ens inspirà la problemàtica de les “Stars”. Altres temes com *Els espies* van sorgir per altres camins, en aquest cas algú m'explicà la història a Alemanya com un fet verídic.

E.C.: —El major nombre de peces que integraren el repertori del Teatre Viu foren pantomimes. Moltes d'aquestes peces breus foren incorporades per l'actor que les proposava i les representava a les sessions. Per exemple, *L'obrer* era una pantomima que sorgí a partir d'una proposta d'Àngel Gracia,...

R. S.: —No, no, aquesta pantomima la vaig proposar jo.

E.C.: —I *L'il·lusionista*?

R. S.: —Aquesta sí que la proposà i la va representà sempre Àngel Gracia. *L'obrer* va sorgir d'una pantomima que vaig veure a Alemanya què tractava el problema del treball com a forma d'alienació de l'individu.

E.C.: —Aquesta peça es pot relacionat amb el film *Temps Moderns*, de Charles Chaplin?

R. S.: —Una mica, però penso que la nostra proposta era més intel·lectual.

E.C.: —Que ens pot comentar de la pantomima *Allí on creix la flor Alba Roja*?

R. S.: —Aquesta pantomima tenia un títol original en alemany i procedia d'un poema que no sé d'on vaig treure. Era una pantomima molt senzilla que reflectia el cansament, fins i tot la possibilitat de plantejar el suïcidi, però també era una peça plena d'esperança, perquè aquests fantasmes s'esvaïen amb l'arribada del nou dia.

E.C.: —I de *Núvols espessos damunt la frontera*?

R. S.: —S'inspirava en una pantomima que vaig veure interpretar a un grup universitari polonès. Era una obra molt vigent pel tema de la frontera que es referia directament a la Guerra Freda com a lloc comú del període. L'obra tenia un cert to realista donat que plantejava una protesta per la divisió entre est i oest, el famós teló d'acer.

E.C.: —Aquesta pantomima estava dividida en tres temps com si es tractés d'un tema musical. A propòsit d'això, quin paper jugava la música a les pantomimes?

R. S.: —A algunes un paper important. Per exemple, a *Allí on creix la flor Alba Roja*, Rosa Maria Carrasco interpretava una cançó francesa, i a moltes pantomimes posàvem música amb un tocadiscs per ajudar a crear l'ambient propici. A casa d'en Miquel hi havia una gravadora que era del seu pare, una de les primeres que hi devia haver. El que recordo és que moltes vegades no ens la deixava. La gravadora a la primera època era un element que utilitzàvem com a recurs i, posteriorment a les sessions, vam fer servir un tocadiscs, però a les pantomimes no acostumàvem a utilitzar so.

E.C.: —Una altra pantomima que formà part del repertori fou *L'aire daurat* que era la més breu de totes les recopilades a "Sis pantomimes". Què ens en pot dir d'aquesta peça? S'inspirava en *La bona persona de Sezuan*, de Brecht?

R. S.: —No. Aquesta pantomima s'inspirava en un poema que tractava sobre la màscara del Mal. De fet, era una peça sobre la màscara mateixa i el seu poder de transformació.

E.C.: —Un altre pantomima sobre la que li voldríem preguntar és *El Mal* que nosaltres creiem s'inspirava en la pel·lícula *El globo rojo*, d'Albert Lamorisse. Aquesta era una de les peces més complexes que conformaven el repertori del grup. És una pantomima d'un caràcter marcadament didàctic en el que s'intueixen recursos brechtians.

R. S.: —És molt possible que el film de Lamorisse fos la inspiració d'aquesta pantomima. En aquells moments aquest gènere escènic no es valorava gens. El primer que va aconseguir que es valorés fou Marcel Marceau. A París, on hi anava bastant sovint, vaig conèixer el germà d'Isadora Duncan i, a través d'ell, vaig entrar en contacte amb Etienne Decroux, el gran mestre del mim contemporani. Com a conseqüència les pantomimes que feia eren sense so i sense música, seguint la idea del mim corporal que en Decroux creà. Una mica al contrari de Marceau, del qual a qui se'n parlava tant. També seguíem, però no tant, a Jean-Louis Barrault que inspirà la pantomima *Les Enfants du Paradis*. Però a París em van inculcar el rebuig a la concepció de Marceau.

E.C.: —En canvi, Els Joglars van començar seguint fidelment l'estil de Marcel Marceau.

R. S.: —Sí, ells van seguir aquest model i també la tècnica corporal de Jacques Lecoq. Nosaltres seguíem la línia que venia d'en Raymond Duncan, d'aquesta concepció més propera a Étienne Decroux. Vam crear una pantomima que en podríem dir interior, no descriptiva com la creada per Marcel Marceau.

E.C.: —Però el principal interès d'aquestes pantomimes és, al nostre entendre, sociològic.

R. S.: —Això era prioritari. En aquell moment ens interessava especialment plantejar aquestes peces breus des d'una perspectiva clarament sociològica.

E.C.: —Les pantomimes i els temes “a soggetto” van ser creats o dissenyats per vostè. Quin paper hi va jugar en Miquel Porter en aquesta part de les sessions?

R. S.: —Les pantomimes i els temes els vaig crear jo treballant amb els actors. En Miquel no podia venir a molts assaigs perquè treballava, tenia família i feia moltes coses. En Miquel venia molt poc, no sé com li haurà explicat ell. Venia de tant en tant, qui s’ocupava del treball quotidià en realitat era jo.

E.C.: —Però vostè també hi va faltar en diverses ocasions. Passava temporades a Alemanya, també va fer el servei militar, encara que fos el període d’aquarterament a Barcelona,... A part d’en Miquel hi van col·laborar moltes persones més com Àngel Gracia, Natàlia Solernou, Rosa Mª Carrasco,... Curiosament cap d’ells va seguir després fent teatre, com a mínim, en un pla més o menys professional.

R. S.: —Tots ho van deixar quan es va acabar el Teatre Viu. No es van prendre el teatre com una possibilitat professional. L’únic que s’arreglava els horaris per venir i ho feia molt bé era en Lluís Bosch, que era barber i tenia una barberia a Sant Gervasi. Li agradava molt, però al final també ho va deixar. Ningú es va atrevir a donar el pas cap el món professional. El teatre estava mal vist socialment, no hi havia possibilitat de guanyar-se la vida, o era molt difícil guanyar-se-la. Fos com fos, ningú va seguir fent teatre després del Teatre Viu i de l’Agrupació Dramàtica de Barcelona.

E.C.: —De tota manera l’aportació del Teatre Viu al teatre català del segle XX, al nostre entendre, va ser important. Vostès van ser el primer grup d’avantguarda del teatre català de postguerra i van obrir nous camins a la recerca escènica posterior. Però, al mateix temps, no va quedar rastre de la seva existència i, com a conseqüència no s’ha incorporat a la història del nostre teatre. A Ricard Salvat se’l

recorda per l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual i ningú, pràcticament, esmenta el Teatre Viu quan es refereix a la seva trajectòria.

R. S.: —Per això és urgent de publicar-ho i recuperar-ho. No podem deixar aquest moment de la nostra història en l'oblit. Això no pot passar.

E.C.: —Amb aquest compromís de donar a conèixer el que significà el Teatre Viu, com un dels primers grups de teatre independent sorgits a Catalunya durant la postguerra, cloem aquesta entrevista amb Ricard Salvat. Les seves reflexions entorn l'Agrupació de Teatre Experimental i el Teatre Viu ens serveixen per adonar-nos del paper que jugaren en un moment històric molt complex com era la Barcelona dels anys cinquanta. Molt probablement el principal mèrit d'ambdues agrupacions teatrals fou, precisament, que obriren el camí a posteriors grups que ja no partiren de zero. La tasca de Ricard Salvat al capdavant d'aquests grups i posteriorment amb l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual és un referent fonamental del teatre català del segle XX.

CURRÍCULUM ABREUJAT

RICARD SALVAT I FERRÉ (Tortosa, 1934)

—Catedràtic d'Història de les Arts Escèniques a la Universitat de Barcelona.

—Doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona. Tesi doctoral: "Historia del Teatro Moderno. Los inicios de la nueva objetividad", dirigida per Antonio Vilanova, Universitat de Barcelona, juny de 1973. Publicada sota el títol *Historia del teatro Moderno I. Los inicios de la nueva objetividad*, Ediciones Península (Ediciones de bolsillo, 566), Barcelona, abril de 1981.

—Fundador i director de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual (1960-1975) i de la Companyia Adrià Gual (1966-1984).

—Fundador i director de l'Escola d'Estudis Artístics de L'Hospitalet de Llobregat (1975-1977).

—Fundador i president de l'Associació d'Investigació i Experimentació Teatral (1993).

Posades en escena: (selecció)

—*La pell de brau*, de Salvador Espriu (EADAG, 1^a. versió, 1960)

—*Yerma*, de Federico García Lorca (Kammerspiele Aachen, 1962)

—*Ronda de Mort a Sinera* (EADAG, 1^a. Versió, 1965)

—*La bona persona de Sezuan*, de Bertolt Brecht (Cia. Adrià Gual, 1966)

—*Les mosques*, de Jean-Paul Sartre (Cia. Adrià Gual, 1968)

—*Mort de Dama*, de Llorenç Villalonga (Cia. Adrià Gual, 1970)

—*El tuerto es rey*, de Carlos Fuentes (Cia. Teatre Nacional Àngel Guimerà, 1971)

- Noche de guerra al Museo del Prado*, de Rafael Alberti (Teatro Incontro, 1ª. Versió, 1973).
- Salvat Papasseit i la seva època*, de Ricard Salvat (Departament d'Experimentació Teatral de la Universitat de Barcelona, 1976).
- Les bacants*, d'Eurípides (Cia. Adrià Gual, 1980).
- Ur-Faust*, de Johan W. Goethe (Cia. Adrià Gual, 1983).
- Tannhäuser*, de Richard Wagner (Cia. Gran Teatre del Liceu, 1987).
- O incerto señor Don Hamlet*, d'Alvaro Cunqueiro (Centro Dramático Galego, 1991).
- Az ember tragédiája*, d'Imre Madách (Cia. Nemzeti Színház, de Budapest, 1994).
- A la jungla de les ciutats*, de Bertolt Brecht (Centre Dramàtic del Vallès, 1998).

Llibres: (selecció):

- El Teatre Contemporani*, (2 vols.), Edicions 62 (Llibres a l'abast, 39-40), Barcelona, 1966.
- El Teatro de los años 70. Diccionario de urgencia*, Ediciones Península (Ediciones de bolsillo, 399), Barcelona, 1974.
- El Teatre a Barcelona durant la il·luminació a gas i l'espectacle del XIX a Catalunya*, Catalana de Gas, S.A., Barcelona, 1980.
- Historia del Teatro Moderno I. Los inicios de la Nueva Objetividad*, Edicions 62 – Ediciones Península, (Col. Libros de Bolsillo, 566), Barcelona, 1981.
- Bertolt Brecht no 90 aniversario do seu nascimento*, Ediciós do Castro, Sada (A Coruña), 1988.
- Quan el temps es fa espai. L'ofici de mirar*, Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona (Monografies de Teatre, 38), Barcelona, 1999.

7. CRONOLOGIA:
LA CULTURA A BARCELONA ENTRE 1956 I 1961

El darrer epígraf de l'apèndix documental l'hem dedicat a elaborar una exhaustiva cronologia que serveixi per a contextualitzar molt especialment els anys en que va sorgir i es desenvolupà el Teatre Viu.

Hem intentat mostrar com durant la segona meitat dels anys cinquanta es produí una primera represa cultural molt important a tots nivells, en la qual la cultura catalana per primera vegada després de la Guerra Civil assolí un cert i, evidentment limitat, protagonisme. Llibres, obres de teatre i actes culturals diversos conformaren els principals elements d'aquest procés que en les següents dècades no faria més que incrementar-se fins el final del règim franquista.

Finalment, volem assenyalar que ens hem centrat en la ciutat de Barcelona on sorgí i es desenvolupà fonamentalment el Teatre Viu, fent-nos ressò del major nombre d'activitats culturals i artístiques del període, dedicant una especial atenció a les arts escèniques però recollint, tanmateix, els grans successos que a nivell internacional influïren a tots els nivells a la societat catalana que assistia als primers moments de l'anomenada globalització, proporcionant-li models i temes en totes les disciplines artístiques.

1956

GENER

CULTURA, POLÍTICA I SOCIETAT

- L'ingrés d'Espanya a l'ONU, produït el desembre de 1955, atorga al règim de Franco legitimitat internacional, només és qüestió de temps que s'incorpori al món occidental, gràcies al recolzament nord-americà que manté bases militars de gran importància estratègica en territori espanyol.
- Les eleccions legislatives a França no aconsegueixen oferir un panorama d'estabilitat a la IV República que té una mitjana de sis mesos per govern. Ni el bloc d'esquerres (Front Popular), ni la coalició de dretes poden governar amb comoditat.
- Els accidents de trànsit a la ciutat de Barcelona durant l'any 1955 és de 4.407, amb un total de 90 morts i 5.030 ferits de consideració. L'augment respecta a l'any 1954 és de 1.782 accidents.
- Mor l'escriptor i periodista Manuel Brunet, nascut l'any 1890, més conegut pel pseudònim Romano. En els darrers anys fou col·laborador fix del setmanari *Destino*, amb una secció dedicada a la política internacional. Abans havia estat director de la revista *Miramar* (1929-1938), en la que col·laboraven, entre d'altres, Josep Maria de Sagarra, Josep Maria Planas, entre d'altres.

ARTS ESCÈNIQUES

- Es publica el segon volum que recull les obres teatrals de Carles Soldevila, sota el títol *Teatre selecte*, editat per Biblioteca Selecta, que inclou les peces *Un pare de família*, *El cock-tail dels acusats* i *El Guacamai*.

- Estrena al Teatro Windsor de *La hora de la fantasía*, d'Anna Bonacci, en versió castellana de José Luis Alonso, protagonitzada per María Jesús Valdés i José María Mompín.

LITERATURA

- Rafael Sánchez Ferlosio obté el Premio Eugenio Nadal de novel·la, dotat amb 75.000 pessetes, per *El Jarama*, quedant finalista Héctor Vázquez amb *Vibora*. El Jurat del premi estava format per Juan Teixidor, Rafael Vázquez Zamora, José Vergés, Sebastián J. Arbó, Juan Ramón Masoliver, Ignacio Agustí i Néstor Luján.
- Mor el llibreter Anselm Domenech, degà dels llibreters barcelonins, propietari de la Llibreria Verdaguer que fundà el seu avi el 1848. Fou un dels fundadors de l'Associació wagneriana i secretari de l'Orfeó Català, en el moment en que es construï el Palau de la Música Catalana.
- Xavier Benguerel, *Els fugitius*, Editorial Selecta (Biblioteca Selecta, vol. 203/4).

ARTS PLÀSTIQUES

- Exposició de dibuixos i pintures de Josefina Tolrà, a la Sala Gaspar, patrocinat pel Club 49. Tolrà era una mèdium, pagesa analfabeta de Cabrils, que durant els seus moments de trànsit parlava d'art i filosofia mentre pintava estranyes figures envoltades de fluids còsmics. Cal veure en aquesta exposició el moment d'eclosió del magicisme plàstic, liderat pel grup Dau al Set. El text de presentació fou escrit per Alexandre Cirici Pellicer.
- El pintor equatorià Osvaldo Guayasamín obté el gran premi de pintura de la III Bienal de Arte de Barcelona.

- En una entrevista realitzada per Sebastià Gasch "Mylos", al jove pintor Albert Ràfols Casamada, aquest declara en relació a la suposada crisi de la pintura: "Estamos viviendo una de los más apasionados momentos de la pintura. El más vital. Esta misma vitalidad puede parecer desconcertante, pero no cabe la menor duda de que será enormemente fructífera, siempre y cuando, claro está, que la pintura no deje de ser un medio de comunicación entre los hombres. Nunca he creído en el arte por el arte." (*Destino* n. 962, secció "En el taller de los artistas", Barcelona, 16 de gener de 1956, p. 35).

MÚSICA

- Sessió dedicada al compositor Arnold Schönberg, a la Sala Gaspar, organitzada pel Club 49, amb l'audició de l'òpera inacabada *Möses und Aaron*, composta parcialment a Barcelona.

CINEMA

- L'èxit del film *Muerte de un viajante*, dirigida per Juan Antonio Bardem, estrenada el novembre de 1955, posa en relleu el realisme nord-americà, influint en les noves corrents audiovisuals i escèniques d'aquests anys.
- Estrena a diversos cinemes de Barcelona (Bosque, Capitol, Metropol), de *Johnny Guitart*, de Nicholas Ray.

FEBRER

POLÍTICA I SOCIETAT

- Es declara l'estat d'excepció a tota Espanya davant el conflicte iniciat a la Universidad de Madrid per grups d'estudiants que reclamaven profundes reformes socials i polítiques, enfrontant-se amb les Joventuts del Règim, resultant ferit de gravetat l'estudiant Miguel Álvarez, vinculat a les Falanges Juvenils. La mort del pensador José Ortega y Gasset, l'octubre de 1955, provocà la radicalització progressiva de la universitat espanyola que es convertirà en escenari principal del nou moviment polític i social que liderarà l'oposició al règim franquista i la posterior transició cap a la democràcia de finals dels setanta.

LITERATURA

- Joan Vinyoli, *El callat*, J. Pedreira editor, "Els llibres de l'Ossa Menor", Barcelona.
- Mor a l'exili a París, l'escriptor i conseller de Justícia de la Generalitat a l'exili (1952-1954), Joan Puig i Ferrer, nascut a la Salva del Camp, el 1882.

TEATRE

- Estrena de *Proceso de Jesús*, de Diego Fabbri, amb direcció de José Tamayo i figurins de Manuel Muntañola. Intèrprets: Josefina Santaularia, José Codoñer, Milagros Leal, Mary Carrillo, Guillermo Marín, Ricardo Garrido, Rafael Calvo, José Vivó, Eugenia Mata, Santiago Barés, Alfonso Muñoz, Eduardo Jalón, Diego Hurtado, José Bruguera, Mercedes Barranco, Fernando Repiso, Víctor Vilanova, Francisco Melgares, Enrique Rincón, Enrique Vivó, Angelita Velasco, Pascual Martín, José Santos, Santiago Cabré, Pedro García, Constantino Alberó i M. Vilar.

- El muntatge *Camarada cupido*, de Xavier Regàs, presentat al Teatro Alexis per la Compañía Catalana de Comedia, arriba a les 200 representacions esdevenint l'èxit teatral de l'any.
- Sebastià Gasch, *La danza*, Editorial Labor, Barcelona.

ARTS PLÀSTIQUES

- Exposició d'Erwin Bechtold a la Sala Gaspar de Barcelona, presentat pel crític Juan Teixidor sota el patrocini del Club 49. Bechtold, alemany de naixement, s'establí definitivament a Barcelona, essent considerat amb ple dret pintor català. Teixidor escriví, a propòsit de la pintura de Bechtold, el següent: "Y en un perfecto maridaje entre la tensión de las construcciones y la violenta presencia de la materia, el artista encuentra su verdadero camino. Este camino que en forma indudable se expresa en las últimas de las telas expuestas, y que constituye un estímulo indudable para todos aquellos que, como Erwin Bechtold, mantienen su fe en las direcciones más lúcidas y vivas de la pintura actual." (J. Teixidor, "El pintor Erwin Bechtold", *Destino*, nº 8., Barcelona, 11 de febrer de 1956, p. 35).

CINEMA

- Projecció a la Sala Gaspar del film sonor sense paraules *El espía*, de Raymond Rouse.

MARÇ

POLÍTICA I SOCIETAT

- És assassinat a Montjuïc un comissari de policia, atribuïnt-se l'homicidi als maquis Quico Sabater i Josep Lluís Facerías.
- En una intervenció davant el Comitè Central del PCUS, Nikita Krushev condemna el règim d'Stalin a qui acusa d'haver exercit el càrrec com un assassí brutal.
- El príncep Rainiero III de Mònaco, contrau matrimoni amb l'actriu de cinema Grace Kelly. La premsa recull l'esdeveniment amb tota mena de detalls.

TEATRE

- Mor a Barcelona, als vuitanta anys, l'escenògraf, pintor i escriptor Oleguer Junyent i Sans, nascut a Barcelona el 1876. Havia abandonat el món de l'escenografia el 1933.
- Estrena (sessió única) al Palau de la Música de *L'Anunciació a Maria*, de Paul Claudel, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb traducció de Joan Oliver i Ferran Canyameres. Direcció de Montserrat Julió; decorats i figurins de Alexandre Cirici i Pellicer (realitzats per J. Pou Vila i J. Llorens); música d'Alfonso Letelier i direcció musical de Narcís Bonet. Intèrprets: Montserrat Julió, Josep Maria Domènech, Mª Assumpció Fors, Montserrat de Salvador, Lluís Tarrau, Narcís Ribas, Carme Molina, Coralina Colom, Miquel Viader, Ventura Oller, Salvador Escamilla i Gil Blancher.
- Estrena al Teatro Comedia de *¡Sublime decisión!*, de Miguel Mihura, per la Compañía Arturo Serrano.

- Estrena al Teatro Windsor de *El fin del paraíso*, de J. B. Priestley, protagonitzada per María Jesús Valdés.
- Representació a l'Institut de Estudios Hispánicos de *No me esperes mañana*, d'Horacio Ruiz de la Fuente, dirigida per David Tovías i Antoni Chic, interpretada per Guillermina Deu i Leonardo Echegaray. Posada en escena circular.

LITERATURA

- Mor l'escriptor, traductor i crític literari Ricardo Baeza, col·laborador entre d'altres de les mítiques publicacions *Prometeo* i *El Sol*, ocupant el curs 1921-22 la càtedra de Literatura Espanyola a la Universitat de Cambridge. Va fundar l'editorial Atenea que després convertí en grup teatral. Va traduir l'obra, entre molts d'altres, d'Ibsen, Nietzsche, Bernard Shaw, Pirandello, Diderot,
- Apareix el primer número de la revista *Papeles de Son Armadans*, impulsada per Camilo José Cela, editada a Palma de Mallorca.
- Sessió poètica a la Sala Gaspar, patrocinada pel Club 49, a càrrec de Juan Eduardo Cirlot, amb la lectura de poemes inèdits i comentaris del propi autor.
- Lauro Olmo obté el I Premio Leopoldo Alas per a contes escrits en llengua castellana amb el recull *12 cuentos y uno más*, segons un jurat format per Manuel Carreras, Enrique Badosa, Manuel Pla y Salat, A. Martín Garriga, Juan Planas Cerdá, Dr. Gonzalo Lloveras, Esteban Padrós de Palacios y Miguel Dalmau Cinia.
- Lectura poètica de Joan Fuster a l'Institut d'Estudios Hispánicos.

ARTS PLÀSTIQUES

- Patrocinat pel Club 49, sopar homenatge a Angel Ferrant.

- Joaquim Folch i Torres, *Els dibuixos de Víctor Català*, Josep Porter Editor, Barcelona.
- Luis María Güell nomenat director de l'Escola Massana, Conservatorio Municipal de Artes Suntuarias.

MÚSICA

- Organitzat pel Hot Club de Barcelona i el Club 49, quatre concerts de Lionel Hampton i la seva orquestra, al Windsor Palace. En relació a aquesta actuació escriví Sebastià Gasch (Destino n. 971, Barcelona, 17 de març de 1956, p. 43): “¿Cuándo los “fans” erigirán un monumento al “Hot Club de Barcelona” y al “Club 49”? Los incansables componentes de ese par de entidades lo tienen bien merecido. Sin ellos, Barcelona, no hubiera conocido a las figuras más destacadas del jazz.”.

ABRIL

POLÍTICA I SOCIETAT

- Vaga dels sectors metal·lúrgic i tèxtil de Barcelona. Vaga general de treballadors al País Basc.
- Independència del Marroc espanyol.

TEATRE

- Representació a la casa particular del Dr. Joan Obiols de *Todos los hijos de Dios tienen alas*, de Eugene O'Neill, interpretat i dirigit per Matías Molina, juntament amb d'altres intèrprets.

- El Teatro Experimental de Barcelona assisteix al IV Congrés Internacional de Teatre Amateur celebrat a Pàdua (Itàlia), amb l'estrena de *Las águilas y el destino*, de Giovanni Cantieri, dirigit per Esteve Polls, fundador i director del grup.
- Estrena al Teatro Windsor de *Requiem para una mujer* de William Faulkner (estrena mundial) i *Soledad* de Miguel de Unamuno, organitzat pel Teatro de Ensayo de Barcelona, a càrrec de la Compañía "Pequeño Teatro", ambdues dirigides per Miguel Narros.
- Estrena al Teatro Comedia de *La viuda es sueño*, de Tono i J. Llopis, a càrrec de la Compañía Infanta Isabel, amb direcció d'Arturo Serrano, i protagonitzada per Isabel Garcés.
- Estrena del ballet *Perlimpinada*, amb libreto de Xavier Coll, música de Frederic Mompou i Xavier Montsalvatge i coreografia de Vladimir Skouratoff. Decorats i figurins dissenyats per Xavier Coll i realitzats per Sabatés-Talens i Irene Karinska. Principals ballarins: Jacqueline Moreau, Vladimir Skouratoff, Cecile Barra, Oleg Sabine, Adolfo Andrade i Julián Andrade. Soprano: Carmen Espinosa.
- Sessió organitzada pel Club 49 dedicada a la Música javanesa i a l'Òpera xinesa, a la Sala Gaspar, amb comentaris de Joaquim Homs.

ARTS PLÀSTIQUES

- S'inaugura la llibreria "Áncora y Delfin" depenent de l'Editorial Destino, amb una esplèndida decoració del pintor Erwin Bechtold. Oriol Bohigas escriu en relació al treball del pintor alemany com a responsable del disseny interior de la llibreria: «¡Cuántas cosas tendrían que aprender los decoradores de tanto falso moderno en esta obra sencilla, humilde pero extraordinariamente publicitaria como le corresponde! Sin timideces de color, pero sin estridencias injustificadas. Sin

mezclas abusivas de materiales diversos pero con toda una gama de nuevos revestimientos, utilizados siempre en su justo valor, en sus ricas posibilidades. Rectangularismo, pero sin temor a la articulación libre de los espacios. La severidad del aluminio y el cristal, pero la amabilidad de la madera bien dosificada.» (O. Bohigas, “Arquitectura y arquitectos. Nuevas tiendas en Barcelona” a *Destino*, n. 980, Barcelona, 19 de maig de 1956, p. 35).

LITERATURA

- Camilo José Cela obté el Premio de la Crítica 1955, per la seva novel·la *La Catira*. El jurat estava format entre d'altres per Francisco Yndurain, Lorenzo Gomis, Julio Manegat, Juan Ramón Masoliver, Antonio Vilanova i José Mª Castellet.

MAIG

POLÍTICA I SOCIETAT

- Espanya ingressa a l'Organització Internacional del Treball (OIT).
- En el marc geopolític de la Guerra Freda, Estats Units assaja el poder de les bombes nuclears a l'atol de Bikini, al Pacífic.

ARTS PLÀSTIQUES

- Conferència del pintor Santi Surós, membre de la Junta de la Asociación de Artistas Actuales (A.A.A.), en el Real Círculo Artístico, titulada “Definición del Arte Moderno” en el que defensà la validesa de l'abstracció afirmant el següent: «El Arte Moderno es el que intenta universalizarse por el contenido humano de sus

representaciones. En cambio, la mera imitación servil jamás será símbolo humano, y no tendrá siquiera la categoría de arte. La postura de alejamiento de la realidad tiene raíces antiquísimas. Por el contrario, el arte imitativo servil, el arte testimonio, tuvo su auge en una parte del siglo XIX, cuando la imitación mecánica y la reproducción industrial no habían llegado a su pleno desarrollo.» (Citado por Silente a “Santi Surós, en el Real Círculo Artístico” a *Destino* n. 980, Barcelona, 19 de mayo de 1956, Sección “Tribuna del conferenciante”, p. 39).

LITERATURA

- Concessió del I Premio de Novela “Gabriel Miró”, organitzat per l’Ajuntament d’Alacant, a Jesús Fernández Santos per la novel·la *En la hoguera*.
- L’editorial Joaquim Horta inicia la publicació de dues noves col·leccions: “Signe”, dirigida per Josep Romeu dedicada a la difusió dels nous poetes en llengua catalana i la col·lecció “Fe de vida” dedicada, en aquest cas, a publicar obres de joves poetes en llengua castellana.

CINEMA

- Es dona a conèixer el manifest “Cinema 56” signat per un grup d’intel·lectuals i artistes vinculat al cinema encapçalats per Juan Francisco de Lasa, que té com a finalitat promoure a Barcelona l’existència d’una activitat cinematogràfica que dignifiqui el setè art.
- Apareix el llibre de Sergei M. Eisenstein, *El sentido del cine*, publicat per Ediciones La Roca, Buenos Aires, 1955.

- Estrena del film *La fierecilla domada*, del realitzador Antonio Román, basada en l'obra homònima de William Shakespeare, protagonitzada per Alberto Closas i Carmen Sevilla.

JUNY

CULTURA I SOCIETAT

- Apareix el text programàtic de Santiago Carrillo, *Por la reconciliación nacional*.
- Es publica el llibre de Dagobert D. Runes, *El impacto soviético en la sociedad*, (Editorial Hispanoeuropea, Barcelona, 1956), mostra típica dels assaigs polítics oficialistes. En un comentari a la seva publicació podem llegir el següent: “Con simple y eficaz exposición; con tono polémico, que no excluye un mínimo de serena objetividad pretende y logra este libro desvelar y poner en la picota los fraudes ideológicos y prácticos de la doctrina marxista.” (Ressenya signada per S., publicada a *Revista*, n. 224, 26 de juliol al 1 d'agost de 1956, secció “Nuestra estantería”, p. 15)

ARTS ESCÈNIQUES

- Estrena al Teatro Comedia de *La venda en los ojos*, de José López Rubio, a càrrec de la Compañía Infanta Isabel, protagonitzada per Isabel Garcés i dirigida per Arturo Serrano
- Estrena al Teatro Windsor de *Usted no es peligrosa*, de Víctor Ruiz Iriarte, protagonitzada per María Jesús Valdés.

- Reposició al Teatre Barcelona de *La cigüeña dijo... ¡sí!*, de Carlos Llopis, interpretada per Lola Membrives, Ricardo Canales, Félix Navarro, Fernando Sala i Carmen Bernardos. Escriu Enrique Sordo a *Revista*, n. 221, Barcelona, 5 al 11 de juliol de 1956, p.19: “..., antes de pasar a afirmar que la comedia de Llopis que ahora se ha repuesto nos parece una obra deleznable, corta de ingenio y de precaria factura.”.

LITERATURA

- Concessió del “Premio Boscán” 1956, creat per l’Instituto de Estudios Hispánicos, a José Agustín Goytisolo per *Salmos al viento*, per un jurat format per José Mª Valverde, Francisco Galí, José Mª Castro Calvo, Antonio Vilanova, José Mª Castellet, Néstor Luján i Lorenzo Gomis. Votació de sis a un. El finalista fou José Manuel Caballero Bonald.

ART

- Sopar-homenatge a Sebastià Gasch organitzat en la primera manifestació pública de l’Asociación de Artistas Actuales, a la que assistiren, entre d’altres, Ramon Rogent, Luis María Güell, Vidal Rolland, Juan Teixidor, Rafael Manzano, Juan Francisco de Lasa, Isern Dalmau, José Mainar i Sempronio.
- Gran exposició dedicada a Antoni Gaudí al Saló del Tinell organitzada pels “Amigos de Gaudí”.
- Juan Subías Galter, *El Arte*, Editorial Fama, Barcelona.

JULIOL

POLÍTICA I SOCIETAT

- El president d'Egipte, general Gamal Abdel Nasser nacionalitza el Canal de Suez, inaugurat el 1869 i controlat, fins aleshores, per una companyia anglofrancesa. Nasser pretén construir amb els diners recaptats una gran presa a Asuán, que garanteixi el suministrament d'aigua. Aquest fet, que implica una gran pèrdua econòmica, provoca una greu crisi política i enfronta Nasser amb les potències occidentals.
- Reproduïm un fragment d'una entrevista al Sr. Jorge Vila, Delegado del Gobierno de la Dirección General de Turismo, en el primer moment del "boom" turístic a les costes espanyoles, referint-se a la situació concreta de la ciutat de Barcelona (José Mª Carcasona, "Turismo: Opiniones" a *Revista*, n. 225, Barcelona, de 2 al 8 d'agost de 1956, p. 10): "En España las cifras de Turismo han crecido. De casi dos millones en 1954 se pasó a dos y medio el año pasado. Este quizá descienda, los franceses...
[...]

Capítulo hoteles:

- Señor Vila Fradera; turistas se quejan de que los precios han subido en los hoteles de la Costa Brava...
- En realidad las tarifas oficiales no han subido.
- Pues...
- El éxito ha hecho que los hoteleros quieran cobrar más. Otro punto: Barcelona turística.
- ¿Lo es?
- Hemos de procurar que lo sea. Hasta ahora sólo es una ciudad de paso.

- ¿Cuál es el principal aliciente para el turista de nuestra ciudad?
- Que se puede comprar bien y barato.
- ¿Qué falta?
- Los alicientes que busca el turista en las grandes ciudades: vida nocturna, Festivales espectaculares
- [...]
- ¿Porqué no estamos tan bien en hoteles medios?
- Porque no son mucho negocio. Los particulares no quieren exponer su dinero si saben que van a ganar poco.
- ¿Y el Estado?
- El Estado llega hasta donde puede y debe. Creo que hasta aquí –hasta este punto tan importante llegará-. Me muestra el almacén de prospectos y carteles. Los hay de toros.”.

TEATRE

- Dins el II Ciclo de Teatro Griego patrocinat per l’Ajuntament de Barcelona: 3 representacions al Teatre Grec de Montjuïc de *Medea* d’Eurípides, a càrrec de la Compañía de Teatro “Ciudad Condal”, amb direcció de Dolly Latz, interpretada per Carolina Colom, Teresa Gil, Dora Santacreu, Enriqueta Torres, Fernando Cebrián, José Mª Doménech, Carlos Ibarzábal, Carlos Lucena, José Mª Santos i Ventura Ollé.
- Tres representacions de l’auto sacramental, *El jardín de Falerina*, de Pedro Calderón de la Barca, al Monastir de Sant Cugat del Vallès. L’espectacle fou dirigit per Juan Germán Schroeder i Jorge Grau, i interpretat per Luis Tarrau, Gemma Arquer, Miguel Viader, Montserrat Julió, Juan Luis Suari i Narciso Ribas, entre d’altres. Volem destacar un fragment del comentari d’Enrique Sordo aparegut a

Revista, n. 225, Barcelona, del 2 al 8 d'agost de 1956, p. 22: "Sobre el maravilloso fondo románico de Sant Cugat, Juan Germán Schroeder y Jorge Grau, han llevado a cabo una magnífica realización escénica, en armónico juego de elementos expresivos. Desde la inteligente luminotecnia hasta el movimiento y la plástica de actores y figurantes, todo estuvo rigurosamente medido y orientado hacia la mayor eficacia de una obra como ésta, en que parecen incidir el arte dramático y la liturgia. En la presente versión de "El Jardín de Falerina", una serie de ilustraciones musicales, a cargo del "Orfeón de San Cugat", con composiciones especiales de Montsalvatge, y otras de Haendel y Malats, contribuyeron al acercamiento del texto llenándolo de delicadas resonancias."

- Dins el III Festival d'Art Dramàtic de París la companyia Teatro de Cámara de Barcelona presenta l'espectacle *Mocedades del Cid*, de Guilem de Castro, amb direcció d'Antonio de Cabo, escenografia de Rafael Richart i música de Montsalvatge, amb un ampli repartiment encapçalat per Asunción Sancho, Adolfo Marsillach, Salvador Soler Martí, Amparo Soler Leal, Ricardo Lucía, José Luis López Vázquez, Pilar Muñoz y Enrique Navas.
- Van participar en l'esmentat festival nombroses companyies europees, entre les quals volem destacar, el muntatge presentat pel Schiller Theater de Berlín, l'adaptació per al teatre de *Guerra i pau*, de Tolstoi, amb dramaturgia i direcció d'Erwin Piscator i la representació italiana amb el muntatge de *La locandiera*, de Carlo Goldoni, amb posada en escena de Luchino Visconti, interpretada per Rina Morelli, Paolo Stoppa i Marcello Mastroianni. Destaquem també la participació del Theater in Der Josefstad de Viena (*Der Schwerise* (L'indecís) d'Hugo von Hoffmansthal, amb direcció de Rudolf Steinboeck), el Teatre Nacional de Varsovia (*Kordian*, de Julius Slowacki, amb direcció d'Erwin Axer), el Teatre Nacional

d'Oslo (*L'ànec salvatge*, d'Henrik Ibsen, amb direcció de Gerda Ring), el Teatre Nacional de Bèlgica (*Barrabás*, de Michel de Ghelderode, amb direcció de Jacques Huisman).

- Estrena al Teatro de la Comedia de *Juegos peligrosos*, de Jacques Deval, amb traducció d'Antonio de Cabo, a càrrec de la Companyia argentina Serrador, amb direcció d'Esteban Serrador, decorat de Santiago Ontañón, interpretada per Analía Gadé, Juan Carlos Thorry, Esteban Serrador, Teresa Serrador, Maritza Caballero, Salvador Muñoz i Salvador Sierra.

CINEMA

- Al Cinema Savoy passi dels films expressionistes, *Vampiros* de Carl Dreyer i *El testamento del doctor Mabuse* de Fritz Lang, dins el cicle Cine "Terrorífico".

ART

- Mor a Barcelona Magín Alberto Cassanyes, nascut a Sitges el 1893. Crític d'art de la revista "L'Amic de les Arts", entre d'altres, a més de gran coneixedor de la cultura alemanya, essent traductor de Goethe i de Gérard de Nerval.

LITERATURA

- Publicació de la *Gramàtica Catalana*, obra pòstuma de Pompeu Fabra, a càrrec de Joan Corominas.
- Joan Oliver, *Terra de naufragis*, Col. Ossa Menor, Barcelona. Pròleg de Joan Teixidor. Aquest llibre de poemes va obtenir el Premi de Poesia Ossa Menor l'any 1955.

- Jordi Sarsanedas, *El martell*, Editorial Aymà, Col. El Club de Novel·listes, Barcelona. Aquesta obra fou finalista del Premi "Joanot Martorell" de 1955.
- Llorenç Villalonga, *Faust*, Biblioteca Raixa, Barcelona. Conté dues peces teatrals: *Faust* i *Viatge a París de Minos i Amaranta*.
- Apareix el VII fascicle de "La Col·lecció els autors de l'ocell de paper", que com tots els números de la col·lecció aplega un assaig, un conte i una poesia. L'assaig és d'Aurora Díaz-Plaja, "Ramon Llull, amic i amat", els contes de Pedro Bech, "Tres contes poemàtics" (L'Olivet, La criada i Port de la son), i el poema de Mario Lleget.

AGOST

POLÍTICA I SOCIETAT

- S'inaugura a Calder Hall (Regne Unit) la primera central elèctrica de tipus nuclear a l'Europa occidental. De fet, comença una nova era del cicle econòmic que permetrà la multiplicació de la producció de tot tipus de matèries. La URSS ja havia posat en funcionament centrals l'any 1954, que subministraven llum a poblacions d'uns cinc mil habitants.

TEATRE

- Quatre representacions al Teatre Grec de Montjuïc d'*Ifigenia en Tauride* d'Eurípides, a càrrec de la Compañía de Teatro "Ciudad Condal", amb direcció de Dolly Latz. Intèrprets: Carolina Colom, Teresa Gil, Fernando Cebrián, Enriqueta Torres, Ventura Ollé, José Mª Doménech, Dora Santacreu, Remedios Lorenz, Carlos

Ibarzábal i Carlos Lucena; figurins de Ruppert Salvador i muntatge musical d'Enrique Dauner.

- Representacions al Teatre Grec de Montjuïc de *Hipólito* d'Eurípides, a càrrec de la Compañía de Teatro "Ciudad de Barcelona", amb direcció de Dolly Latz, en versió de Juan Germán Schroeder, interpretada per Carlos Ibarzábal, Fernando Cebrián, Dora Santacreu, Enriqueta Torres, Núria Bargalló, Coralina Colom, Ventura Ollé i José Mª Doménech.
- Estrena al Teatro Comedia de *Agua en las manos* de Pedro E. Picó, per la Compañía Argentina, interpretada per Analía Gadé i Juan Carlos Thorry.
- La Compañía Pequeño Teatro, dirigida per Miguel Narros, presenta a la Plaça del Rei el Cicle: "Teatro jocoso del Mediterráneo" format per tres obres: *La dama duende* de Calderón, *La posadera* de Goldoni i *Las mujeres sabias* de Molière, dirigides per Miguel Narros i interpretades per María Abelenda, Guillermina Deu, Carmela Aparicio, Margarita Lozano, Nuria Torra, Bonifacio de la Fuente, Pablo Gago, Alfonso Gallardo, Anastasio Alemán, Miguel Narros, Justo Sanz i Luis Torné.

SETEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Elvis Presley, aclamat com a mite, arriba al cim de la popularitat obtenint audiències rècord a la televisió nord-americana.

TEATRE

- Apareix el llibre d'Alfonso Sastre, *Drama y sociedad*, Col. Ensayistas de Hoy, Editorial Taurus, Madrid, 1956, text fonamental per a la generació teatral del realisme a Espanya.
- Representació a la façana de la Catedral de l'auto sacramental *Los Misterios de la Misa* de Calderón de la Barca, pel grup "Palestra de Arte Dramático", amb direcció i disseny de figurins de Diego Asensio, direcció tècnica de Ramón Ribalta i supervisió artística de Ramón Rogent.

OCTUBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Revolta popular antisoviètica a Hongria, que tracta de desvincular-se del bloc soviètic, proclamant la seva neutralitat i adoptant un sistema multipartidista. La intervenció dels tancs de l'exèrcit soviètic que varen ocupar una setmana Budapest acabà amb la rebel·lió.
- Malgrat el compromís aconseguit a l'ONU de no utilitzar les armes, avions anglofrancesos bombardegen el Canal de Suez.
- La Ràdio de El Caire, veu oficial del govern d'Egipte, llença un ultimàtum a Israel anunciant que s'acostava "un dia de terror" pels jueus.
- Primer congrés del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), del que emana la declaració "Per la reconciliació nacional, per una solidaritat catalana"; essent escollit Secretari General, Josep Moix.
- Primera emissió a Madrid de Televisión Española (TVE).

TEATRE

- Mor Josep Artís i Balaguer, comentarista i historiador teatral, autor, entre d'altres de *Tres conferències sobre teatre retrospectiu*, editat per la Institució del Teatre.

CINEMA

- Estrena al cinema Fémina del film *Los jóvenes años de una reina*, protagonitzada per Romy Schneider. Guió i direcció de Ernst Marsichka.
- Estrena als cinemes Astoria i Cristina del film *Viaje de novios*, protagonitzada per Analia Gadé i Fernando Fernán Gómez, i escrita per Noel Clarasó i José Luis Dibildos. Direcció de León Klimovsky.
- Estrena al cinema Fantasio de *Un tranvía llamado Deseo*, dirigida per Elia Kazan.

LITERATURA

- Aparició de *Diari 1918*, de Josep V. Foix amb pròleg de Josep Romeu, Joaquim Horta editor, col·lecció Signe n. 1.
- Josep Maria de Casacuberta, "Lo Verdader Català. Revista Religiosa", estudi sobre aquesta publicació apareguda el 1843. Editorial Barcino.

ART

- IX "Salón de Octubre" a les Galeries Laietanes, amb direcció artística de Baldomero Xifré Morros. Exposen, entre d'altres, Juan Brotat, José Luis García, Gonzalo Lindín, J. Hernández Pijuan, Miguel Ibarz, Enrique Modolell, Matías Palau Ferré, Carmen Rovira, Eduardo Alcoy, Juan Carlos Friart, Juan Furriols, L. Giménez Balaguer, Fernando Lerín, María Dolores Martorell, Carlos Planell, Amadeo Plaza, Luis Porqueras, Enrique Rabasseda, J. Mª Rovira Brull, Isabel Serrahima, Álvaro

Suñol, Luis Enrique Tabara, Francisco Taltavull, Juan Vila Moncau, Emilia Xargay, Antonio Xaus i els escultors José Harris, F. Torres Monsó, Marcel Martí, Julián Riu Serra, Félix Martínez i Moisés Villèlia.

- Exposició d'Antoni Tàpies al Hot Club de Barcelona- Club 49, amb comentaris de Juan Teixidor.

MÚSICA

- L'aplec d'orfeons a Montserrat, amb motiu del 75è. aniversari de la coronació canònica de la patrona de Catalunya, esdevindrà el punt d'arrencada del moviment associatiu coral català modern. En foren artífexs màxims Félix Millet i Maristany (President de l'Orfeo Català), Vicenç Fusté (Orfeo de Sants), Josep Nogué (Orfeo Atlàntida) i Artur Sist (Orfeo Barcelonès), els quals varen aglutinar 45 orfeons que interpretaren cants comunitaris com *El cant de la senyera*, de Millet, *Cançó de Nadal*, de Pérez Moya, *L'hereu Riera*, de Cumellas Ribó, o *La sardana de les monjes*, d'Enric Morera, sota la supervisió general de Lluís M. Millet.

NOVEMBRE

CULTURA, POLÍTICA I SOCIETAT:

- Esclata la segona guerra àrabo-israeliana, entre Israel i Egipte què significà una fulminant victòria dels israelians, els quals amb un exèrcit de 32.000 homes, dirigit pel general Moshé Dayan (Degania, 1915), va conquerir en una setmana un territori tres vegades superior al seu, arribant al Canal de Suez, significat un veritable desastre per a les aspiracions polítiques i militars del president Gamal Abdul Nasser.

- D'altra banda, les tropes francoangleses exigeixen la retirada dels contendents a 12 km. del Canal. En incomplir Egipte aquesta exigència, les tropes aliades ocupen militarment la zona. Finalment, l'oposició al retorn del colonialisme europeu, per part de l'Assemblea de l'ONU i els Estats Units, obliga a la retirada de les tropes francoangleses, que són substituïdes per un contingent internacional.
- El general Dwight David Eisenhower és reelegit president dels Estats Units. Aquest cop, el líder republicà, no obtingué la majoria al Congrés.
- La URSS envaeix Hongria, davant les aspiracions d'aquest Estat per trencar amb la dominació soviètica. Immediatament a Barcelona es produeixen manifestacions de suport a la llibertat a Hongria, que acaben essent una manifestació contra la dictadura franquista. Per primera vegada des de 1939 les autoritats tanquen la Universitat de Barcelona davant el caire de les protestes.
- Mor a l'exili a París el polític i científic Juan Negrín, president de la República Espanyola.

LITERATURA

- Juan Ramón Jiménez obté el Premi Nobel de Literatura.
- Luis Goytisolo guanya el Premio Sésamo de contes amb *Niño mal*, que inaugura la seva fructífera i exitosa carrera literària.

ART

- Mor a Sitges, on havia nascut l'any 1874, el pintor Joaquim Sunyer i de Miró, màxim representant del noucentisme plàstic, que després de la guerra, en retornar de l'exili el 1942, exposà amb regularitat a Barcelona i Madrid.

CINEMA

- Estrena als cinemes Cristina i Astoria del film *Napoleón* amb guió i direcció de Sacha Guitry, amb un repartiment encapçalat per Raymond Pellegrin, Daniel Gélin, Michele Morgan Ives Montand i la participació de Maria Schell, Jean Gabin, Jean Marais, Eric von Stronheim, Orson Welles i el propi Sacha Guitry.

MÚSICA

- S'inaugura la temporada del Gran Teatro del Liceo amb l'òpera de Jules Massenet, *Manon Lescaut*, destacant la presència en el repartiment de Victòria dels Àngels.
- Col·loqui a la Sala Gaspar, patrocinat pel Club 49, dedicat a "El Jazz en els seus diversos aspectes", en el que es demanava als assistents que presentessin gravacions de la seva elecció.

DESEMBRE

CULTURA I SOCIETAT

- Fidel Castro acompanyat de vuitanta homes a bord del iot "Gamma", desembarca a la platja de Niqueiros, iniciant la revolució que el duria, tres anys més tard, a derrocar la dictadura de Batista i proclamar una república revolucionària.

LITERATURA

- Es concedeixen els Premis literaris de la nit de Santa Llúcia. Obtenen els màxims guardons Ramon Folch i Camarasa amb *La maroma*, obtenint el Premi Joanot

Martorell; Manuel de Pedrolo, *Crèdits humans*, fent-se amb el Víctor Català; l'obra humorística de Jaime Uya, *Pst... sintetitzem*, el premi Santiago Rusiñol i els assaigs de Joan Fuster recollits a *Figures de temps*, premi Josep Yxart, de nova creació.

- Lectura de poemes de Joan Brossa, a la Sala Gaspar, patrocinat pel Club 49, amb presentació de Joan Vilacasa.

CINEMA

- En acabar l'any 1956, Espanya compta amb 63.057 sales de cinema, una xifra comparable a la de molts països europeus.

1957

GENER

POLÍTICA, CULTURA I SOCIETAT

- La població oficial de la ciutat de Barcelona és de 1.431.753 habitants, dividits entre 770.732 dones i 661.021 homes.
- Segons estadístiques oficials ha augmentat el nombre d'analfabets que es situa, només en la franja d'edat d'entre 14 i 21 anys, en 6.536, malgrat que a la resta de l'Estat la xifra és superior.
- L'aeroport de Barcelona va rebre l'any 1956, 2.207 vols procedents de l'estranger, amb un total de 62.400 passatgers, el que suposa un 18% d'increment respecte a l'any 1955. Pel que fa als vols nacionals en rebé 6.509 que van suposar 190.100 passatgers. L'increment més significatiu el registra l'aeroport de Palma de Mallorca, que té previst rebre avions directes des de Manchester (Anglaterra).
- Davant l'augment del preu del bitllet del tramvia s'efectua un boicot ciutadà que dura dues setmanes. Es cremen retrats de Franco i José Antonio a les manifestacions estudiantils barcelonines. Aquests fets provocaren profundes discrepàncies entre el capità general de la regió militar i el governador civil de Barcelona.
- El nombre d'accidents de trànsit ocorreguts a Barcelona durant l'any 1956 és de 4.650, amb un total de 81 morts i 5.345 ferits de diversa consideració.
- Mor l'il·lusionista Ramon Camprubí Alemany, més conegut com "Cartex", pel seu domini absolut dels jocs amb les cartes, que fou cèlebre a tota Espanya, però ho fou especialment pels barcelonins en les seves actuacions a l'Hotel Ritz.
- En una festa-sopar celebrada al Hotel Oriente es falla el XIII Premio Eugenio Nadal, corresponent a 1956, que recau en el sacerdot Luis Martín Descalzo per la seva novel·la, *La Frontera de Dios*, essent finalista Jesús López Pacheco amb *Central*

eléctrica. El Jurat del premi estava format per Juan Ramón Masoliver, Juan Teixidor, Néstor Luján, Sebastián Juan Arbó, José María Espinás, José Vergés i Rafael Vázquez Zamora.

- L'Editorial Raixa publica el volum coordinat per F. Maspons i Anglasell, *La crisi de l'Edat Moderna*, que analitza l'evolució sociopolítica des de l'absolutisme fins a uns indefinits "temps nous".

TEATRE

- Estrena al Teatro Romea de *Partits pel mig*, de Xavier Fàbregas, per la Companyia Maragall, amb direcció d'Esteve Polls, interpretada per Maria Vila, Ramon Duran, José Castillo Escalona i Mercè Bruquetas, en els papers principals.
- Estrena al Teatro de la Comedia de *Las brujas de Salem*, d'Arthur Miller per la Compañía Lope de Vega, amb direcció de José Tamayo i decorats de Víctor María Cortezo. Principals intèrprets: Núria Espert, Blanca de Silos, Luis Prendes, Manuel Díaz González, José Sancho Sterling i Alicia Hermida.
- Estrena al Teatro Windsor de *El pan de todos* d'Alfonso Sastre, amb direcció d'Adolfo Marsillach. Principals intèrprets: Adolfo Marsillach, Milagros Leal, María Amparo Soler Leal, Carmen López Lagar i José María Cafarell. En el comentari a l'obra de Sastre, Martí Farreras escriu a *Destino* (n. 1015, Barcelona, 19 de gener de 1957, p. 35): "Si la obra ha de ser encasillada, la filiació existencialista parece ser la oportuna. Desde el principio hasta el fin, el clima de angustia se mantiene inalterable, y no puede decirse que ande falto de justificación. ¿Qué el autor parece experimentar un placer en el sostenimiento de esa atmósfera agobiante, sin concedernos el más leve momento de alivio? Así parece, efectivamente, pero la licitud del procedimiento no puede ser discutida, toda vez que está al servicio de un

tema que lo reclama y que, por otra parte, responde a una flagrante realidad humana que se hace sensible en el ánimo del espectador.”

- Al Gran Teatre del Liceu representacions de *La Walkiria* de Richard Wagner. El director d'orquestra fou László Halasz i el regidor d'escena Leopoldo Sachse. Principals intèrprets: Astrid Varnay, Irmgard Meining, Robert Bernauar, Ernest Wiemann, Tomislav Neralic y Mary Davenport. Orquestra i cors del Gran Teatre del Liceu.
- Jorge Elías inicia la publicació de la revista *Circo*, amb la que pretén informar de tot allò relacionat amb l'actualitat del món del circ, essent aquesta una publicació peonera a tot l'Estat Espanyol.

LITERATURA

- Apareix el volum V de les obres completes de Josep Pla titulat, *Barcelona (Papers d'un estudiant)*. Biblioteca Selecta. Editorial Selecta, Barcelona, 1956.
- Es publica l'*Obra poètica*, de Marià Manent, Biblioteca Selecta. Editorial Selecta, Barcelona, 1956.
- Lectura-conferència poètica de Blai Bonet a Juventudes Musicales, on presentà el seu nou recull poètic titulat, *Comèdia*, de propera publicació.

ARTS PLÀSTIQUES:

- A propòsit de l'acte de resolució i lliurament del XIII Premio Nadal de novel·la en llengua castellana, aparegué al setmanari *Destino* (n. 1015, Barcelona, 19 de gener de 1957, p. 3), una carta al director signada per “Una mesa del “Nadal”, titulada “Preguntas desde una mesa del “Nadal””, que pel seu interès en relació a la política

cultural i, molt concretament, a la situació dels museus barcelonins, reproduïm en part:

- *En el curso de la tertulia, en la cual, según es propio del banquete del "Nadal", coincidíamos varias personas relativamente enteradas de las cosas de la ciudad y significadas dentro de ella, sumamos las observaciones formuladas por nosotros durante varios años y resumimos entre todos los interrogantes siguientes, que le ruego reproduzca para que lleguen así al conocimiento de los responsables:*
- *1. ¿Por qué razón el antiguo edificio del Parlamento, en el Parque de la Ciudadela, ha de permanecer vacío y sin uso, mientras las colecciones de arte moderno se encuentran empaquetadas, en espera de que los arquitectos comiencen a proyectar su nueva morada?*
- *2. ¿Por qué razón están igualmente vacíos y sin otro uso que el de permanecer en pie diversos espacios, como el del Tinell, cuya amplísima eficacia expositora es aprovechada luego por diversas iniciativas no siempre adecuadas a su ambiente, como lo fue la reciente exposición Gaudí y la afortunadamente más remota exposición wagneriana?*
- *3. ¿Por qué razón grandes museos de talla mundial, como el de Montjuich, están en manos de cuatro ordenanzas, sin que haya en ellos un facultativo a quién consultar un punto crítico, o a quien confiar el acompañamiento de algún visitante extranjero o nacional ilustre, como casi todos tenemos que acompañar, sin conocimientos ni obligación de hacerlo?*
- *4. ¿Por qué comente Barcelona la impertinencia y la pedantería de montar exposiciones de obras de los museos de fuera de la ciudad, cuando tiene las propias metidas en cajas?*

- 5. *Por qué existen tantos eruditos, tantos ensayistas y tantos intérpretes del arte en nuestra ciudad y tan pocas personas con vocación y ganas de abrir aquellas cajas y de quitar el polvo de las obras?*
- 6. *¿Por qué no existen catálogos sistemáticos y documentados de los museos de Barcelona, e incluso en las ocasiones que montan una exposición, como las de la Virreina, frecuentemente, el catálogo se publica cuando la exposición ya se ha cerrado?*
- 7. *¿Por qué mandamos obras a exposiciones celebradas fuera de Barcelona y cuando viene un extranjero a visitar las nuestras se encoleriza de contemplar todos aquellos fallos de organización y de cuidado?*
- 8. *¿Por qué las obras de arte están expuestas en los museos de Barcelona sin ambientación alguna, sin explicación, guía, orden, ni utilidad pedagógica?*
- 9. *¿Por qué en materia artística y cultural somos tan dados a lo pomposo y lo externo, y no comenzamos una paciente y sólida labor de recuperación, restauración y exposición seria de los tesoros que poseemos?*
- 10. *¿Por qué, en suma, la Academia de San Fernando concedió no sabemos qué galardón a la política de museos de Barcelona?*
- *Excuse usted que por el hecho de haber convivido recientemente con personas de DESTINO y otras figuras conocidas de la ciudad en el "Nadal", no declaremos nuestros nombres.*
- **Aquesta carta va motivar diverses rèpliques i contrarèpliques que no podem recollir aquí, però va posar de manifest la manca de política cultural del període.**

CINEMA

- Estrena de *Fedra*, film de Mur Oti, amb Emma Penella, Enrique Diosdado i Vicente Parra i música de Guillermo Cases. (Tallada en més de deu minuts a la projecció als cinemes Montecarlo, Niza i Aristos).
- Estrena del film *La herida luminosa*, adaptació de José María Pemán de l'obra dramàtica homònima de Josep Maria de Sagarra, amb direcció de Tulio Demicheli. Principals intèrprets: Arturo de Córdova, Amparo Rivelles, José María Roderó, Yolanda Varela y Martori.
- Apareix el primer volum dedicat al cinema mut de la *Historia del cine* de Georges Sadoul.

FEBRER

POLÍTICA I SOCIETAT

- Es signen els Tractats de Roma, germen de la futura Comunitat Econòmica Europea (CEE), del qual formen part Itàlia, República Federal Alemanya, França, Holanda, Bèlgica i Luxemburg.
- Primera assemblea lliure d'estudiants tancats al Paranimf de la Universitat de Barcelona. Els participants foren expulsats, multats i sancionats per les autoritats acadèmiques. En aquesta tancada participaren Miquel Porter i Ricard Salvat, membres del Teatre Viu, i els membres d'aquesta generació d'estudiants s'anomenaran "Generació del Paranimf".

- El tinent general Pablo Martín Alonso pren possessió del càrrec de Capità General de la IV regió militar, substituint al tinent general Juan Bautista Sánchez González que mor sobtadament.
- El general Franco remodela el govern atorgant un major protagonisme als tecnòcrates en relació als membres de la falange. Pere Gual Villaví es nomena Ministre sense cartera.
- El Professor Manuel Sacristán Luzón pronuncia la seva segona conferència a Junípero Serra que versa sobre la lògica simbòlica, amb una gran participació dels joves estudiants.

TEATRE

- A l'Emporium actuació del quartet francès Les Garçons de la Rue, que presenten un espectacle de "music-hall" amb pantomimes i cançons.
- Al Teatre Windsor s'estrena *El mundo de los Petersham* de Gerald Savory, amb traducció a l'espanyol de Xavier Regàs, per la Compañía Marsillach, i amb direcció del propi Marsillach, que fou també intèrpret amb Milagros Leal, Carmen López Lagar, María Amparo Soler Leal i Ricardo Garrido.
- Representació, al Teatre C.A.P.S.A. de *Cándida*, de Georges Bernard Shaw, a càrrec de Palestra de Arte Dramático, amb direcció de Diego Asensi, interpretada per Amparó Baró, Martín Farrell, Luis Torner i Pilar Mauri.
- Representació al Teatre C.A.P.S.A., en dues sessions, del programa triple format per *Els estralls del tabac*, d'Anton Txèkhov, *Un caprici*, d'Alfred de Musset i *La noia i els soldats*, de Gino Pugnetti, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona. *Els estralls del tabac*, d'Anton Txèkhov, adaptació d'Esteve Baixas, dirigida per Frederic Roda, amb decorats d'Antoni Bachs-Torné i interpretada per Rafael Vidal

Folch; *Un caprici*, d'Alfred de Musset, traduïda per Jordi Sarsanedas, dirigida per Frederic Roda, amb decorats de Maria Junyent d'Armengol i interpretada per Carme Pallarés, Ramon Martínez-Callen, Maria Rosa Fàbregas i Joan A. Escribano; *La noia i els soldats*, de Gino Pugnetti, traduïda per Jordi Sarsanedas, amb direcció de Frederic Roda, decorats d'Antoni Bachs-Torné, interpretada per Natàlia Solernou, Maria Carme Serra, Lluís Bosch i Miquel Gimeno.

- Representacions al Teatro Romea de les comèdies catalanes *Les engrunes*, de Ramón Calaf i A. Saumell Bernaus i *Passaport per a l'eternitat*, de Santiago Vendrell i José C. Tapias, ambdues per la Compañía Maragall.
- Estrena al Teatro Barcelona de *Esposa en vacaciones*, de Luis Tejedor i José Alfayate, per la Compañía Tina Gascó. Amb motiu d'aquesta estrena la publicitat de l'espectacle resumeix el tarannà del teatre comercial del moment: "Estos acreditados autores festivos han escrito una regocijante obra de enredo, con el único propósito de que el espectador pase unas horas de risa sana y se deleite con las hilarantes situaciones".

CINEMA

- Estrena al cinema Kursaal del film *Diablillos de uniforme*, protagonitzat per Virna Lisi i Marisa Allasio. Direcció de Mario Mattoli. Al cinema es lliurava una butlleta per votar quina de les dues actrius preferia el públic.

LITERATURA

- José Ferrater Mora, *Les formes de la vida catalana*, Editorial Selecta.
- Josep Maria Espinàs, *Tots som iguals*, Club dels Novel·listes, Editorial Aymà.

- El II Premio Leopoldo Alas per a llibres de contes recau en Jorge Ferrer-Vidal per *Sobre la piel del mundo*, quedant finalista Luis Goytisolo.
- Camilo José Cela entra a la Real Academia Española ocupant el sillón Q, substituint a l'almirante Estrada.

ART

- Antoni Tàpies exposa a la Martha Jackson Gallery de Nova York. L'any 1953 hi havia exposat per primera vegada.
- Hermenegildo Anglada Camarasa obté, als vuitanta quatre anys, el Premio Fundación Juan March.
- La Sala Gaspar presenta, amb la col·laboració del Club 49, l'exposició "Otro Arte" que acull pintures de Karel Appel, Camille Bryen, Burri, Hisao Domoto, Jean Dubuffet, Fautrier, Ruth Francken, Lázló Fugedy, René Guiette, Felipe Hosiasson, Tosimitsu Imai, Willen de Kooning, Georges Mathieu, Jackson Pollock, Jean-Paul Riopelle, Francis Salles, Antonio Saura, Iaroslav Serpan, Antoni Tàpies, Joan Josep Tharrats, Mark Tobey, Joan Vila-Casas, Wessel, Wolfgang Shulze "Wols", i peces de l'escultora Clara Falkenstein. El crític Juan Cortés, malgrat elogiar aspectes de l'exposició cau en els tòpics de l'època: "Ello no es obstáculo – para que encontremos en muchas realizaciones de este arte una seducción equivalente a la que en un momento dado puede ofrecernos cualquier aspecto casual de una mancha en la pared, el veteado de una piedra o los dibujos que traza una masa de humo deshilachándose en el cielo. Todo ello, y otros ejemplos más que podríamos añadir, indudablemente presentarán mayor o menor belleza para nuestra sensibilidad o se prestarán a un encadenamiento de sugerencias a tenor de la capacidad de ensoñación que cada cual posea." (*Destino*, n. 1020, Barcelona, 23 de febrer de 1957, p. 40).

MARÇ

POLÍTICA I SOCIETAT

- José María de Porcioles y Colomer, nascut el 1904, es nomenat nou Alcalde de Barcelona substituint a Antonio María Simarro. Porcioles serà alcalde durant setze anys fins l'any 1973, aconseguint aprovar una carta municipal, molt restringida, l'any 1960.
- S'inicia la construcció dels nous barris de Bellvitge, San Ildefonso, Montbau i Guineueta. Comença el cobriment del carrer Aragó, fins aleshores amb les vies del tren a la superfície.
- Reproduïm el següent acudit publicat a *Destino*, n. 1024, Barcelona, 23 de març de 1957, Secció sense signatura "A veces pasan cosas" p. 22) que il·lustra l'animadversió contra el règim soviètic: "Cirugía tras el telón": - La cirugía está muy adelantada en la Unión Soviética. -¿De veras? -Seguro. En cambio, cosa curiosa allí no se practica la extirpación de amígdalas aquí tan frecuente. -Será porque allí está prohibido abrir la boca."

CINEMA

- S'estrena el film *El globo rojo* d'Albert Lamorisse (Premi a la Millor pel·lícula al Festival de Cannes, 1956) interpretada per Pascal Lamorisse.

LITERATURA

- Juan Goytisolo publica un, al nostre entendre, molt important article sobre la novel·la realista a les pàgines de *Destino* titulat "Los límites de la novela" (*Destino*, n. 1021, Barcelona, 2 de març de 1957, pp. 29-30.), i en destaquem el següent

fragment: “Por eso estoy enteramente de acuerdo con Pauline Crusat cuando dice: “Como *El Jarama* los mejores ejemplares de la novela realista contemporánea suelen llevar una carga de poesía que altera bastante su contenido de novela de lo real”. Pretender otra cosa sería un contrasentido. De un modo más o menos consciente sus autores lo han comprendido también y una dosis mayor o menor de poesía colorea el contenido de sus obras.

- “Pero yo creo que se han quedado a medio camino y que la poesía se manifiesta de un modo demasiado tímido, como avergonzada del papel que desempeña. Existe, por decirlo así, un divorcio entre la aspiración a la realidad total –que, como hemos visto es imposible de abarcar- y la visión depurativa de esta realidad que constituye la base de la obra novelesca. La poesía que empapa la visión personal del escritor existe de un modo independiente, sin llegar a fundirse del todo con el contenido material de la novela.”.
- S’edita *Antologia de la poesia valenciana*, feta per Joan Fuster, publicada per Editorial Selecta, que recull una selecció de trenta dos poetes i més d’un centenar de versos, juntament amb una extensa introducció que repassa la història de la poesia valenciana des del segle XVI. Un llibre imprescindible per a la cultura del País Valencià.
- José María Castillo Navarro, *La sal viste luto*, Luis de Caralt editor, Colección Gigante. Aquesta obra fou finalista del Premio Ciudad de Barcelona de 1955.

TEATRE

- Aurèlia Sabanés amb la col·laboració de Tomàs Roig i Llop publiquen *La Passió d’Esparreguera*, amb una presentació de P. Termes i Ros i introducció de Josep Romeu i Figueras, Col·lecció “Biblioteca Folklórica Barcino”, Editorial Barcino.

- A l'”Emporium” actuació del trio francès d'acròbates còmics Les Kims.
- S'estrena al Palau de la Música Catalana, en sessió única, *Primera història d'Esther* de Salvador Espriu, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona (Secció de Teatre del Cercle Artístic Sant Lluc), amb direcció de Jordi Sarsanedas, decorats i figurins d'Antoni Bachs-Torné i música de Manuel Valls. Principals intèrprets: Jordi Sarsanedas, Frederic Roda, Josep Maria Bachs, Miquel Gimeno, Jordi Torras, Gil Blancher, Joan A. Escribano, Josep Navarra, Rafael Vidal, Maria Rosa Fàbregas, Montserrat Julió, Rafael Vidal i Jordi Benet Aurell. Aquesta estrena suposa una fita capdal de la cultura catalana de postguerra i la primera posada en escena d'una obra d'Espriu. Volem citar un fragment significatiu de la crítica de Martí Farreras publicada a *Destino*, n. 1024, Barcelona, 26 de març de 1957, p. 37, on llegim: “Vista en el escenario, mientras llegaban a nuestros oídos en maliciosa alternancia las voces de Susa y de Sinera, pronto nos reafirmamos en nuestra convicción de lectores, que creía muy discutible, sino la viabilidad sí la eficacia de que la historia saltase a las candilejas.”. Aquesta crítica va aixecar força polseguera (vegeu secció “Teatre” del mes d'abril).
- Al Teatro Windsor representacions de *Recién casados: no molestar*, de J. M. Ruiz Castillo, per la Companyia dirigida per Adolfo Marsillach.
- Recital de dansa a càrrec de la Companyia Joan Tena amb un programa format per *Moviments rítmics* d'Armin Schibler, la Polca *L'Age d'Or* de Sohstakowitch, l'*Allegro Bárbaro* de Béla Bartók, *Chica y tiempos nuevos* d'Angel Cerdà, *La Infanta* de José Maria Roma, *Barcelona-Blues* de Xavier Montsalvatge, un fragment de la *Tercera Simfonia* de Beethoven, *El Pájaro Azul* de I. Strawinsky, *La Muerte del Cisne* de Txaikovsky, i una Govota-Bourrée de Bach, una mazurca de Glinka i un Divertimento de Franz Liszt. Coreografies de Joan Tena segons l'adaptació de

Marina Noreg. Ballarins: Joan Tena, Pilar Llorens, Graciela Henríquez, Jorge Ventura, acompanyats pels músics Jorge Egea i Clotilde de Osta i amb figurins de Gustavo Schmidt.

ABRIL

POLÍTICA I SOCIETAT

- S'inicia a Londres la "Comissió de desarmament de les Nacions Unides" que congrega a dignataris d'Estats Units, Canadà, Gran Bretanya, França i U.R.S.S.
- La inseguretat ciutadana esdevé un problema important que acostuma a associar-se amb la immigració (els hi sona?). Llegim en un article de Carles Soldevila: "Juristas reunidos para ocuparse de la delincuencia juvenil, han venido a descubrir que uno de los factores que hoy contribuye en grado más evidente a multiplicarla es la crisis de la vivienda. La aglomeración de personas de distinta procedencia bajo el mismo techo, al disolver la intimidad familiar, no sólo disminuye la autoridad de los padres sobre los hijos, sino que induce a estos a buscar fuera de casa vínculos y amistades que unas veces toman aires de pandilla y otras llegan fácilmente a la delincuencia y la osadía del "gang".".
- El programa radiofònic de Radio Barcelona "Àgora" arriba a la 250 emissió. Aquest programa cultural creat per Robert Vergés, l'any 1953, i dirigit per Gonzalo Lloveras, s'emetia setmanalment els diumenges a la nit, i destacava per la seva independència de criteri i per les col·laboracions de prestigi, entre les quals cal citar: Carles Riba, A. Cirici i Pellicer, Antonio Vilanova, Salvador Espriu, els doctors

Pedro Pons i Antoni Sarró, Maria Aurèlia Capmany, Jordi Sarsanedas i Josep Maria Espinàs, entre altres.

- La qüestió del bilingüisme apareix a la premsa barcelonina a través d'un article d'Enrique Badosa a *El Noticiero Universal*, sobre el bilingüisme de l'obra de Josep Pla. Aquest respon l'article a *Destino*, afirmant: "El dominio de una lengua es un fenómeno de minorías y, por tanto, es incompatible con el bilingüismo. Mi bilingüismo, señor Badosa, es una tragedia, pero teniendo en cuenta los años que dura, se ha convertido en una manera de pasar el rato como otra cualquiera, ¡pero no para mí, se entiende!".

TEATRE

- La recepció de la posada en escena de *Primera història d'Esther*, de Salvador Espriu, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, aixeca una forta polèmica que podem seguir a les planes de *Destino* (n. 1027, Barcelona, 13 d'abril de 1957, secció "Cartas al director", p. 3), on un grup de autodenominats "Un grupo de espectadores. No todos doctores en filosofía" escriu el següent:
 - No estamos de acuerdo con ninguno de los asertos del señor Martí Ferreras.
 - 1º Que el teatro pueda dividirse en literario y no literario. El no literario no es teatro siquiera, pues también podríamos dividir la novela en literaria y no literaria, la poesía en literaria y no literaria e incluir en esta última la décima de los vigilantes. Es necesario dar por supuesto que nos movemos en el campo de la literatura, el resto es comercio, chabacanería y, en el mejor de los casos, vacuidad absoluta.
 - 2º Que pueda confundir con idénticas impresiones el estilo de Domenech y Montaner, y el estilo de Salvador Espriu. Es como si un crítico musical confundiera

la Sagrada Familia (templo) con la “Consagración de la Primavera” (Strawinsky) simplemente porque a él le gusta la zarzuela.

- 3º Que demuestre tal falta de sensibilidad que no sepa saborear la gracia de una representación de amateurs. Faltados sin duda de seguridad, con cierta lentitud en las mutaciones escénicas, supieron individualizar los personajes, decir con elegancia su papel y, sobre todo, lograr la desaparición de impostar la voz, vacía y declamatoria, a que nos tienen acostumbrados los infinitos discípulos, en lengua castellana y catalana, de trasnochadas escuelas.
- “Sin duda el señor Martí Farreras tiene derecho a entusiasmarse con “La madre Guapa” y a afirmar como el inefable Samuel Pepys que Shakespeare es una lata y que, naturalmente no es teatro. Lo que no puede confundir es su gusto personal con el trabajo del crítico.”
- Estrena a la seu social del “Club de los Cuatro” de *La cena de los cardenales*, de Julio Dantas, en versió castellana de Francisco Villaespesa, amb direcció escènica d’Adela Buscarons i artística de José Mª Soteras, interpretada per Julián Argudo, Francisco Aliot i Bartolomé Olsina.
- Representacions a la façana de la Passió de la Sagrada Familia del drama litúrgic *El Camino de la Cruz*, de Henri Ghèon, com acte central de les festes jubilers amb motiu del 75 aniversari de la fundació del temple. L’obra fou interpretada per Montserrat Julió, Maria Rosa Fàbregas, Àngel Gracia i Antonio Mascaró, amb muntatge d’Antoni Bachs-Torné i direcció de Montserrat Julió.
- Representacions al Centro de Actividades Femeninas Lestonnac de l’auto sacramental de Lucas Fernández, *Auto de la Pasión*, recuperada pel musicòleg José María Llorens Cisteró i interpretada per Francisco Aliot, Julián Argudo, Enrique Casamitjana i Bartolomé Olsina, amb direcció escènica d’Adela Buscarons,

- escenografia i figurins de Manuel Cubells, i direcció musical de J. Mª Llorens amb la col·laboració de la Coral d'Antics Escolars de Montserrat i el Coro Alleluia.
- Representacions al Gran Teatro del Liceo de la companyia anglesa de dansa Sandler's Wells, pionera de la dansa contemporània a Anglaterra.
 - L'Esbart Verdaguer de Sarrià estrena l'espectacle *Dansa de fadrins*, dirigida per Manuel Cubeles. La crítica de Sebastià Gasch comentant que la transformació dels espectacles de dansa popular en veritables ballets està portant a un carreró sense sortida a l'agrupació, desperta una certa controvèrsia amb diverses cartes de Jaime Picas, i d'altres.
 - Estrena al Teatro Windsor de *La bruja en zapatillas*, de John Van Druten, dirigida per Miguel Narros, i protagonitzada per Margarita Lozano, juntament amb Arturo Fernández, Carmen López Lagar, Jesús Colomer i Luis Torner.
 - Estrena al Teatro Comedia de *Dormir con ustedes*, de Claude Magnier, en adaptació de Edgard Neville, a càrrec de la Compañía Conchita Montes, acompanyada en els papers principals per Antonio Vico i Hugo Pimentel.
 - Estrena al Teatro Calderón de *Papeles pintados*, de Luis Verneuil, en adaptació de Félix Ros, protagonitzada per Alejandro Ulloa, amb María Esperanza Navarro, Laura Bové i Enrique Navas.
 - El Ballet de Joan Tena presenta al Teatro Calderón un espectacle amb dotze coreografies de Joan Tena, sobre músiques de Schumann, Txaiovski, Béla Bartok, Shostakovich, Schibler, Bach i Glinka, ballades per Graciela Henríquez, Pilar Llorens, Jorge Ventura i el propi Tena, amb vestuari de Gustavo Schmidt i la col·laboració de Marina Noreg.

ARTS PLÀSTIQUES

- Renovació de la Junta del Foment de les Arts Decoratives, F.A.D., per la qual accedeix a la presidència d'aquest important organisme cultural, Alfons Serrahima i Bofill, escollit per aclamació, substituint a l'arquitecte Manuel Cases Lamolla.
- Es celebra l'acte de reapertura del Museo de Arte Moderno de Barcelona ubicat, finalment, al Palau del Parc de la Ciutadella i dirigit per Joan Ainaud de Lasarte.
- Sebastià Gasch publica l'assaig, *La pintura abstracta*, a Col·leccions Sagitari, n. 3.

LITERATURA

- La festivitat de Sant Jordi, Dia del Llibre, propicia la sortida de moltes novetats editorials, d'entre les que destaquem:
 - Josep Maria Castellet, *La hora del lector*, Seix Barral editores.
 - El magnífic volum dirigit per Carles Soldevila, *Belleza de Catalunya*, Editorial Aedos.
 - Sebastián Juan Arbó publica per partida doble: *María Molinari*, a Ediciones Destino, novel·la que fou editada per primera vegada el 1954 i, *Nocturno de alarmas*, Editorial Éxito, amb la que inicia una trilogia sobre la Guerra Civil.
 - L'Editorial Selecta inicia el projecte d'editar en fascicles, que s'agruparan en dos volums, les obres essencials de Ramon Llull, tasca en la que col·laboren Miquel Batllori, Antoni Badia i Margarit, Jordi Rubió, J. Carreras Artau, Josep Romeu i Figueras i F. De B. Moll.
 - Ramon Folch i Camarasa, *La maroma*, Biblioteca Selecta de novel·la, Premi Joanot Martorell 1956.
 - Manuel de Pedrolo publica *Crèdits humans*, recent premi Víctor Català, i *Les finestres s'obren de nit*, editat per Rauxa.

- Gran promoció de *El poema de Montserrat*, de Josep Maria de Sagarra, editat per Editorial Alpha, que el qualifica a la propaganda com: “Entre los cuatro o cinco grandes poemas de la literatura ibéricas posteriores al Poema del Cid ...”, segons escriu Angel Marsá a *El Correo Catalán*.
- Es publica *Antología lírica*, de Salvador Espriu, amb estudi, selecció i traducció castellana d’Enrique Badosa, a la Colección Adonais, nº CXXXVI-VII, Madrid, 1956.
- *El Jarama*, de Rafael Sánchez Ferlosio obté el Premio de la Crítica a la millor novel·la espanyola publicada l’any 1956.
- Joan Teixidor, *Entre les lletres i les arts*, Joaquim Horta editor, Col. Signe de Poesia i Assaig, Barcelona, 1957.

MÚSICA

- El III Concurso Internacional de Piano María Canals, va premiar la pianista francesa Thérèse Castaing, el pianista italià Alberto Colombo i la brasilera Daisy de Luca.

MAIG

POLITICA I SOCIETAT

- El Ministerio de Educación a través de l’Ajuntament de Barcelona presenta el “Plan General de Construcciones Escolares para la Enseñanza Primaria en Barcelona” que preveu la construcció de 48 grups escolars en el quinquenni 1957-1962, que significarà un augment de 19.200 alumnes, malgrat que el dèficit es calcula en 91.811 nens. La inversió total és de 94.000.000, dels quals 47.000.000 els aporta el

Ministerio. Agustí de Semir, delegat de Fiscalización Económica y Régimen Jurídico, en fa una aferrissada defensa davant el consistori.

TEATRE

- Josep Romeu i Figueres, *Teatre Hagiogràfic*, vols. I i II, Col. “Els Nostres Clàssics”, Editorial Barcino, Barcelona.
- Representació al Palau de la Música Catalana de *Pigmalió* de George Bernard Shaw, en versió catalana de Joan Oliver, a càrrec de l’Agrupació Dramàtica de Barcelona, en commemoració del centenari del naixement del seu autor, dirigida per Montserrat Julió amb decorats de Lluís Gili. Fou interpretada per Montserrat Julió, Frederic Roda, Josefina Tàpies, Miguel Gimeno, Martínez Callén, Carmen Pallarés, Mª Carmen Serra, Mª Asunción Fors, Angel Gracia, Jorge Sarsanedas, José Navaro, Gil Blancher i Mª Teresa Martí.
- Al Teatro Windsor representacions de *Quiere usted jugar con “mi”?* de Marcel Achard, traduïda i adaptada per Alfredo Matas i Narciso Munné i interpretada per Luis Torner, Miguel Narros, Margarita Lozano, Saturnino Palenzuela, Santiago Sans, Núria Torray, Mª Carmen Yepes i Julita Gallego. Direcció de Miguel Narros.
- Representació al Teatro Comedia de *La dama de las camelias*, a càrrec de la Compañía de Conchita Montes, protagonitzada per la pròpia Montes.
- S’inaugura al Museo del Arte Escénico, una sala dedicada a la ballarina Antonia Mercé (1890-1936), més coneguda com la “Argentina”.
- Cicle dedicat al “Teatro italiano” organitzat pel Teatro Español Universitario de Barcelona, amb direcció general de Mario Cortés i Antonio Chic, amb la col·laboració del Instituto Italiano de Cultura i els Estudios de Teatro del FAD. Dins els cicle s’impartiren dues conferències a càrrec de Luigi di Filippo i Giovanni

Cantieri i tres sessions de lectures dramatitzades de les obres *Albertina*, de Bompiani; *El jugador* i *Un albergo sul porto*, d'Hugo Betti, i dues representacions: *Sangre verde*, de Silvio Giovannetti i *prisión de soledad*, de Diego Fabbri.

- Estrena al Teatro Barcelona de *Por cualquier puerta del sol*, de Carlos Llopis, a càrrec de la Compañía Ismael Merlo.

LITERATURA

- Josep Maria Castellet, *La hora del lector*, Seix Barral, Col. Biblioteca Breve, Barcelona.
- S'inicia la publicació del *Teatre hagiogràfic*, en tres volums a cura de Josep Romeu i Figueras, a l'Editorial Barcino, col·lecció "Els Nostres Clàssics". El primer volum conté l'estudi introductori de Romeu i en el segon i tercer es publiquen quinze peces del teatre medieval català.

ARTS PLÀSTIQUES

- Exposició de l'escultor Angel Ferrant a la galeria Syra. El veterà creador d'avantguarda provoca el següent comentari a Juan Teixidor: "A medio camino entre la danza y el peso, las esculturas de Ferrant proclaman su razón de existir con singular ejemplaridad. En el panorama de nuestra escultura actual, en arte modélico de Angel Ferrant continúa siendo un estímulo seguro. Los años no han desvirtuado aquella mágica tensión que explica que su nombre fuera utilizado siempre como el de un campeón del arte moderno. En este sentido se encuentra en primera línea como tantos otros nombres de su generación." (*Destino* n. 1029, 27 d'abril de 1957, p. 37).

- Amb motiu de la commemoració del 75è. aniversari de la fundació del Real Círculo Artístico de Barcelona, exposició del seu fons d'art al Museo de Arte Moderno.
- Es fallen la primera edició dels Premios de Escultura i Pintura de la Asociación de Artistas Actuales, que recauen en els següents creadors: Premi Juan Gris de pintura per a Jaime Mercadé; premi Julio González d'escultura per a Angel Ferrant; el premi Torres Garcia de pintura per a Muxart, premi Manolo Hugué d'escultura per a Eudaldo Serra i, finalment, la medalla Miguel Lerín de pintura fou concedida a Eduard Alcoy.
- El Museu Marés de Barcelona rep la Medalla de Honor de la Academia de San Fernando.

JUNY

POLÍTICA I SOCIETAT

- El General Franco visita Barcelona per assistir a la final de Copa de Futbol i visitar la Fira de Mostres. Cap el final de l'editorial de *Destino* (n. 1037, 22 de juny de 1957, p. 7), dedicada a la visita del Dictador podem llegir el següent: "La visita gratisima y fecunda del Caudillo coincide con un momento general de la administración española en que se abren nuevas puertas al entusiasmo de gobernantes y gobernados por engrandecer España. Franco estuvo acompañado de cerca por varias de las figuras más señaladas de esta época de la gestión pública. Citemos, por ejemplo, al ministro de Comercio, señor Ullastres; al de Industria, señor Planell, y al Presidente del Consejo Económico Nacional, señor Gual Villalbí; y en el plano de lo local, a nuestro alcalde, señor Porcioles, cuyos amplios e

ilusionados proyectos acaban de contar con el estímulo de que se prepare una Carta Municipal para Barcelona en los altos designios de Franco, esperanza cada día cumplida y corroborada con la aportación de nuevos bienes para nuestro pueblo.”

- Coincidint amb la presència de Franco a Barcelona, el consistori barceloní adquireix per un preu de cinquanta milions, les accions de la Compañía de Tranvías encara en mans privades, donant un pas important per convertir en públics els transports de la ciutat. En el mateix ple municipal l’Ajuntament liquida totes les deutes que mantenia amb particulars.

ARTS ESCÈNIQUES

- Representació, en sessió única, al Teatre Windsor del III Festival de L’Alegria que Torna, de l’Agrupació Dramàtica de Barcelona, secció de Teatre del Cercle Artístic de Sant Lluç. El programa estava format per les següents obres: *Gente bien*, de Santiago Rusiñol, *La teta gallinaire*, de Francesc Camprodón i *El pati d’en Llimona*, d’Emili Vilanova. *Gente bien*, de Santiago Rusiñol, dirigida per Frederic Roda, amb decorats de Lluís Gili i coreografia de Manuel Cubeles, interpretada per Aurèlia Miralta, Joan Alavedra, Rosa Griso, Enric Suñé, Mercè Pàniker, Antoni Miret, Victòria Garí, entre d’altres. *La teta gallinaire*, de Francesc Camprodón, en versió de Joan Oliver, amb direcció de Frederic Roda, decorats d’Evarist Mora i coreografia de Manuel Cubeles, interpretada per Maria Rosa Fàbregas, Joan Oliver, Narcís Bonet, Rafael Vidal Folch, Francesc Pi Suñer i Francesc Segura de Luna. *El pati d’en Llimona*, d’Emili Vilanova, amb direcció de Frederic Roda i coreografia de Manuel Cubeles, interpretada en els papers principals per Concepció Badia, Josep Maria Pi Suñer, Josep Janés, Rosa Leveroni, Pere Bohigas, Antoni Cantín, Miquel Rodés i Lluís Ribó.

ARTS PLÀSTIQUES

- Alexandre Cirici, *L'escultura catalana*, Col·lecció Popular Catalana d'Autors de Catalunya, València i les Illes Balears, Biblioteca Raixa, Palma de Mallorca.

CINEMA

- Estrena a les pantalles barcelonines de *La Strada*, de Federico Fellini, Oscar a la millor pel·lícula estrangera de 1956.
- Estrena als cinemes Astoria i Cristina del film *Las diabólicas* dirigida per Henri G. Clouzot, interpretada en els principals papers per Simone Signoret, Vera Clouzot, Paul Meurisse i Charles Vanel.
- Estrena al cinema Kursaal de *Sissi Emperatriz*, protagonitzada per Romy Schneider i Karlheinz Böhm, amb direcció de Ernst Marischka.

MÚSICA

- Gilbert Bécaud actua a Barcelona, al mateix temps que edita un disc amb deu cançons.

LITERATURA

- Jesús Lizano obté el IX Premio Boscán de Poesía que atorga l'Institut de Estudios Hispánicos de Barcelona, amb el llibre de sonets *Jardín botánico*.
- Salvador Espriu publica *Evocació de Rosselló-Porcel i altres notes*, Joaquim Horta editor, Barcelona, 1957.
- Joaquín M. de Nadal, *Recuerdos de medio siglo (evocaciones barcelonesas)*, Ediciones CID, Barcelona, 1957.

JULIOL

POLÍTICA I SOCIETAT

- El Canal de Suez retorna a la normalitat deixant passar vaixells de totes les nacionalitats, excepte la israeliana, malgrat que es manté la nacionalització de la Companyia Universal del Canal, decretada pel coronel Gamal Abdul Nasser l'any 1956.
- Mor a Roma Curzio Malaparte, als cinquanta nou anys. Entre la seva múltiple obra volem destacar el llibre *La tècnica del Cop d'Estat*, publicat a França a principi de la dècada dels anys trenta, pel que fou detingut i condemnat pel règim feixista de Mussolini.

ARTS ESCÈNIQUES

- Estrena al Teatre CAPSA, en sessió única, del programa doble format per *Cruma*, de Manuel de Pedrolo i *Les golfes*, de Feliu Aleu, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona. *Cruma*, de Manuel de Pedrolo, dirigida per Jordi Sarsanedas, amb decorats d'Antoni Bachs-Torné, interpretada per Miquel Gimeno, Lluís Bosch, Sorne Blasi, Núria Picas i Joan Millà. *Les golfes*, de Feliu Aleu, dirigida per Montserrat Julió, amb decorats de Lluís Gili, interpretada per Maria Aspa, Josep Navarra, Maria Carme Serra, Àngel Gràcia i Josep Maria Bachs.

LITERATURA

- Maria Aurèlia Capmany publica quasi simultàniament dues novel·les: *Tana o la felicitat*, Editorial Moll, (Biblioteca Raixa, 15), Palma de Mallorca, 1956; i *Betúlia*, Biblioteca Selecta, Editorial Selecta, Barcelona, 1956. Volem ressenyar un breu

fragment del comentari que sobre aquestes obres realitzà Antonio Vilanova (*Destino* n. 1040, Barcelona, 13 de juliol de 1957, p. 39): “En ambos casos la autora nos enfrenta con el alma evasiva e indecisa de una heroína que renuncia al amor y a la felicidad por un confuso sentimiento de libertad e independencia y también por una indestructible fidelidad a un mundo y a unos seres desaparecidos, a unos ideales derrumbados y a unos recuerdos lejanos y entrañables que acaban por parecerle más vivos y reales que la vida misma que la rodea.”

AGOST

POLÍTICA I SOCIETAT

- Cop d'Estat pro soviètic a Síria que posa en perill l'equilibri regional entre potències d'Orient Mitjà, agreujant el clima de Guerra Freda.
- El triomf del Rock'n Roll arreu del món provoca editorials com el següent (*Destino* n. 1045, Barcelona, 17 d'agost de 1957, secció “A cada día su afán”, p. 15): “La difusión en todo el mundo de la danza llamada “rock'n roll” sólo puede explicarse si se piensa en la movilización de gigantescos artificios publicitarios, que utilizaron –si no promovieron- hábilmente los disturbios que suscitó en múltiples ciudades la presentación del nuevo ritmo. Masas juveniles anhelosas de vibrar, de pronunciarse, ante cualquier llamamiento que haga apelación a su capacidad de fervor y de entrega, tuvieron que contentarse con esta risible bandera para dar fe de vida, faltas de requerimientos de mayor entidad. Apenas ha pasado día desde entonces sin que las agencias internacionales de información hayan transmitido alguna noticia sobre la intervención de las fuerzas de orden público de ciudades de todas las latitudes contra “rockistas” desmandados. Ustedes, como nosotros, no acabarán de

comprender cómo los acordes de esta música han producido –según se nos refiere– efectos tan devastadores y han podido suscitar tamaño escándalo entre las conciencias ordenadas.”.

TEATRE

- Actuacions a l'Emporium de la cantant de “music-hall” Annie Fratellini, els acòbates, cantants i músics Letini Brothers, la contorsionista Margaret Jorgensen i el quartet de cantants-ballarines Jeze-Belles.
- Estrena al Teatre Grec de Montjuïc de *Juli Cèsar* de William Shakespeare a càrrec de la Compañía Experimental de Barcelona, en adaptació catalana de Josep Maria de Sagarra i direcció d'Esteve Polls. Escenografia de Ramon Rogent i direcció artística de B. Xifré Morros, amb un repartiment format, entre acotrs i figurants, per cent cinquanta persones i trenta cavalls.
- Actuacions dels pallassos Charlivels, fills del gran Charlie Rivel, a la Sala Muntaner 4.

CINEMA

- La pel·lícula italiana *Nonna Sabella*, del realitzador obté la “Concha de Oro” del Festival de Cinema de San Sebastián. El gran èxit del festival fou la projecció el darrer dia del film de Federico Fellini *Notti de Cabiria*.
- Estrena al cinema Alexandra (LVI Sesió “Destino”) del film *Magia verde* dirigida per Gian Gaspare Raffaldi. Primer Premi del Festival de Cannes i Premi d'Honor del Festival de Berlín.

- Estrena als cinemes Fantasio i Paris del film *La cárcel de cristal* dirigida per Julio Coll, amb música de Xavier Montsalvatge i amb Adolfo Marsillach, Josefina Güell i Carlos Mendy en els papers protagonistes.

SETEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Eleccions generals a la República Federal d'Alemanya, guanyades de forma rotunda per l'ancià dirigent Konrad Adenauer, que als vuitanta tres anys, és canceller des de 1949.
- Tensió bèl·lica a l'Orient pròxim per la suposada preparació, per part de Turquia, d'una invasió de Síria, denunciada per la Unió Soviètica que acumulà tropes a la frontera amb aquest país. Aquesta gravíssima tensió militar s'esvaí de la mateixa manera que es va produir.

TEATRE

- Estrena de *Carlota* de Miguel Mihura, a càrrec de la Compañía del teatro Infanta Isabel de Madrid, interpretada per Isabel Garcés, Julia Gutiérrez Caba, Rafael Navarro, María Luisa Ponte, Antonio Armet, Angel de la Fuente, Consuelo Company, Antonio Garrido, Aurora Alfayate, Agustín González, José Cuenca i Emilio Gutiérrez Caba, amb decorats de Redondela i direcció de
- Estrena al Teatro Windsor de *Mi adorado Juan* de Mguel Mihura, dirigit per Adolfo Marsillach i interpretat en els paper protagonistes pel propi Marsillach i Amparo Soler Leal.

- Actuacions del “Circo Italiano” dirigit per Mario Balbarini, amb motiu de les Festes de la Mercè.

LITERATURA

- Carles Riba, *Esbós de tres oratoris*, Els llibres de l'Ossa Menor, Barcelona, 1957.
- Joan Perucho, *Llibre de cavalleries*, Ediciones Destino, Barcelona, 1957.
- Josep Maria Espinàs, *Viatge al Pirineu de Lleida*, Biblioteca Selecta, Editorial Selecta, Barcelona, 1957.
- Josep Pla, *Les Illes*, (volum VIII de les Obres Completes), Biblioteca Selecta, Editorial Selecta, Barcelona, 1957.
- Blai Bonet, *Comèdia*, Col. Joan Roiç de Corella, editat per “Los papeles de son Armadans”, Palma de Mallorca, 1957.
- Carles Muñoz Espinalt, *Psicologia de la gent*, Col·lecció Popular Catalana d'Autors de Catalunya, València i les Illes Balears, Biblioteca Raixa, Palma de Mallorca, 1957.

PENSAMENT

- José Ortega y Gasset, *El hombre y la gente*, Revista de Occidente, Madrid.

CINEMA

- Estrena del film *Nôtre Dame de Paris* dirigida per Jean Delannoy, sobre la novel·la homònima de Victor Hugo. Principals intèrprets Gina Lollobrigida i Anthony Quinn.
- Estrena al cinema Tívoli de *Ariane* de Billy Wilder, amb Gary Cooper, Audrey Hepburn i Maurice Chevalier.

MÚSICA

- Mor el músic i compositor finès J. J. Christian Sibelius de gran popularitat i autor, entre d'altres, de set simfonies i de la versió musical de l'obra dramàtica de Maurice Maeterlinck, *Pelléas et Mélisandre*, que ja inspirà a Claude Debussy.
- Actuació a l'Emporium i, per primera vegada a Barcelona, del cantant francès Charles Aznavour.

OCTUBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- El General Franco compleix vint anys com a “Caudillo de España” enmig de celebracions i exaltacions a la seva figura. Llegim a l'Editorial de *Destino* n. 1051, Barcelona, 28 de setembre de 1957, p. 7): “En la personalidad de Franco y en su caudillaje, puede verse la integración de las fuerzas que tradicionalmente crearon la institución monárquica y la mantuvieron a través de los siglos en España. Esta integración se ha hecho como ha sucedido siempre en España, tras las grandes conmociones nacionales, a través de un Caudillo y con la finalidad de enderezar al país, herido por una guerra que afectaba a lo más profundo de su existencia.”.

TEATRE

- Amb motiu de l'aparició del llibre d'Alfonso Sastre, *Drama y sociedad*, Editorial Taurus (Ensayistas de Hoy, 5), el crític literari Rafael Vázquez Zamora, fa un interessant anàlisi de les aportacions de Sastre, de les quals n'extraïem el següent

passatge: “El social-realismo es el “nombre de lo que está pasando” en la literatura y el arte de hoy, nos dice Sastre. No es que él lo defienda ni lo impugne, sino que lo respira porque vive inmerso en esa atmósfera. El social-realismo domina en el buen cine, el buen teatro y la buena novela de hoy. Lo contrario, es la literatura y el arte de evasión, de magia. El artista, consciente de su responsabilidad ético-social, no puede producir objetos que sólo sean bellos. “Lo cual no quiere decir que sus objetos no sean, en algún sentido y secundariamente, bellos”.

- “Creo que en estas apreciaciones incurre Alfonso Sastre en una excesiva simplificación del problema. No creo que todo se reduzca, tan sencillamente, a social-realismo como perfecta manifestación de la literatura o, concretamente, del teatro y, por otra parte: belleza, magia, evasión, como “recursos de pobres espíritus” y prueba de inferioridad mental. Si Upton Sinclair dijo (y Sastre escribe estas palabras) que el verdadero fin del arte es modificar la realidad, es evidente que el gran arte de evasión (y todo parecido con el de las cositas que se estrenan y leen por ahí, es puramente epidérmico), puede modificar igualmente la realidad e incluso estar fundido con un social-realismo no menos poderoso por haberlo suavizado la poesía y la belleza. El enorme peligro del social-realismo es que pierda su vigor expresivo a fuerza de expresarse tan claramente.”
- Estrena al Teatro Alexis de *Los blancos dientes de perro* (comèdia bilingüe castellà-català) d'Eduardo Criado a càrrec de la Compañía del Teatro Alexis, amb direcció de Francisco de A. Toboso i Antonio Chic, interpretada per Luis Terrau, Coralina Colom, Narciso Ribas, María Callejas, Carmen Molina, Luis Padrós, Miguel Viadé i Salvador Escamilla.
- El Centre Parroquial de Sarrià estrena, fent tres sessions, *El mercader de Venecia*, de William Shakespeare, amb direcció escènica de José Torner, direcció de

moviments de conjunt de Manuel Cubeles, i figurins i decorats de José Mª Espada i Jorge Palà.

- Representació al Teatre CAPSA, en dues sessions, del programa doble format per *Cruma*, de Manuel de Pedrolo i *Parasceve*, de Blai Bonet, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona. *Cruma*, de Manuel de Pedrolo, dirigida per Jordi Sarsanedas, amb decorats d'Antoni Bachs-Torné, interpretada per Miquel Gimeno, Lluís Bosch, Sorne Blasi, Núria Picas i Joan Millà. *Parasceve*, de Blai Bonet, dirigida per Jordi Sarsanedas, amb decorats d'Albert Ràfols Casamada, interpretada per Maria Plubins, Jordi Torras, Josep Maria Flotats, Manuel Blasi, Marià Jaime i Antoni Millà.

NOVEMBRE

ARTS ESCÈNIQUES

- Estrena, dues sessions, al Centre Artístic de Sant Lluç, de *Una crosta*, de Ramon Folch i Camarasa, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció de Rafael Vidal i Folch, interpretada per Miquel Rodés, Jordi Escura, Pilar Serra, Immaculada Genís i Joan Aymamí.

ARTS PLÀSTIQUES

- Exposició de Pablo Picasso a la Sala Gaspar, organitzada pel Club 49, amb pintures, mosaics, dibuixos i ceràmica. La mostra aixeca una enorme expectació i es visitada per molts barcelonins. La premsa es fa ressò de l'exposició mostrant les dues cares amb les que és qualificada la seva obra. Podem llegir, com a mostra, el que escriu

Juan Cortés: “La exposición de obras del extraordinario, pasmoso, azorante, diverso y contradictorio pintor español Pablo Ruiz Picasso. [...] Sea en bien, sea en mal, la ejemplaridad picassiana ha modificado de pies a cabeza el mundo todo de la pintura de nuestro siglo. En bien, sacudiendo hasta su misma raíz los mismos conceptos clásicos de la pintura, provocando inquietudes y rebuscas, muchas de las cuales han sido fértiles en felices obtenciones: en mal, abriendo la puerta a la pululante caterva de ineptos, mendaces e indocumentados que se han precipitados en bandadas innumerables sobre lo que a cada nuevo gesto picassiano les parecía una fórmula feliz para salvar su inepticia, su insensibilidad y su depauperada Minerva.” (Juan Cortés, “Pablo Picasso” a *La Vanguardia Española*, Barcelona, 15 de noviembre de 1957).

- Conferència del marxant d'art, Daniel Henry Kahnweiler sobre la trajectòria i l'actualitat de Picasso, organitzada pel Club 49, a la Sala Gaspar.
- Conferència d'Alexandre Cirici i Pellicer sobre “Picasso i la seva exposició actual”, seguit per un debat amb els assistents, a la Sala Gaspar, sota el patrocini del Club 49.

DESEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- El clima de Guerra Freda s'incrementa arreu del món. Fracàs definitiu de la Conferència de desarmament reunida a Londres des d'abans de l'estiu i que no ha pogut superar la desconfiança entre els blocs. El món assisteix a una nova escalada armamentística i a una possible nova guerra mundial. Amb motiu d'aquest fracàs

Josep Pla escriu un article (“El fracaso de la conferencia del desarme” a *Destino* n. 1060, Barcelona, 20 de desembre de 1957, pp. 25-27), en què analitza aquesta situació gens falaguera. Volem subratllar precisament una part del seu article, on escriu: “Es por todas estas razones que decía al principio que el fracaso de la Conferencia del Desarme será el hecho más escandaloso del año que está terminando. Ante una situación como la presente no hay más que un camino de salida: intentar una política no de desarme utópico, desorbitado, y por desorbitado, imposible –dados los enormes intereses en juego-, pero sí un desarme paulatino, real y eficaz. Produce una auténtica depresión constatar que todas las llamadas realizadas a favor de la limitación de los armamentos atómicos –realizadas incluso por eminentes hombres de ciencia, que no es necesario recordar- no han dado el menor resultado. Esta política de desarme es una de las pocas ilusiones generales que le quedan al hombre de hoy, si es que le queda todavía esta ilusión después de tantos fracasos en este campo de la diplomacia.”.

- Es presenta l'avantprojecte del Túnel de Tibidabo a càrrec dels enginyers Francisco Elvira, Leopoldo Pellón i Alberto Serratosa, amb un pressupost de 262 milions de pessetes. Aquest projecte significa la construcció d'una autopista fins Sabadell de 16 km, amb un pressupost de 202 milions de pessetes.
- L'Ajuntament de Barcelona decideix en sessió plenària incrementar en mil el número de taxis que circulen per Barcelona. Cada taxi nou haurà de pagar 75.000 pessetes en títols de la Deuda Municipal de Transportes.

ARTS ESCÈNIQUES

- José Castillo Escalona crea la companyia “Teatro a domicilio”, que pretén fer arribar a tots els barris de la ciutat les obres considerades d'autèntic valor escènic,

oferint representacions a preus populars. L'acte d'inauguració de la nova companyia va tenir lloc a l'Orfeó Gracienc, amb l'estrena de *Camí d'estrelles*, del propi Castillo, en la que actuaren Maria Vila, Ramón Durán i Mercedes Bruquetas, col·laboradors d'aquest projecte.

- Estrena al Teatro Windsor de *Los ángeles no deben aterrizar*, d'Enrique Suárez de Deza, per la Compañía del Windsor, amb direcció d'Adolfo Marsillach, que en fou protagonista juntament amb Mª Amparo Soler Leal, acompanyats per Milagros Leal, Salvador Soler Mari, Antonio Gandía, Eugenio Domingo i Amparo Baró.
- S'inaugura el Teatro Candilejas, ubicat a la Rambla de Catalunya, n. 26, impulsat i dirigit per Ramir Bascompte i Jorge Martín. Juntament amb el Club Windsor i el Teatro Alexis forma l'oferta de teatre de butxaca a Barcelona. La funció de gala patrocinada per l'Ajuntament de Barcelona i l'Institut d'Estudis Nord-americans, fou a càrrec de la Compañía titular del Candilejas, presentant l'estrena a l'Estat Espanyol de *Vuelve, pequeña Sheba*, de William Inge, en versió castellana de Xavier Regàs, amb Nuria Torray, Mercedes Prendes i Antonio Prieto, en els papers protagonistes, dirigida per Diego Asensio.
- Estrena al Teatro CAPSA, en sessió única, de *Bon Nadal, Mònica*, de Ramon Folch i Camarasa, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció escènica de Rafael Vidal Folch i decorats d'Antoni Bachs-Torné, interpretada per Maria Aspa, Maria Assumpció Fors, Rosa Muniesa, Carme Nualart, Pilar Serra, Natàlia Solernou, Joan Aymamí, Joan Millà, Miquel Rodés i Jordi Torras.
- II Festival Mundial del Circo al Palacio de los Deportes, amb la presència d'un important nombre de grups estrangers.

ARTS PLÀSTIQUES

- Mor el pintor mexicà Diego Rivera, als setanta anys, un dels grans creadors mexicans del segle XX.
- Mor l'escultor Martí Llauredó als cinquanta quatre anys.
- Gran exposició al Círculo Artístico de Ramon Casas amb motiu del 25è. Aniversari de la seva mort

LITERATURA

- Es fallen els premis de la Nit de Santa Llúcia, amb els següents guanyadors: El Premi Joanot Martorell de novel·la en català fou per a Blai Bonet per *La mar*; el Premi Josep Claramunt d'obres de teatre en català fou per a Rosendo Perelló per *Tres de servei*; el Premi AEDOS de biografia catalana fou atorgat a Prat Ubach pel volum *Junceda, home exemplar*; el Premi Josep Yxart d'assaig en català fou per a un col·lectiu d'escriptors format per Maria Aurèlia Capmany, Josep Maria Espinàs, Manuel de Pedrolo, Joan Perucho i Jordi Sarsanedas per l'obra *Cita de narradores*; el Premi Víctor Català de conte en català fou per a Mercè Rodoreda per seu recull *22 confes*; el Premi Juventudes Musicales a la millor partitura fou atorgat a Ricardo Lamote; finalment, el Premio AEDOS a la millor biografia en llengua castellana fou per a José Cruset per *San Juan de Dios*.

1958

GENER

POLÍTICA I SOCIETAT

- La població de Barcelona és de 1.466.937 habitants. L'increment de la natalitat i de la immigració provoquen un fort creixement en el nombre d'habitants.
- Entren en vigor els tractats del Mercat Comú i l'EURATOM (Comunitat Europea d'Energia Atòmica), signats per Alemanya Federal, Itàlia, França, Holanda, Bèlgica i Luxemburg.

LITERATURA

- Sofia Veloso, més coneguda com a Carmen Martín Gaité, obté el Premio Eugenio Nadal 1957, per la novel·la *Entre visillos*, essent finalista Lauro Olmo amb la novel·la *Ayer, 27 de octubre*. La cerimònia celebrada a l'Hotel Oriente congregà els poders polítics, culturals i socials barcelonins. El Jurat del premi estava format per Juan Teixidor, José Vergés, Juan Ramón Masoliver, Néstor Luján, Sebastián Juan Arbó, José María Espinàs i Rafael Vázquez Zamora.
- Sebastià Gasch, *Barcelona de nit (El món de l'espectacle)*, Editorial Selecta (Biblioteca Selecta, 247).
- Josep A. Baixeras, *Perquè sí*, Editorial Moll, (Biblioteca Raixa, 23).
- Apareix la revista mensual de caràcter gratuït *Pauta*, en la què col·laboren María Luz Morales, Carles Soldevila, Del Arco, Joan Cabané, Arturo Llopis, Sempronio, Jorge Reyes, entre d'altres.
- Esteve Albert, *El pessebre vivent*, Editorial Barcino, (Biblioteca Folklòrica Barcino, 100).

- Josep Romeu i Figueres, *Teatre Hagiogràfic*, vol. 3, Editorial Barcino, (Els Nostres Clàssics, 81-82).
- Juan Goytisolo, *El Circo*, Ediciones Destino, Barcelona.
- José Janés Olivé, *Grau Sala*, Ed. Rosa Vera, Madrid. Primer número d'aquesta col·lecció especialitzada en la reproducció de gravats.

FEBRER

POLÍTICA I SOCIETAT

- Es crea la República Àrab Unida (RAU), que suposa la fusió de Síria amb Egipte segons el tractat signats pels presidents Nasser i Kuwally. El nou estat modifica l'equilibri geoestratègic d'Orient Pròxim i crea un Estat de 27 milions d'habitants, reconegut per 27 països, declarant la seva voluntat de neutralisme en relació a l'equilibri militar de la Guerra Freda.

TEATRE

- Estrena al Teatro Candilejas, en sessió única, de *El cocktail dels acusats*, de Carles Soldevila, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció de Rafael Vidal Folch i decorats d'Antoni Bachs-Torné, interpretada per Carme Cera, Enriqueta Aparicio, Pepa Palau, Jordi Torras, Lluís Bosch, Àngel Gràcia, Rosa Maria Carrasco, Immaculada Genís, Joan Alavedra, Josep Navarra, Antoni Millà, Jaume Pla i Josep Cuscó.

MARÇ

POLÍTICA I SOCIETAT

- Fidel Castro inicia la rebel·lió contra el govern de Batista des de Sierra Maestra, convertint Cuba en un camp de batalla per la llibertat.

ARTS ESCÈNIQUES

- Estrena al Teatro Windsor de *El cielo dentro de casa* d'Alfonso Paso, per la Compañía Enrique Diosdado, interpretada per Amelia de la Torre, Julita Martínez, Enrique Diosdado i Ricardo Garrido.
- Representació al Centro de Actividades Femeninas Lestonnac de l'auto *Perfiles sobre la Pasión de Nuestra Señora*, del musicòleg José María Llorens, inspirat en textos que van del segle XIII a Paul Claudel, amb direcció plàstica de Manuel Cubeles i la col·laboració musical de Juan Manuel Soriano i Adela Buscarons.
- Actuacions al Teatro Candilejas de la companyia francesa Théâtre d'Aujourd'hui presentant obres de Kafka i Ionesco. Formant part de la companyia destaca la presència de Fernando Arrabal. Sempronio escriu sobre les actuacions d'aquesta companyia a Barcelona el següent: "Arrabal diríamos que es un imberbe, de no impedírmolo su barba, que conjuntamente con su pequeña estatura y el abrigo con capuchón, le dan una típica apariencia de Saint-Germain-des-Prés. Resumiendo, ha sido un barcelonés la nota más rara de esta compañía dedicada a la representación de teatro raro."
- Estrena a l'Acadèmia de la Llengua d' *Antígona*, de Salvador Espriu, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció de Frederic Roda, música de Manuel Valls que fou interpretada per Xavier Turull i decorat d'Antoni Bachs-

Torné, interpretada per Adela Buscarons, Maria Rosa Mateu, Rosa Maria Carrasco, Natàlia Solernou, Maria Rosa de Piera, Josep Maria Flotats, Miquel Gimeno, Miquel Rodés, Jaume Plà, Àngel Gracia, Antoni Millà, Joan Millà, Joan Alavedra, Ramon Martínez-Callen i recitant el pròleg Jordi Sarsanedas.

- Representació al Teatro Candilejas del programa doble format per *Xandi*, de Josep Millàs-Raurell (estrena) i *Antígona*, de Salvador Espriu, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona. *Xandi*, fou dirigida per Manuel Cubeles i interpretada per Maria Rosa Balart, Rosa Muniesa, Roser Palau, Josep Cuscó, Maria Rosa Fàbregas, Josep Navarra, Santiago Torner, Maria Alavedra, Lluís Bosch i Jordi Torras, amb decorats de Josep Maria Espada i Jordi Palà.
- Estrena, dues sessions, al Centre Artístic Sant Lluc de *La versió de Browning*, de Terence Rattigan, en versió catalana de Josep Maria Lladó, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció d'Àngel Gracia, decorats d'Antoni Bachs-Torné, interpretada per Núria Picas, Frederic Roda, Manuel Rodés, Josep Maria Flotats, Miquel Rodés, Carme Abalo i Joan Millà.

LITERATURA

- Américo Castro, *Hacia Cervantes*, Ediciones Taurus, Madrid.
- Mercedes Salisachs, *Adam-Helicóptero*, Editorial A.H.R., Colección Pigmalió (Premio Ciudad de Barcelona 1956).
- Conferència de Luis Martín Santos a l'Ateneo Barcelonés sobre *Ser y gozo de la literatura*. En la seva intervenció Martín Santos fixà el missatge estètic literari en tres punts: 1. Un document descriptor de l'objectivitat real; 2. Una expressió de la forma d'existència de l'autor i 3. Una exaltació de la llibertat encarnada en la seva generalitat.

ABRIL

ARTS ESCÈNIQUES

- Josep Miracle, *Guimerà*, Editorial Aedos, Barcelona.
- William Shakespeare, *Tragèdies Romanes*, traducció de Josep Maria de Sagarra, Editorial Alpha, Barcelona. Conté tres obres: *Coriolà*, *Juli César* i *Antoni i Cleopatra*.
- A l'Emporium representacions de music-hall a càrrec del duo francès Lucie Dolene i Pierre Cavalli.
- Estrena al Teatro Guimerà d'*El pobre d'esperit i els altres*, de Josep Maria de Sagarra, dirigida per Luis Orduna, interpretada pel propi Orduna, amb María Matilde Almendros, Carlos Lloret, Núria Torray i Emilia Baró.
- Estrena al Teatro Barcelona de *El chico de los Winslow* de Terence Rattigan, amb María Asquerino, Fernando Granada, Dionisio Salamanca, José Codoñer, Eduardo Jalón, Ricardo Canales, Mary Delgado, Elisa Muro i Margarita Torino, amb direcció d'Alberto González Vergel.
- Estrena al Teatro Windsor de *Un día de Abril*, de Deddie Smith, amb traducció de Conchita Montes, interpretada per Enrique Diosdado, Julita Martínez, Amelia de la Torre i Ricardo Garrido.
- Estrena de *Requiem por una mujer*, de William Faulkner, dirigida per José Tamayo i interpretada per Aurora Bautista, Ana María Noé, Julio Peña, Tomás Blanco i José Sancho Sterling.
- Estrena al Teatro Alexis de *La encantadora familia Bliss*, de Noel Coward, a càrrec de la Compañía Ciudad de Barcelona, interpretada per Carmen Molina, Coralina

Colom, Luis Tarrau, Luis Padrós, Salvador Escamilla, Guillermina Deu, Miguel Viadé, Benita Carbonell i María Callejas. Direcció d'Antoni Chic.

- Actuació al Gran Teatre del Liceu del Ballet Internacional de Cuevas, dirigit per Jorge de Cuevas, presentant un extens repertori de dansa clàssica.
- Representació al Teatro Candilejas, en sessió única, de *La fortuna de Silvia*, de Josep Maria de Sagarra, dirigida per Rafael Vidal Folch, decorats de Lluís Gili, vestuari de Maria Junyent, interpretada per Maria Plubins, Rosa Maria Carrasco, Montserrat Trullols, Joan Alavedra, Francesc Balagué i Rosa Muniesa.
- Enorme expectació al Theatre Royal del Drury Lane londinenc pel triomf apoteòsic del musical *My fair lady*, basat en el *Pigmalió* de George Bernhard Shaw, adaptat per Alan Jay Lerner i amb música de Frederick Loewe, interpretada per Rex Harrison, Julie Andrews i Stanley Holloway, en els papers principals. Fins el desembre de 1959 les localitats estan esgotades. Sold out!

LITERATURA

- Amb motiu de la festivitat de Sant Jordi es celebra el dia del llibre i apareixen un gran nombre de novetats editorials, d'entre les quals en destaquem les següents:
- Carmen Martín Gaité, *Entre visillos*, Editorial Destino, Barcelona (Premio Nadal 1957).
- Maria Aurèlia Capmany, Josep Maria Espinàs, Manuel de Pedrolo, Joan Perucho i Jordi Sarsanedas, *Cita de narradors*, Editorial Selecta, Barcelona (Premi Josep Yxart per a llibres d'assaig, 1957).
- Mercè Rodoreda, *Vint-i-dos contes*, Editorial Selecta, Barcelona. (Premi Víctor Català, 1957).

- Josep Pla , *Homenots*, volum XI de les *Obres Completes*, Editorial Selecta, Barcelona.
- Carles Soldevila, *Barcelona vista pels seus artistes*, Editorial Aedos, Barcelona.
- Joan Amades, *Calendari de les festes tradicionals de Catalunya*, Editorial Aedos, Barcelona.
- Pere Calders, *Gent de l'alta vall*, "Nova Col·lecció Lletres", Barcelona.
- Amat Piniella, *Roda de solitaris*, "Nova Col·lecció Lletres", Barcelona.
- Blai Bonet, *El mar*, Editorial Aymà, Col. "El Club dels Novel·listes", Barcelona. (Premi Joanot Martorell, 1957).
- Francesc Curet, *Visions barcelonines: De Sant Pere a Sant Pau* (vol. X i últim), amb il·lustracions de Lola Anglada, Editorial Alpha, Barcelona.
- Ignacio Aldecoa, *Gran Sol*, Editorial Noguer S.A., Barcelona (Premi de la Crítica a la millor novel·la espanyola de 1957).
- Cicle de conferències de Paul Schmidt, autor del llibre *Europa entre bastidores*. A l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona impartí la conferència *Un intérprete entre bastidores*.
- María Beneyto, *Ratilles a l'aire*, (Premi de Poesia Ciutat de Barcelona, 1957).

ART

- DD.AA., *L'Art Català* (vol. I), Editorial Aymà, Barcelona. Obra dirigida per Joaquim Folch i Torres i realitzada per Frederic-Pau Verrié, en la que col·laboraren Serra Ràfols, Ferrando Roig, Eduardo Junyent, Puig i Cadafalch, César Martinell, Adolf Florensa i A. Duran i Santpere.
- Mies van der Rohe s'ofereix a reconstruir el pavelló alemany construït a Barcelona amb motiu de l'Exposició Universal de Barcelona de 1929, del qual en fou autor.

CINEMA

- Estrena al Cine Alcázar del film *Las noches de Cabiria* de Federico Fellini.
- Estrena al Cine Tívoli del film *La violetera*, intepretada per Sara Montiel, Raf Vallone, Frank Villard, Tomás Blanco i Ana Mariscal, dirigida per Luis César Amadorí.

MÚSICA

- Recital de cançons espanyoles d'Anna Ricci, acompanyada pel pianista Jorge Giró, al Círculo Medina.

MAIG

POLÍTICA I SOCIETAT

- Algèria està en el llindar de la guerra civil amb l'assalt al Palau del Govern General. La crisi d'Algèria esdevé el problema principal de França i té un amplíssim ressò internacional que obra, com a debat de fons, la qüestió del final de l'Era colonial. Els esdeveniments es succeeixen amb rapidesa: Votació per l'assemblea de l'estat d'emergència nacional, lliurament del Ministeri de Defensa al socialista Jules Moch i dimissió del cap de l'Estat Major, general Ely. El general De Gaulle, retorna al primer pla de la política francesa, fent una declaració on s'ofereix per resoldre el greu problema d'Algèria. La IV República francesa queda tocada de mort i s'obren les portes a la V República.

ARTS ESCÈNIQUES

- Actes amb motiu de la presentació del llibre de Josep Miracle, *Guimerà*, organitzades a La Casa del Libro. Una “Exposició Guimerà” i una sessió literària amb paraules introductòries de Maria Luz Morales i la intervenció del propi autor donant lectura a fragments del seu llibre.
- Estrena al Palau de la Música, en sessió única, de *En Tirant lo Blanc a Grècia* de Joan Sales, a càrrec de l’Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció de Jordi Sarsanedas i decorats i figurins de Josep Mª Espada i Jordi Palà; direcció de moviments, Manuel de Cubeles; intèrprets: Frederic Roda, Joan Millà, Rafael Vidal i Folch, Maria Rosa Fàbregas, Núria Picas, Maria Assumpció Fors, Enric Suñé, Miquel Rodés, Miquel Gimeno, Lluís Bosch, Josep Navarra, Xavier Vivé, Antoni Millà,...
- Es presenta a Barcelona el Circo Casartelli, un dels que tenen major prestigi arreu d’Europa, destacant el pallaso Peppino.

ART

- II Salón de Mayo a l’Antiga Capella de l’Hospital de la Santa Creu organitzada per l’A.A.A. (Asociación de Artistas actuales) presidida per Alexandre Cirici i Pellicer. Exposen: Joan Abelló, Aguilar Alcuaz, Aguilar Moré, Alcoy, Alfaro Hernán, Altisent, Aragó, Balanyà, Bartel, Bechtold, Manuel Benet, Boix, Bosch Roger, Brotat, Busom, Busquets, Cañameras, Cardona Torrandell, Castell, Castellano, Cilleró, Clavé, Claude, Collet, Costa, Cristòfol, Cuixart, Curós, Faber, Ferré Ferré(?), Ferrer, Fluvià, Fontanet, Fornas, Fradera, Fray Castro del Niño Jesús, García, García Vilella, Gil, Girona, Gudiol, Hernández Pijuan, Hilty, Hsiao Chin, Hurtuna, Ibarz, Jordi, Jou Paulet, Laabs, Lapayarse del Río, Llovet, Lloveras, Martí,

Martín, Massanet, Mercadé, “Monjales”, Morales, Mundó, Muxart, Pérez Pizarro, Plà Domenech, Planell, Prades Perona, Pruna, Quadros, Ràfols Casamada, Raventós, Roca Sastre, Rogent, Sáez, Sanjuán, Carmen Serra, Snellman, Solà, Solà de Imbert, Sucre, Suñol, Surós, Tabara, Tàpies, Tapiola, Tharrats, Trepal, Evarist Vallés, Romà Vallés, Valls, Vall Mundo, Vilacasas, Vila Rufas(?), Xargay i Zabaleta; i els escultors, Carlos Collet, Dale Fagernas, Angel Ferrant, Martí Sabé, Xavier Modolell, Marcel Martí, Nasio Bayarri, Riu Serra, Luis María Saumells, Josep Maria Subirachs i Torres Monsó i, finalment, ceràmiques d’Angelina Alós, Antonio Cumella, Llorens Artigas i els germans José Antonio i Enrique Serra Abella.

- Exposició de Francesc Todó a la Sala Gaspar.

LITERATURA

- Antonio Vilanova, professor de Literatura de la Universitat de Barcelona, ingressa a la Real Academia de las Buenas Letras de Barcelona amb el discurs sobre “*Lo Somni*, de Bernat Metge”.

CINEMA

- Es celebra el IX Festival Internacional del Film de Cannes. La Palma d’or recau en el film rus *Quan passen les cigonyes*, i el Premi especial de Jurat fou atorgat a Jacques Tati per *Mon oncle*. El premi d’interpretació femení fou per a Eva Dahlbeck, Ingrid Thullin, Bibi Anderson i Barbre Biort-Af-Ornas, col·lectiu d’actrius que participen en el film suec d’Ingmar Bergman, *En el llindar de la vida*, obtenint el realitzador suec el premi al millor director, el premi a la millor interpretació masculina fou per a Paul Newman per la seva interpretació a *Els focs*

de l'estiu. Juan Antonio Bardem obté el guardó de la Premsa Cinematogràfica pel film *La venganza*.

- Estrena al Cinema Fantasio del film *Rififi* de Jules Dassin, a partir d'un argument d'André Le Breton, adaptat per Jules Dassin i Renée Wheeler i interpretat en els principals papers per Jean Servais, Marie Sabouret, Carl Mohner, Magali Noel, Robert Manuel, Claude Sylvain i Perla Vita.

JUNY

POLÍTICA I SOCIETAT

- Volem destacar unes declaracions del general Franco sobre la Segona Guerra Mundial, a través d'un article signat per Andrés Revesz (*Destino* n. 1089, Barcelona, 21 de juny de 1958, p. 17): “La lectura de las largas e interesantísimas declaraciones del Jefe del Estado Español ofrece un verdadero placer intelectual por la clarividencia que demuestran. Franco sabía, desde el primer momento, que el Tercer Reich no podía ganar la guerra por los mismos motivos que no habían triunfado Napoleón ni Guillermo II. Contra potencias marítimas había que enviar barcos y no divisiones motorizadas. Nuestro Felipe II reunió contra Inglaterra su gran Armada, ésta no logró su objetivo, pero el rey pudo tener la conciencia tranquila, pues había hecho lo humanamente posible. Por el contrario, Hitler no intentó siquiera un desembarco en Inglaterra. ¿Cómo esperaba vencer? Atemorizando a los ingleses, cuya psicología desconocía por completo. “Hitler tenía el alma de jugador”, dice el Caudillo. Y es verdad. Se imaginaba que los británicos

se dejarian impresionar por los bombardeos y capitularían sin necesidad de una batalla naval.”

ARTS ESCÈNIQUES

- Estrena al Teatro Candilejas, en sessió única, de *Ball robot*, de Joan Oliver, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció del propi Joan Oliver, amb la col·laboració d'Àngel Gracia i decorats d'Antoni Bachs-Torné, interpretada per Assumpció Fors, Maria Rosa Fàbregas, Núria Picas, Josep Navarra, Pepa Palau, Frederic Roda, Miquel Rodés, Jordi Torras, Jaume Pla i Carme Perelló.
- Celebració al Windsor Palace del IV Festival de “L'Alegria que torna” amb la representació de *La barca d'Amilcar*, de Joan Oliver, *El sopar de gala*, de Rafael Folch i Camarasa, i *L'amador de la gentilesa o La cort de Joan I*, de Ferran Soldevila, a càrrec de L'Alegria que torna de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, secció teatral del Cercle Artístic de Sant Lluç. *La barca d'Amilcar*, fou interpretada per Juan Alavedra, Carlos Lama, Roberto Terrades, María Alavedra, Emilio Brugalla, Francisco Segura de Luna, Manuel Lobo, Jorge Doménech, José Mainar, Guillermo Mora, J. A. Gefaell, Luis Morató, José Samitier, José Benet, Juan Oliver, Aurelia Miralta de Seix, Concepció Badia de Agustí, Evaristo Gaspar, Luis Morató Roqueta, Sebastián Gasch, Rafael Ferrer, Francisco Vila-Rufas, Jorge Adroer, Manuel Sol Valls, Javier Modolell, Arturo Vidal Solá, Carlota Soldevila de Goig, Nuria Trías, Rosa Laveroni, Nuria Picas de Sarsanedas, Teresa de Gefaell, Eulalia Mestres, Carmen Camps de Surós, Eulalia Surós Camps, Montserrat Albiol de Rogent, Francisco, Federico, Bei i Alberto Segura Roda i Federico i Álvaro Roda Fàbregas. Decorats d'Evaristo Mora i direcció de Juan Alavedra. *El sopar de gala*, fou interpretada per Rafael Serrahima, Francisco Pi Suñer, José Gual, Rafael Vidal

Folch, Mercedes Llimona de Escales, Julia Pech de Miret, Rosa Mª Carrasco, Conchita Masramón de Boix Selva, Adelaida Espinal, Manuel Rodés, Jorge Sarsanedas, Mario Aguirre, Mercedes Folch, Elvira Farreras de Gaspar, Antonio Miret, Ramón Martínez-Callén, José Janés, María Ferré de Font, José Mª Nubiola, Arcadi Tarré, Francisco Bonet Armengol, Jorge Vila-Rufas, Nuria Llimona, Nuria Campá de Travi i Isabel Rocha. Decorats d'Evaristo Mora i direcció d'Adrián Gual de Sojo. *L'amador de la gentilesa*, fou interpretada per Enrique Suñer, Frederic Pau Verrié, Joaquín Granados, Santi Surós, Jorge Ruiz Barbey, Javier Vivé, Jaime Tortras, Manuel Valls, Francisco Bonet, Toni Carreras, José Mª Espada, Adrián Gual, Pedro Bohigas, José Mª Boix Selva, Juan Sales, José Romeu, Emilio Vendrell, Mirka Carrasco de Sayé, Rosa Griso, Victoria Espar, Mariona Bonet, Mª Rosa Fábregas de Roda, Isabel Mª Roda de Segura, Luis Ribó, Juan Viñas, Ramón Goig, Antonio Mirambell, Ramón Rogent, Narciso Bonet, Montserrat Tayá, Nuria Soldevila, Mariona Aguirre, Mariona Gili, Pilar Trías, Evaristo Bigorra, Antonio Durán, Luis María Sant, Luis Juanicó, Victoria Gili i Jorge Amat. Músics: Doménech Segú, Mateu Valero, Rafael Ferrer, Esther Tayá i Salvador Gratacós. Decorats de Jorge Palá i José María Espada i direcció de Manuel Cubeles. Sobre aquesta representació Carles Soldevila escriu a *Destino* n. 1089, Barcelona, 21 de juny de 1958, secció "Billetes de la semana", p. 41: "L'ALEGRIA QUE TORNA" Es admirable el ímpetu y derroche de entusiasmos con que el grupo de aficionados a la escena del Círculo de Sant Lluç, titulado "L'Alegria que torna", organiza todos los años un espectáculo y lo brinda a sus amigos. Este año ha tenido el afán de presentar tres obras no sólo inéditas, sino elaboradas ex profeso para la fiesta. Hay que admirar la voluntad de los autores que, partiendo de un pie forzado, han desafiado cuantos riesgos representa semejante ejercicio y han entretenido muy

eficazmente a su fiel auditorio con un episodio cartaginés, otro romano gótico y un tercero plenamente medieval y bastante histórico, y si el ingenio tiene en ello mucha parte, sería injusto rebajar la contribución de los intérpretes, de los decoradores y de cuantos prodigaron su esfuerzo en la confección de un vestuario variado y resplandeciente como un desfile de modelos.

- “La vida es dura y acapara casi todas las energías de nuestros conciudadanos, alabemos a quienes hallan el modo de recoger un exiguo superávit y dedicarlo a ejercicios de dicho género que constituyen una culta gimnasia, un elemento de desengrase social y un semillero de aptitudes inéditas.”
- Estrena al Teatro Guimerà de *Berenice*, de Robert Brasillach, per la Compañía de Delfina Jaufret, interpretada per la pròpia Jaufret, acompanyada per José Ramón Centenero, Antonio Cintado, Charito Sánchez del Arco i Enrique Juez.
- Estrena al Teatro Guimerà de *¡Pobre Gabriel!*, de Xavier Regàs, interpretada per María Matilde Almendros, Josefina Güell, Carlos Lloret i José Velilla.

LITERATURA

- José Manuel Caballero Bonald obté el Premio Boscán 1958, que arriba a la seva desena edició, pel recull *Las horas muertas*. El Jurat estava format per José María Castro, Francisco Galí, Antonio Vilanova, Néstor Luján, Jaime Delgado, Rafael Santos Torroella i Fernando Gutiérrez.
- Luis Goytisolo obté el Premio Biblioteca Breve de novel·la amb l'obra *Las afueras*, segons un jurat format per José María Valverde, José María Castellet, Carlos Barral, Víctor Seix i S. Petit.

ARTS PLÀSTIQUES

- Arriba a Catalunya l'escàndol provocat per l'exposició de "pintura immaterial" d'Yves Klein titulada *Le Vide*, a la galeria Iris Clert, de París, on no hi havia cap quadre i les superfícies de les parets estaven pintades de blanc. Klein subtitulà l'exposició "l'espacialització de la sensibilitat de l'estat de primeres matèries en sensibilitat pictòrica estabilitzada". El pintor Vila Casas, col·lega de Klein i assistent a la inauguració escriu el sobre l'esmentada exposició: "Pues ninguna de las mil escuelas y tendencias características de las corrientes de cada época, habrá sin duda llegado a fines tan extremos.

"Estamos en el buen camino. La verdad empieza a hacerse luz –decíame con expresión amorosa una dama platino, respetabilísima. En contraste, el murmullo de un profesor de la Sorbonne se clavaba como una oración de últimas voluntades.

"Terrible. Hemos llegado a la descomposición perfecta. Tocamos ya el vacío absoluto. Después de esto el suicidio.". [Vila Casas, "El cuadro ya no existe" a *Destino* n. 1089, Barcelona, 21 de juny de 1958, secció "Panorama de arte y letras", p. 35].

MÚSICA

- Actuacions a l'Emporium de la mítica cantant Josephine Baker.
- Artur Carbonell presenta al Teatro C.A.P.S.A., l'espectacle *Varieté 1900-1925*, ja representat al mateix teatre el 1951, on recupera el cuplé, interpretant-les el propi Carbonell, acompanyat per Mercedes Sanabré, Conchita Buxó, Marta Martorell, Georgina Olivella i Lolita Borrell.

JULIOL

POLÍTICA I SOCIETAT

- A França s'elabora una nova Constitució, de caràcter presidencialista feta a la mida del General Charles De Gaulle, que obra les portes a la V República.
- Finalitzen les obres que cobreixen el càrrec Aragó, convertint en subterrànies les vies del tren. Una aspiració llargament esperada per la població barcelonina.
- El Pare Miquel Batllori publica el magne estudi *Vuit segles de cultura catalana a Europa*, Editorial Selecta (Biblioteca Selecta), amb pròleg del professor Jordi Rubió.
- La selecció de futbol de Brasil guanya la copa del món a Suècia, enfrontant-se a la selecció organitzadora a la final.

TEATRE

- Representacions d'*El príncipe durmiente* de Terence Rattigan, interpretada en els seus principals papers per Mary Carrillo i Guillermo Marín. Traducció de Diego Hurtado, adaptació de Víctor Ruiz Iriarte.
- La polèmica entre el dramaturg francès, d'origen romanès, Eugène Ionesco i el crític teatral anglès Kenneth Tynan, arriba a la premsa catalana. Lorenzo Gomis en fa una reflexió, de la qual en volem citar un paràgraf pel seu interès pel nostre treball ("Ionesco, herido" a *Destino* n. 1092, Barcelona, 12 de juliol de 1958, secció "Tiempo de pensar", p. 11): "Lo patético, en el caso de Ionesco, es el esfuerzo que hace por contrarrestar la imagen que de él muestra Tynan, como si temiera que esta imagen, que a fin de cuentas no difiere mucho de lo que por ahí circula de Ionesco, fuera a petrificarse, a convertirse en estatua, fría, acabada y definitiva, contra la que

nada pudieran ya los desesperados esfuerzos de la persona viva, del hombre reproducido en la estatua: de él, Ionesco, en persona. No se resigna a quedar incomunicado, incomprendido, y lucha por hacerse comprender, con tanta pasión y denuedo que lo consigue plenamente. No se resigna tampoco a que su obra quede como obra de desintegración, antisocial y hasta antirreal. Le reprocha a Tynan, eso sí, que sólo reconozca un plano de realidad, el plano "social", que a Ionesco le parece el más externo, el más superficial. Pero también el pretende luchar por una verdadera sociedad, por una auténtica comunidad humana, aunque no sea por el camino de la política, que según él es lo que divide, lo que levanta barreras y lo que provoca incomprensiones. "Si se me permite expresarme paradójicamente, yo diría que la verdadera sociedad, la auténtica comunidad humana, es extra-social: hay una más amplia y más honda sociedad, que se revela en nuestras comunes ansiedades, nuestros deseos, nuestras secretas nostalgias. Toda la historia del mundo ha sido gobernada por estas nostalgias y ansiedades, que la acción política no hace más que reflejar e interpretar muy perfectamente". Lo curioso de ésta como en otras polémicas, es que lo que los combatientes se disputan no es una posición, sino una patente; no una ciudadela, sino un rótulo. Lo que le disputa Ionesco a Tynan no son sus ideas, sino sus adjetivos. No se trata de asaltar la fortaleza del otro ni de invadir sus caminos; al otro cada cual le deja la más o menos pacífica posesión de sus ideas y métodos. Lo que se trata es de saber quién tiene derecho a utilizar para sus ideas, métodos y obras, calificativos de "constructivo", "creador", "vivo", "inconformista", "profundo". Ahí radica la disputa, como siempre. El conservador considera destructivo al revolucionario, y el revolucionario se considera a sí mismo creador. El realista considera disolvente y vacío al antirrealista y éste considera al otro superficial y conformista."

- En el marc dels “Festivales de España” organitzats per l’Ajuntament de Barcelona i la Junta Provincial de Información, Turismo y Educación Popular, s’estrenen al Teatre Grec de Montjuïc, les següents obres a càrrec de la Compañía Lope de Vega, que dirigeix José Tamayo i la Compañía Teatro de Hoy, dirigida per Adolfo Marsillach:
 - *Medea*, d’Alfonso Sastre (versió de l’obra d’Eurípides), a càrrec de la Compañía Lope de Vega, amb il·lustracions musicals de Joaquín Rodrigo i direcció escènica de José Tamayo, interpretada per Aurora Bautista, Irene López Heredia, Carlos Lemos, José Bruguera i José Sancho Sterling, en els papers principals.
 - *Enrique IV*, de Luigi Pirandello, traduïda per Tomás Borrás, a càrrec de la Compañía Lope de Vega, dirigida per José Tamayo i protagonitzada per Carlos Lemos, amb escenografia i vestuari de María Cortezo.
 - *Otelo*, de William Shakespeare, traduïda per Nicolás González Ruiz, a càrrec de la Compañía Lope de Vega, interpretada en els principals papers per Carlos Lemos, Asunción Sancho i José Sancho Sterling, amb direcció de José Tamayo.
 - *Ondina*, de Jean Giradoux, a càrrec de la Compañía Teatro de Hoy, amb direcció d’Adolfo Marsillach.
 - *Los locos de Valencia*, de Lope de Vega, a càrrec de la Compañía Teatro de Hoy, amb direcció d’Adolfo Marsillach.
- En relació al Festival celebrat al Teatre Grec, volem recollir les impressions que Néstor fa a l’article titular “Verano teatral” a *Destino* n. 1092, Barcelona, 12 de juliol de 1958, secció “Al doblar la esquina”, p. 19): “En esta nota semanal nos hemos ocupado muy a menudo de teatros. Años atrás lo hicimos con un constante tono pesimista porque realmente gravitaba sobre nuestro teatro la más sombría y agotadora mediocridad. Si hoy cogemos nuestras carteleras y las comparamos con

las de hace diez años nos podremos dar cuenta con verdadero optimismo de lo que se ha ganado. Y no nos parece ocioso insistir alegremente sobre ello. Y sobre todo se ha ganado en palpación del público, en calidad de actores y de obras. Todo esto lo comprobamos con verdadero entusiasmo porque el teatro, magnífico vehículo de ideas, es una fuerza positiva que ninguna cultura debe olvidar. Y la afición al teatro sigue siendo la vocación de divertirse en nuestra época de las grandes ciudades civilizadas.”.

- Tennessee Williams visita Barcelona per assistir a l'estrena al Teatro de la Comedia de la seva obra *La rosa tatuada*, interpretada per Pepita Serrador.
- Representacions de *Las travesuras de Pantoja*, d'Agustín Moreto, a càrrec del TEU de Derecho, dirigida per José María Loperena, interpretada per María Dolores Díaz, Ana Cabilla, María Julia, Enrique Arredondo, Roberto Martín, Ricardo Crespo, Roberto Jusmet, Antonio Panadés, Iván Tubau i César Malet.
- Estrena al Teatro Windsor de *Catalina no es formal*, d'Alfonso Paso, interpretada en els principals papers per Núria Torray, Ramón Corroto, Pepita Serrador, Ramón Durán, Mario Cabré i Guillermo Deu.

LITERATURA

- Reproduïm un fragment de l'entrevista que R. V. Z (“Hay que atreverse” a *Destino* n. 1093, Barcelona, 19 de juliol de 1958, secció “Al pie de las letras”, p. 35), realitza a José María de Quinto, integrant molt destacat de la generació realista de postguerra, col·laborador d'Alfonso Sastre al Grupo de Teatro Realista i autor de relats tan importants i decisius com *Las calles y los hombres*. Preguntat sobre la influència de grans autors com Kafka, Joyce o Proust, De Quinto respon: “El deber de los autores que hoy se creen sociales es atraer al gran público a una literatura

digna y no creer que basta tomar lo rural y lo suburbial, las fábricas, o los vicios de una sociedad como materia novelable para estar realizando novelas sociales si los lectores de éstas han de ser tan sólo unos hombres que han leído a los novelistas sociales de otros países y que por eso “conocen el lenguaje”. Creo que con demasiada frecuencia estamos viendo problemas con un enfoque ajeno. Hay que atreverse a interesar al público; hay que atreverse a hacer llorar y reír a la gente; hay que atreverse a manejar los sentimientos en una novela; hay que atreverse a incurrir en el desprecio de los minoritarios si queremos salvar la radical eficacia del género novelístico. Hay que atreverse a escribir una novela con una estructura clásica y un contenido de hoy. Y dentro de lo que llamo “estructura clásica” caben, por supuesto, infinitas innovaciones pero siempre al servicio de la claridad, del relieve expresivo y de la creación de un mundo coherente de ficción. Todo lo demás es “literatura” muy entre comillas.”.

ARTS PLÀSTIQUES

- Juan Arús, *Un espectador ante la moderna pintura*, amb pròleg de César Martinell, Ediciones Ariel, Barcelona. Aquest llibre adopta una postura del tot retrògrada enfront l'art modern, com podem comprovar llegint el següent passatge: “El individualismo exclusivista que caracteriza la época actual es de por si lo más contrario que pueda haber para la realización de un arte colectivo. Lo que necesita el hombre que vive en la ciudad es un paisaje, un paisaje que le recuerde o le anticipe el placer de contemplar el mar o la montaña y respirar el aire libre del campo: algo que sea al mismo tiempo un sedante y una escapatoria.”.

CINEMA

- Apareixen diversos manuals cinematogràfics i col·leccions de llibres de cinema que posen de manifest l'interès creixent pel llenguatge cinematogràfic. Entre aquests volem destacar: Els Libros de Cine RIALP, editats pel Cine Club Monterols de Barcelona. Entre els manuals destaquen els d'Henri i Genevieve Agel, *Manual de iniciación cinematográfica*; Marcel Martin, *La estética de la expresión cinematográfica*; René Ludmann, *Cine, fe y moral*.

AGOST

POLÍTICA I SOCIETAT

- La conferència de desarmament reunida a Ginebra des de principis de juliol, arriba a un acord sobre armes nuclear que, malgrat la seva vaguetat, suposa un respir per a l'angoixant clima de guerra freda.
- L'Assemblea General de les Nacions Unides aconsegueix disminuir la tensió a l'Orient Pròxim, propiciant un acord entre els estats àrabs sobre l'increment desmesurat de la tensió prebèl·lica entre ells.

SETEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Mor a l'exili Josep Irla i Bosch, president de la Generalitat de Catalunya, que havia substituït en aquest càrrec a Lluís Companys, quant aquest fou afusellat per l'exèrcit de Franco.
- El referèndum convocat a França per aprovar la Constitució de la V República suposa un gran èxit personal pel General De Gaulle, el seu principal impulsor i defensor, i una severa derrota del Partit Comunista francès. El "sí" va obtenir més de 17 milions de vots, mentre que el "no", n'obtingué, poc més de 4 milions i mig.
- El Prof. Félix Th. Schnitzler, professor de Llengua i Literatura Germàniques a la Universitat de Barcelona, es nomenat director de "La Biblioteca Alemana". Aquesta entitat esdevindrà fonamental per entendre la cultura barcelonina d'aquests anys.
- IV Congreso Internacional de Psicoterapia organitzat per el Dr. Sarró.

TEATRE

- Estrena de *Los diez negritos*, d'Agatha Christie, a càrrec de la Compañía Infanta Isabel, protagonitzada per Julia Gutiérrez Caba, Consuelo Company, Rafael Navarro, Luis García Ortega i Ángel de la Fuente.
- Estrena al Teatre Romea de *Un loco hace ciento*, d'Eduardo Arana i Federico Galindo, interpretada per José Sazatornil, Aurelia Ballesta i Elena Graci en els principals papers.
- Estrena al Teatro Windsor de *Un día de abril*, per la Compañía Enrique Diosdado.

- Estrena al Teatro Barcelona de *La cárcel sin puertas*, de José Antonio Giménez Arnau, interpretada per Rafael Rivelles, Amparo Martí, Lolita Crespo, Paco Pierrá, Luis Casal, Antonio Queipo i Antonio Paul.
- Amb motiu de les Festes de la Mercè, l'Ajuntament de Barcelona organitza el I Ciclo de Teatro Latino, Trofeo Barcelona, al Teatre Romea. La inauguració va anar a càrrec de la companyia francesa Le Grenier de Toulouse que presentà *Chaucun sa verité*, de Pirandello, amb posada en escena de Maurice Sarrazin, protagonitzada per Simone Turk. El cicle, de caràcter competitiu, comptà amb la participació de cinc companyies, destacant, l'estrena a càrrec de Palestra de Arte Dramático de *Los melindres de Belisa* de Lope de Vega, en versió i direcció de Juan Germán Schroeder, interpretada per Gemma Arquer, Amapro Gómez, Rosa Mateu, Narciso Ribas, Roberto Martín i Francisco Piquer; l'Agrupació Dramàtica de Barcelona presentà *En Tirant lo Blanc a Grècia* de Joan Sales, amb direcció de Jordi Sarsanedas, que ja havia estat estrenada el mes de maig al Palau de la Música; una altra companyia francesa, el Théâtre Poétique de Paris va oferir *Protée*, de Paul Claudel, amb direcció escènica de Serge Ligier, interpretada per Chantal Dorget i Julia Dañcourt, en els papers principals, i, finalment, el Teatro Popular Español representà *El enfermo imaginario*, de Molière, en versió castellana de Julio Gómez, i adaptació i posada en escena de José A. Valdés i José Monleón, amb Anastasio Alemán, Josita Hernán, Antonia Mas, Mario Beut i Severiano Asejo, entre d'altres. En relació a aquest cicle volem citar un fragment del comentari que li dedica Carles Soldevila a *Destino* n. 1104, Barcelona, 4 d'octubre de 1958, secció "Billetes de la semana", p. 28: "Cabe imaginar si no sería bueno ampliar el cuadro y dar entrada a todos los representantes del teatro experimental europeo como se hace todos los años en París. Pero pensándolo mejor creo que ha sido de suma prudencia y de

pleno acierto empezar y hasta por algunos años no salir del teatro latino que si nos priva de novedades como la que introdujo Brecht en la Alemania Oriental o como las del Teatro judío, resulta mucho más asequible y por lo tanto mucho más eficaz. Bástele al día su propio afán. Consolídese la conquista del buen público antes de lanzarse a la gran aventura snobística. Ya será mucho que la gente vaya indistintamente a oír a franceses, italianos o españoles; no nos precipitemos a proponerle mayores dificultades de comprensión, presentándole formaciones anglosajonas, eslavas o teutónicas.”.

- El Trofeo Barcelona, del I Ciclo de Teatro Latino, recau en la companyia francesa Le Grénier de Toulouse

LITERATURA

- Carles Riba, *Més els poemes... Notes sobre poetes i poesia*, Joaquim Horta editor, (Col·lecció Signe de Poesia i Assaig).
- Joaquim Gomis - Joan Prats, *Gaudí*, Editorial RM, Barcelona. Introducció de Le Corbusier.
- Joan Fuster, *Indignacions possibles*, Col·lecció Raixa, Editorial Moll, Palma de Mallorca.
- Paul Claudel, *L'Anunciació a Maria*, versió catalana de Joan Oliver i Ferran Canyameres, Col·lecció Raixa, Editorial Moll, Palma de Mallorca.

ART

- Juan Eduardo Cirlot, *Are Contemporáneo. Origen universal de sus tendencias*, EDHASA, Madrid.

CINEMA

- Estrena als cinemes Borràs i Alcázar del film *Si tu estuvieras* (I sogni nel Casseto) dirigida per Renato Castellani i interpretada per Lea Massari, Enrico Pagani i Cosetta Greco.
- Estrena al cinema Kursaal del film *Ronda Española* dirigida per Ladislao Vajda. Principals intèrprets: José Suárez, Elena Salvador i Manolo Morán.
- Estrena al cinema Kursaal del film *Moby Dick*, dirigida per John Huston i interpretada per Gregory Peck, Richard Basehart i Leo Genn en els principals papers.

OCTUBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Mor el Papa Pius XII, Eugenio Pacelli, que ho era des de 1939. El substitueix el també italià, cardenal Angelo Giuseppe Roncalli, que adoptà el nom de Joan XXIII.
- S'inaugura la nova Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona a l'Avinguda Diagonal.

TEATRE

- El Teatre Viu actua a la Biblioteca Alemana, estrenant les "Sis pantomimes" – excepte *El vell, la nena i la font-*, de Ricard Salvat, posteriorment editades a Raixa.
- Estrena al Teatro Windsor de *El canto de la cigarra*, d'Alfonso Paso, a càrrec de la Compañía Enrique Diosdado, dirigida i interpretada pel propi Diosdado, acompanyat per Amelia de la Torre, Nuria Torray, Ricardo Garrido i Mario Bustos.

- L'Agrupació Dramàtica de Barcelona organitza una exposició sobre la seva trajectòria, des de la seva creació el 1955, als Salons del Cercle Artístic Sant Lluc.
- Estrena al Teatro Comedia de *Hora cero*, d'Agatha Christie, a càrrec de la Compañía Infanta Isabel, amb posada en escena d'Arturo Serrano, interpretada per Rafael Navarro, Julia Gutiérrez Caba, Consuelo Company, María del Carmen Prendes, Fernando de Riva i Angel de la Fuente.
- Estrena al Teatro Guimerà de *La zorra y las uvas*, de Guilherme Figueiredo, en versió castellana d'Eduardo Borràs, a càrrec de la Compañía Guimerà, interpretada per Luis Orduna, Carmen Contreras, Carlos Lloret, María Guerrero i Pepe Romeu.
- La Compañía Teatro a domicilio, dirigida per José Castillo Escalona, ofereix una lectura dramatitzada de *L'avió de les 10.30*, de Ramon Calaf i Antoni Saumell Bernaus, interpretada per Josefina Güell, Mercedes Bruquetas, Juan Velilla, José María Domenech i Marcelino Ibero.
- La V edició del Premi F.E.S.T.A. a obres teatrals recau en *Un pas en fals*, de Marta Fàbregas, essent finalistes *Fontanet*, de Conchita Dargallo, *Quan l'ànima es desperta*, José María Carbonell i *La tia de Sitges*, de Joaquín Fernández.
- Estrena de *La herencia*, de Joaquín Calvo Sotelo, interpretada per Amparo Martí, Lolita Crespo, Luis Casal, Rafael Rivelles, Francisco Pierrá, Magda Rotger, Luis Dones i Lolita M. Márquez.
- Estrena al Teatro Alexis de *El hombre, el perro y la tapia*, de José Santolaya, per la Compañía del Teatro Alexis, amb direcció d'Antonio Chic, interpretada per Carmen Molina, Miguel Viadé i Luis Padrós.
- Segon Cicle de lectures d'autors novells a càrrec del Teatro Español Universitario, amb direcció general i supervisió de Mario Cortés i José María Loperena. Es llegiren les següents obres: *Dios y un europeo*, de Javier Cusell; *El hombre ante la*

puerta, d'Antonio Vilar; *La esfinge furiosa*, de Juan Germán Schroeder; *El hombre que no volvió*, de José Carlos Alonso Duat; *Un pueblo de papel*, d'Alejandro Cuellas Bassols; *El ídolo encendido*, de Salvador Rodríguez-Paredes, *El mundo que no es nuestro*, de José Ramón Menéndez i *Feliz año*, d'Enrique Ortenbach.

- Representacions al Teatro Comedia de *Don Juan Tenorio*, de José Zorrilla, en “su nueva versión romántica”, a càrrec del Teatro Español de Madrid, dirigit per José Tamayo, i protagonitzat per Luis Prendes i Núria Espert.
- Representacions al Teatro Candilejas de *Las manos de Eurídice*, de Pedro Bloch, interpretada per Enrique Guitart i que ha donat la volta al món.
- Actuacions del Circo Americano al recinte de la Monumental, contractats pels empresaris Manuel Feijoo i Arturo Castilla, en el què destaquen la trapezista sevillana, de pare grec, María del Pino Papadopoulos, coneguda artísticament com Miss Mara i el pallasso august Nock.

LITERATURA

- Mor Mossèn Llorenç Riber, poeta, traductor i cronista que publicà a La Veu de Catalunya, al diari *El Sol* i fou traductor de l'Editorial Catalana.
- L'escriptor rus Boris Leonidovicht Pasternak, nascut el 1890, rep el Premi Nobel de Literatura, al qual té que renunciar per qüestions polítiques.
- Vicent Andrés Estellés, *Donzell amarg*, Els llibres de l'Ossa Menor, 31. Aquest recull va rebre el premi Cantonigrós l'any 1956.

ARTS PLÀSTIQUES

- Exposició de Hernández Pijuan a la galeria Syra, formada per quadres totalment abstractes, que mostren la seva evolució pictòrica.

- La Sala Parés inaugura la temporada amb una selecció d'obres dels seus artistes predilectes que són José Amat, Ramón de Capmany, Domingo Carles, Durancamps, Manuel Humbert, J. M. Mallol-Suazo, José Mompou, Pedro Pruna, Juan Serra, Sisquella i José de Togores.
- Joan Miró rep el Premio Guggenheim dotat amb 10.000 dòlars pel seu pannel decoratiu del Palau de la UNESCO, a París.

CINEMA

- Miquel Porter Moix i Guillemette Huerre, *Cinematografia catalana, 1896-1925*, Editorial Moll (Biblioteca Raixa, 31), Palma de Mallorca. L'estudi es tanca amb les següents paraules: "Si el final queda una mica trist i pobre, molt més trist i pobre ha estat l'oblit total en què durant massa temps s'ha tingut el que es resumeix en aquestes pàgines."
- Julio Coll inicia el rodatge del film *Un vaso de whisky*, amb música de Xavier Montsalvatge i Luis Solà, i amb l'ajuda de Josep Pla, en la localització d'espais pel rodatge a la Costa Brava.
- Estrena al cinema Montecarlo del film *El príncipe y la corista*, dirigida per Lawrence Olivier i interpretada pel propi Olivier i Marilyn Monroe en els papers protagonistes.

MÚSICA

- Concert al Teatro Candilejas del sextet de Tete Montoliu, format pel propi Montoliu, al piano, Ricard Roda, al saxo alt, Salvador Font, saxo tenor, Josep Ballester, guitarra, Joan Pastor, contrabaix, i Ramon Farrán, a la bateria.

NOVEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Revés del Partit Republicà nord-americà als comicis per renovar un terç del Senat i escollir una nova Cambra de Representants. Els demòcrates amplien encara més la seva majoria a ambdues cambres deixant lligat de mans al president Dwight David Eisenhower. Sona el nom del multimilionari Nelson A. Rockefeller com a proper candidat republicà a la Casa Blanca en detriment del vice-president Richard Nixon.
- El violinista Juan Manén dóna a la ciutat de Barcelona l'Auditori que estava construït a la part alta del carrer Balmes segons els plànols de l'arquitecte Guillermo Cosp. Es tracta d'una gran sala amb una cambra subterrània per a 600 espectadors i una sala principal amb 1.300 places, amb una fossa per 150 músics i un escenari amb 28 metres de profunditat.
- Triomf del degaullistes de la UNP (Unió per a la Nova República), a les eleccions legislatives franceses que faculden al president De Gaulle, a articular la seva política nomenant a Jacques Soustelle, primer ministre.
- Nova tensió entorn la ciutat de Berlín, símbol de la guerra freda. Nikita S. Khruixtxov exigeix el lliurament dels sectors occidentals de la ciutat a la República Democràtica Alemanya.

TEATRE

- Estrena al Teatro Comedia de *Usted puede ser un asesino*, d'Alfonso Paso, interpretada per Ismael Merlo, Diana Maggi, Carmina Merlo, Encarnita Paso, Ricardo Alpuente, José García Moral i Antonio Burgos.

- Actua a Barcelona el Circo Atlas en el que destaca la presència dels clowns Hermanos Tonetti.
- S'inaugura el Club de Teatre Riutort de Sabadell, amb l'actuació de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona que presenta un programa doble titulat "Dues visions de teatre", format per l'escenificació de *L'os*, de Txèkhov, en versió de Joan Oliver, i una sessió de Teatre Viu.
- Estrena al Teatro Candilejas d'un programa doble dedicat a Jules Romains, amb la presència de l'autor francès, a càrrec de Palestra de Arte Dramático sota el patrocini de l'Institut Francès. Es representaren *Amadeo y los caballeros en fila* i *La fulgurante*, ambdues traduïdes per Francisco Bascompte. La primera fou interpretada per Julián Mateos, Amparo Gómez-Ramos i Bartolomé Olsina, essent dirigida per Ramiro Bascompte; mentre la segona ho fou per Rosa Mateu, Juan Velilla, Narciso Ribas i Carlos Morera, dirigida per Esteban Polls.
- Actuacions a l'Emporium dels mims francesos Provins et Méry, juntament amb el grup humorístic Les Garçons de la Rue..
- Estrena al Teatro Alexis de *Cuando las nubes cambian de nariz*, d'Eduardo Criado, a càrrec de la Compañía Ciudad de Barcelona, amb direcció escènica d'Antonio Chic, protagonitzada per Joaquín Nicolau i Luis Tarrau.
- Representacions al Teatro Candilejas de *Final de partida*, de Samuel Beckett, en versió castellana de Trino Martínez Trives, a càrrec de la Compañía madrilenya de cámara y ensayo "Los independientes", interpretada per Carlos Ballesteros, Roberto Llamas, Rosa Álvarez i Pablo Isasi.
- Estrena al Teatro Windsor de *Patata*, de Marcel Achard, en versió castellana de Juan Ignacio Luca de Tena, per la Compañía Enrique Diosdado, interpretada i

dirigida pel propi Diosdado, acompanyat per Amelia de la Torre, Nuria Torray, Josefina Robeda i José Vivó.

- Representació al Teatro Guimerà de *La flor de la vida*, dels germans Serafin i Joaquín Álvarez Quintero, interpretada per María Guerrero i Pepe Romeu.

LITERATURA

- Odó Hurtado, *Es té o no es té*, Editorial Selecta (Biblioteca Selecta,), novel·la finalista del Premi Joanot Martorell 1957.

ARTS PLÀSTIQUES

- Mor a Barcelona l'escultor Josep Clarà als setanta nou anys d'edat.
- Mor el pintor Ramon Rogent de trenta vuit anys, a un accident de trànsit, succeït a França.
- Maria Girona exposa a la Sala Vayreda.
- El pintor Joan Vila Casas presenta les "planimetries 58", molt properes en quan a concepció a l'obra de Yves Klein.
- Exposició d'Emilio Grau Sala a la Sala Rovira, formada per una selecció de gouaches i olis creats al seu estudi parisenc.

MÚSICA

- Amb motiu del cinquentenari del Palau de la Música, concert extraordinari a càrrec de l'Orfeo Català interpretant *Stabat mater*, de Francis Poulenc, que assistí a la representació, que compta amb la solista Jacqueline Brumaire i la direcció de Lluís Maria Millet. Recollim un breu fragment de la crítica d'aquest concert: "La velada, pues, fue triunfal para el Orfeo, su conductor, la soprano solista y particularmente

para la obra y su autor, que al lado de los intérpretes fue ovacionado con delirio. Nadie dudaba que el *Stabat mater* agradaría al auditorio, pero un éxito tan clamoroso no podía preverse.”.

- Amb motiu de l'esmentat cinquentenari es concedeix un premi a partitures inèdites que recau en el *Cant espiritual*, de Xavier Montsalvatge, inspirada en l'obra de Joan Maragall.
- S'inaugura la temporada del Gran Teatre del Liceo amb *Othello*, de Verdi, interpretada per Marcella Pobbe i Ramón Vinay.
- Oriol Llimona, *Introducción a la Música*, Editorial Aedos.
- Es suspenen els dos concerts previstos al Palacio de los Deportes de Barcelona de Duke Ellington i la seva orquestra, dins la seva gira europea, que havia organitzat el Hot Club.

CINEMA

- S'inaugura una nova sala de projeccions cinematogràfiques als baixos de la Casa Aixelà, impulsada per Juan F. De Lasa com a director artístic i que preveu sessions de Cine Fòrum dedicades majoritàriament al cinema amateur.
- Estrena al cinema Kursaal de *El cebo*, de Ladislao Vajda, protagonitzada per Gert Froebe, Heinz Ruhmann, Michel Simon, María Rosa Salgado i Anita von Ow.

DESEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Es constitueix la nova Junta Administrativa de subministrament d'aigües a la ciutat de Barcelona. Aquest projecte implica la construcció dels pantans de Susqueda i Sau, per portar aigua a Barcelona des del Ter.

TEATRE

- Representació al Teatro Candilejas de *El maniquí*, de David Tovías, a càrrec del Teatro Español Universitario, amb muntatge i direcció de Mario Cortés i José María Loperena, interpretada per Gemma Cuervo, Iván Tubau, Pablo Zabalbeascoa, María Dolores Díaz, Roberto Jusmet, Francisco Jover, Francisco Sapena i Jorge Dougan.
- Estrena al Teatre Romea, inaugurant la nova temporada de Teatre Català, de *L'avió de les 10,30*, de Ramon Calaf i Antoni Saumell Bernaus, per la Companyia José Castillo Escalona, dirigida per Esteve Polls, interpretada per Josefina Güell, José María Cafarel, Juan Velilla, José María Domenech i José Castillo Escalona.
- Estrena al Teatro Comedia de *Adiós, Mimi Pompon*, d'Alfonso Paso, interpretada per Diana Maggi, Julia Gutiérrez Caba i Ismael Merlo.
- El II Cicle de Teatre de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, s'inaugura amb la posada en escena al Teatre Romea, en sessió única, d'*Homes i No*, de Manuel de Pedrolo, amb direcció de Frederic Roda, essent interpretada per Núria Picas, Mercè Garcia, Pepa Palau, Miquel Gimeno, Jordi Torras, Miquel Rodés i Lluís Bosch, amb decorats d'Antoni Bachs-Torné.
- Manuel de Pedrolo rep el Premi de Teatre Experimental, concurs organitzat per José Castillo Escalona, amb la peça *Darrera versió, per ara*.

- Com a inauguració d'un cicle de teatre català al Teatro Guimerà, estrena de *Un home entre herois*, de Rafael Tasis, dirigida per Luis Orduna, i interpretada pel propi Orduna, juntament amb Carmen Contreras, Teresa Cunillé, Carlos Lloret i Jorge Vilarrasa, amb decorats de Luis Moles.
- Estrena al Teatro Barcelona de *Papá se enfada por todo*, d'Alfonso Paso, a càrrec de la Compañía de Rafael Rivelles. Aquesta estrena fa escriure al crític teatral Cipriano Martí Farreras (*Destino* n. 1115, Barcelona, 20 de desembre de 1958, secció "La alegría que pasa", p. 21): "Para nuestra mentalidad *Papá se enfada por todo* resulta francamente excesivo. Nuestra capacidad de ruborizarnos a cuenta del prójimo tiene un límite y el alud caótico bajo el cual pretende sepultarnos el señor Paso nos asusta de una manera tal que renunciamos a seguir desafiándole. En esta revista, se disfruta de la ventaja nada desdeñable de poder hablar exclusivamente de aquello que, por A o por B, nos parece merecerlo. En adelante, dejaremos los estrenos del señor Paso para temperamentos más animosos que el nuestro; y sólo cuando personas de criterio innegable nos aseguren que el prolífico autor ha escrito algo que permite identificarse con el que escribiera *Los pobrecitos*, *Lo siento, señor García* o *El cielo dentro de casa* nos atreveremos de nuevo a la experiencia."
- Actuacions al Palacio Municipal de los Deportes del Circo Krone, que no havia actuat a Barcelona des de 1929, essent considerat un dels circs més espectaculars i complets del món. Com es detalla en una de les cròniques periodístiques que anuncien aquest veritable succés: "El Circo Krone es una auténtica ciudad ambulante que, además de 387 personas –artistas y empleados- alberga 108 caballos de diversas razas, 12 poneyes, 15 elefantes, 8 tigres, un leopardo, 14 camellos, 5 búfalos, 6 toros Batusi, un hipopótamo, 5 focas, una cebra y 20 papagayos. La expedición consta de cuarenta caravanas con material y viviendas."

- Estrena al Teatre Comedia de *Huracán sobre el Caine*, de Hermann Wouk, en versió castellana de Giuliana i Joaquín Calvo Sotelo, dirigida per José Luis Alonso, interpretada per Manuel Díaz González, Fernando Noguerras, Ramón Durán, José Luis López Lespe i Joaquín Molina.

LITERATURA

- La Junta Sindical del Grupo de Editores de Libros presenta, recolzat per la Jefatura Superior del Sindicato del Papel, una proposta al govern espanyol per reformar els criteris impositius de l'edició de llibres, per tal de fomentar la creació de biblioteques públiques.
- Premis literaris de la Nit de Santa Llúcia: El Premi Ossa Menor de Poesia recau en la poetessa Clementina Arderiu pel recull *Es a dir*, essent finalista Francisco Faus; el Premi de Novel·la Joanot Martorell fou per a Miquel Llor per *Un camí de Damasc*, quedant finalista Josep M. Miquel i Vergés; el Premi Aedos, a la millor biografia en llengua castellana fou concedit a Bernardo Villarazo pel treball *Miguel de Unamuno. Glosa de una vida*; el Premi Aedos, a la millor biografia en llengua catalana fou per a Rafael Tasis per *Joan I*; el Premi Víctor Català de narracions breus fou atorgat a Josep Maria Espinàs pel recull *Varietés*; finalment, el Premi Josep Yxart d'assaig recaigué en Bofill i Ferro per *Vint-i-cinc anys de crítica*.
- Enric Jardí, *Nonell i altres assaigs*, Editorial Selecta (Biblioteca Selecta,).
- Boris L. Pasternak, *El Doctor Jivago*, Editorial Noguer, S.A., Barcelona.
- Apareix la traducció de *L'Eneida*, de Virgili, feta per Miquel Dolç, editada per Alpha.

ARTS PLÀSTIQUES

- Antoni Tàpies rep el primer premi de l'Institut Carnegie de Pittsburgh, per un treball titulat *Pintura*. El Jurat estava format, entre d'altres, per Marcel Duchamp, James J. Sweeney i Lionello Venturi.
- Exposició a les Galerías Jaimés del "I Salón del Circo", amb pintures sobre aquesta temàtica de Ramón Noé, Pilar Leita i Juan Soler-Jové.

CINEMA

- S'inauguren les primeres sales amb sistema Cinerama en technicolor, que a Barcelona s'ubica al Teatro Nuevo, una de les dues úniques sales que a tot l'Estat disposen d'aquest nou sistema.
- S'estrena el film *La venganza*, dirigida per Juan Antonio Bardem i protagonitzada per Raf Vallone, Jorge Mistral i Carmen Sevilla.

MUSICA

- Representació de l'òpera *El giravolt de maig*, d'Eduard Toldrà, com a clausura del actes commemoratius del cinquantè aniversari del Palau de la Música Catalana. La direcció orquestral fou a càrrec del propi Toldrà i la interpretàren Maria Rosa Barbany, Anna Ricci, Cayetano Renom, Bartolomé Bardají, Manuel Ausensi i Juan Egesto.
- Amb la interpretació de *Rigoletto*, de Verdi, al Gran Teatro del Liceo, debuta a Barcelona el tenor Alfredo Kraus.
- El disc de Duke Ellington *Historically Speaking*, obté el Premi de la Crítica al millor disc de Jazz editat a Espanya durant l'any 1958.

1959

GENER

POLÍTICA I SOCIETAT

- Es compleixen vint anys de l'entrada de les tropes nacionals a Barcelona, iniciant-se així el llarg període de la dictadura franquista.
- La ciutat de Barcelona té 1.503.312 habitants, havent experimentat un creixement, durant l'any 1958, de 36.375 persones. El total de naixements fou de 22.991; defuncions, 12.144; emigrants, 7.392; immigrants, 28.161 persones. Cal destacar que l'índex de mortalitat durant 1958 fou el més baix registrat fins aleshores.
- El president cubà Fulgencio Batista abandona en avió el país certificant el triomf de la revolució encapçalada per Fidel Castro.
- Charles de Gaulle és investit primer President de la recentment inaugurada V República Francesa nomenant a Michel Debré com a Primer Ministre.
- Alaska es converteix en l'estat número 49 dels Estats Units d'Amèrica.
- Es constata una preocupació creixent pel que avui anomenem marketing i tot allò relacionat amb la publicitat i el consum. En aquest sentit volem citar uns breus paràgrafs d'una sèrie d'articles signats per Jaime J. Puig, titulat, el primer d'ells, "Psicología del consumo. La motivación.", publicat a *Destino* n. 1118, Barcelona, 10 de gener de 1959, p. 19: "La Investigación del Mercado y el Estudio de la Motivación. He aquí dos nuevos factores que se están introduciendo, poco a poco, en nuestro ambiente económico-publicitario, y que tanta importancia tienen en la moderna vida comercial. (...)
- "En todos los países de economía evolucionada como EE.UU., Inglaterra y Canadá, el problema de la productividad y del aumento de la producción, prácticamente no existe. Su economía se enfrenta con el complejo "*distribución y consumo en masa*"

dado que, no sólo para los hombres de negocios, sino también para sus gobernantes “la causa primera de la riqueza de un país no es la producción, sino el consumo”.

- En España nos encontramos en la primera etapa, en la del desarrollo industrial, pero es necesario estar preparados para cuando sea preciso dar salida a los posibles excesos de producción. Esto sólo puede conseguirse empleando métodos científicos para investigar la organización comercial, la publicidad, la competencia: en una palabra, el mercado.”.
- En el darrer dels articles de Jaime J. Puig titulat “Psicología del consumo. Del “brainstorming”... a la publicidad invisible” (*Destino* n. 1120, Barcelona, 24 de gener de 1959, p. 21), acosta al lector una terminologia totalment renovadora així com les estratègies de mercat que proposa. En recollim un breu fragment: “Concretando, el “brainstorming” tiene sobre las reuniones clásicas el imposibilitar la discusión y la crítica de las ideas. El director de la sesión seleccionará, posteriormente, las ideas más interesantes de entre todas las expuestas. Facilitando, este método, mayor cantidad de sugerencias y mejores que las que pueden conseguirse encerrándose a pensar en una habitación.”.

TEATRE

- Estrena al Teatro Romea, dins el Cicle de Teatre Català, de *L'amor venia amb taxi*, de Rafael Anglada, a càrrec de la Compañía catalana de Castillo-Escalona, dirigida per Ramón Durán i interpretada pel propi Rafael Anglada, Mercè Bruquetas, Juan Fernández, María Alcaina, Montserrat Porta, Paulina Besolí, Fernando Belat, Marcelo Ibero i María Vila.
- Estrena al Teatro Barcelona de *Hay que ser feliz*, de Vernon Sylvaine, traduïda i adaptada per Baeza y Abril, interpretada per Lili Murati, Pedro Porcel, Manuel

Salguero, Carmen Alonso de los Ríos, Teresa Gil, Elsa Díez, Felipe Valdés, Antonio Redondo, Angel del Pozo i Josefina Salguero.

- Eduardo Criado obté el Premio Ciudad de Barcelona de Teatre 1958, amb l'obra *Cuando las nubes cambian de nariz*, que es representava al Teatro Alexis.
- Representació al Palau de la Música de *Historia del soldado*, d'Igor Stravinsky, a càrrec de Juventudes Musicales, amb direcció orquestral de Jaime Bodmer, escenografia de Jaime Picas i coreografia de Juan Tena, sent interpretada per Feli Pérez-Molina, Luis Bosch i Juan Tena.
- Representacions al Teatro Comedia de *Juicio de un simvergüenza*, d'Alfonso Paso, a càrrec de la Compañía Fernando Granada.
- Representacions de la comedia musical *Irma la dulce*, de Breffort i Monnot, en versió castellana de Miguel Mihura, amb direcció d'Antonio de Cabo, protagonitzada per Lina Canalejas, Ramón Corroto i Pastor Serrador.
- El Circo Price celebra els cent anys des de la seva fundació. Aquest circ fou fundat per l'anglès Thomas Price qui s'instal·là a la Plaça del Rei, que el 1859 s'anomenava Plaça de l'Almirall.
- Concedida a Sebastià Gasch la "medalla de oro y brillantes del Circo", per les moltes aportacions a dignificar i donar a conèixer el món del circ.
- Representació en sessions úniques de tarda i nit, al Teatre Romea, de *Tu i l'hipòcrita*, de Maria Aurèlia Capmany, amb direcció de Ricard Salvat i decorats d'Antoni Bachs-Torné. Intèrprets: Frederic Roda, Núria Picas, Mª Antònia Terrades, Antoni Bachs, Griselda Barceló, Miquel Porter, Lluïsa Terrades, Enric Adam, Maria Ardanuy, Roser Albert, Concepció de las Heras, Natàlia Solernou, Manuel Rodés, Joan Millà, Carme Abalo, Carme Cera, Josep Navarra, Jordi Escura, Mercè Garcia, Mª Rosa Balart, Carme Perelló, Rosa Muniesa, Joan Alavedra, Montserrat Martí,

Maria Dolors Fossas, Pepa Palau, Francesc Balagué, Josep Maria Flotats, Antoni Millà, Joan Antoni Escribano, Llibert Rusiñol, Àngel Gracia i Sorne Picas.

- Representacions al Teatro Comedia de *Panorama desde el puente*, d'Arthur Miller, en versió castellana de José López Rubio, dirigida per Pedro López Lagar i interpretada pel propi López Lagar, amb Carmen Bernardos, Tina de León, Vicente Soler, Vicente Haro, Miguel Palenzuela, José Vilar, Alfredo Cembrero, Luis Navarro i Juan Ramón López.
- Estrena al Teatro Candilejas de *La desconcertante señora Savage*, de John Patrick, en traducció castellana de Xavier Regàs, i direcció d'Antonio Chic, per la Compañía Mercedes Prendes i la titular del teatre, sent interpretada per Mercedes Prendes, Josefina Tapias, Gemma Cuervo, Madoli Iglesias, Guillermina Deu, María del Carmen Yepes, Julián Mateos, José María Caffarel, Salvador Muñoz, Roberto Martín i Narciso Ribas.
- Estrena al Teatro Barcelona de *Las tres bodas de Rita*, de Fernández Sevilla i Luis Tejedor, interpretada per Lili Murati, Pedro Porcel, Teresa Gil, Elena Díez, Carmen Alonso, Juny Orly, Josefina Salguero, Gabriel Agustí i Angel del Pozo.

LITERATURA

- *No era de los nuestros* de José Vidal Cadellans, obté el Premio Nadal 1958. El Jurat estava integrat per Juan Teixidor, José Vergés, Juan Ramón Masoliver, Néstor Luján, Sebastián Juan Arbó, José María Espinàs i Rafael Vázquez-Zamora, com a secretari. Fou finalista *El carnaval de los gigantes* de Claudio Bassols Jacas.
- Agustí Calvet "Gaziel", publica les seves memòries titulades *Tots els camins duen a Roma. Història d'un destí*, Editorial Aedos, Barcelona. Sobre aquest llibre de memòries volem citar un fragment de l'article de Josep Maria de Sagarra "Historia

de un Destino” publicat a *Destino* n. 1119, Barcelona, 17 de gener de 1959, p. 8, pel seu gran interès pel que fa a la visió crítica de la política cultural del moment: “Porque en este país, desengañémonos, lo autóctono que producen las editoriales, en su inmensa mayoría, no alcanza el límite de la mediocridad; pero como la literatura no da más, la crítica para dar la sensación de que aquí se atan perros con longanizas, se dedica a hinchar y a engordar lo endeble y liviano con opulentos adjetivos, y, claro está, produce muchas veces un desconcierto y una confusión en la buena fe de los lectores y de los aficionados. Esto trae consigo una falsa escala de valores y una falta de orientación y ponderación, que no benefician en nada. Y lo triste, es que cuando sale a la luz un libro que realmente vale la pena, la crítica, o se distrae o se duerme, y mide con el mismo oportunista compás lo que merece ser medido con esmero y lo que no merece ser medido de ninguna manera.”.

- Manuel de Pedrolo, *La nostra mort de cada dia*, Biblioteca Raixa, Editorial Moll, Palma de Mallorca.
- Mor el gran etnòleg i folklorista Joan Amades autor, entre moltes obres, articles i diccionaris del *Costumari català*, obra fonamental de la nostra cultura.

ARTS PLÀSTIQUES

- Exposició a la Sala Gaspar del grup “El Paso”, creat a Madrid el 1957, i format pels pintors Antonio Saura, Manolo Millares, Rafael Canogar i Luis Feito, patrocinada pel “Club 49”. Podem qualificar aquesta exposició com a fonamental i volem portar aquí unes breus impressions sobre l’exposició de Néstor Luján publicades a *El Noticiero Universal*, Barcelona, 24 de gener de 1959, on escriu: “Es interesantísima la exposición de la Sala Gaspar de estos pintores, que tienen como denominador común la total subversión de los valores tradicionales de la pintura figurativa. Estos

pintores, completamente ajenos a ninguna servidumbre de la realidad clásica, están definidos, sin embargo, por unas evidentes raíces comunes. Puede hablarse en ellos de una pintura racial, que es la profunda paradoja de estos artistas que, rompiendo con la inmediata tradición, ahondan en la tradición más profunda.”.

- Josep Maria Subirachs exposa a la Galeria Jardín després d’haver-ho fet a la sala Giroux de Brussel·les, i d’aconseguir el reconeixement internacional, molt especialment, uns anys enrera, a la Biennial d’Escultura d’Anvers, l’any 1955.

FEBRER

POLÍTICA I SOCIETAT

- Després d’uns anys de lluita aferrissada l’illa de Xipre obté la independència de Gran Bretanya, que juntament amb Turquia l’havia dominada des de 1878.

TEATRE

- Estrena al Teatro Candilejas, en sessió única, del díptic *Una cuerda de guitarra*, d’Enrique Ortembach i *El hombre ante la puerta*, d’Antonio Vilar, a càrrec del Teatro Español Universitario (T.E.U.), Sección de Barcelona, amb direcció de José María Loperena. *Una cuerda de guitarra* fou interpretada per Gemma Cuervo, Roberto Martín, Francisco Jover, Enrique Arredondo, María Julia Díaz, Rosario Llagostera i Carmen L. Gil; *El hombre ante la puerta*, fou interpretat per Francisco Jover, María Dolores Díaz, Iván Tubau i Roberto Jusmet.
- Després del gran èxit de públic aconseguit amb el muntatge *Patatas*, que arribà a les 150 representacions, estrena al Teatro Windsor de la comèdia *John Smith I*, de

Jaime Silas, per la Compañía Enrique Diosdado, dirigida i interpretada per propi Enrique Diosdado, amb José Vivó, Amelia de la Torre, María Amparo Gómez Ramos, Carmen Sansalvador, Nuria Torray, Mario Bustos, Ricardo Garrido, Eugenio Domingo, Santiago Sans, Carlos Ibarzábal, Joaquín Regales, entre d'altres, amb escenografia d'Andrés Vallvé.

- Estrena de la comèdia *Leyla*, de Joaquín Romero Marchent i José Luis Navarro, interpretada per Elena Espejo, Arturo López González, Angelines Puchol, Francisco Ruiz Muñoz, Francisco Melgares, Amalia Rodríguez, Regina de Julián i Héctor Fernández.
- Estrena al Teatro Romea de *El llibertí*, d'Aldo de Benedetti i A. Lozano Borroy, protagonitzada per Joan Capri, acompanyat per Rosita Mateu, Carlos Lloret i Luis Nonell i dirigida per Francisco de A. Toboso.
- Estrena al Teatre Romea de *Les alegres casades de Windsor*, de William Shakespeare, amb traducció de Josep Mª de Sagarra, i adaptació de Joan Alavedra i Jordi Carbonell, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció de Frederic Roda, decorats i vestuari de Josep Mª Espada i Jordi Palà i muntatge musical de Narcís Bonet. Fou interpretada per Rafael Vidal Folch, Josep Maria Flotats, Joan Millà, Àngel Gràcia, Jordi Torras, Manuel Rodés, Jaume Pla, Rafael Serrahima, Xavier Vivé, Lluís Bosch, Josep Navarra, Joaquim Canals, Antoni Millà, Maria Rosa Fàbregas, Rosa Maria Carrasco, Adelaida Espinal, Maria Assumpció Fors, Esperança Varela, Maria Alterabs, Griselda Barceló, Francesc Pacreu i Enric Adam.
- Representació al Teatro Candilejas de *Ana Kleiber*, d'Alfonso Sastre, a càrrec de la companyia madrilenya "Nueva Generación de Teatro", protagonitzada per Isabel de Osa.

LITERATURA

- Recital poètic a càrrec de Santiago Forn Ramos, al domicili de doña Marta Grau, catedràtica de Declamació del Instituto del Teatro. Recità, entre d'altres, poemes d'Antonio Machado, Joan Maragall, Juan Ramón Jiménez, Jorge Guillén, Gerardo Diego, Josep Carner, Miguel Hernández, José Mª Pemán,...
- Francisco Candel, *Han matado a un hombre, han roto un paisaje*, José Janés, editor, Barcelona.

ARTS PLÀSTIQUES

- La pintora d'origen rus, afincada a Barcelona des de la Primera Guerra Mundial, Olga Sacharoff exposa a la Galeria Syra vint-i-set olis de producció recent.

MUSICA

- El trompetista Cootie Williams i el seu conjunt de músics de Harlem, fan dues actuacions al Windsor Palace, patrocinats pel Hot Club, Club 49 i l'Agrupació de Disseny del FAD.
- L'Orfeó Barcelonès renova la seva Junta directiva, reelegint al president Arturo Sist, i nomenant vice-president a José Pérez Alós, i vocals a Jaime Colomer, José Muntané, Ginés Benítez, Antonio Duxans, Pedro Montero, Javier Girona, Manuel Torrejón, Juan Núñez, Mauricio Palouzie i Alfonso Pena.

MARÇ

POLÍTICA I SOCIETAT

- S'inaugura a la Vall Hebrón el complex arquitectònic Hogares Ana Gironella de Mundet, finançat per la família Mundet i la Diputació de Barcelona, segons un projecte signat per Manuel Baldrich. Aquest espai substitueix l'antiga secció de la Casa de la Caritat ubicada a les afores de Barcelona.

TEATRE

- Es consolida a Barcelona un panorama teatral on hi té cabuda i, cada vegada un pes més important, l'anomenat Teatre de Butxaca, que compta ja amb quatre sales: Windsor, Alexis, Guimerà i Candilejas. Vegeu el reportatge de Sergio José Vilar, "Teatro de bolsillo. Ante la apatía de las mayorías, la selección de las minorías", a *Destino* n. 1127, Barcelona, 14 de març de 1959, pp. 44-45.
- Estrena al Teatro Guimerà, a càrrec de la Compañía Titular del Teatro Guimerà, de la comèdia *Els milions de l'oncle*, de Carles Soldevila, amb direcció de Luis Orduna, interpretada pel propi Orduna, amb Teresa Cunillé, Berta Cambra, Francisco Tuset i Domingo i José Vilarrasa.
- Representació al Teatro Candilejas, a càrrec del Teatro Español Universitario (T.E.U.), Sección de Barcelona, de dues obres clàssiques espanyoles *El puñal del godo*, de José Zorrilla i *La comedia nueva o el café*, de Leandro Fernández de Moratín, amb direcció de José María Loperena, interpretades per Francisco Jover, María Julia Díaz, María Dolores Díaz, Juan Segura, Ricardo Crespo, Roberto Jusmet, Francisco Montserrat i Antonio Ribas.

- Acte d'homenatge a Diego Asensio, primer director de "Palestra de Arte Dramático" al Teatro Candilejas, amb la reposició de dues obres que Asensio havia dirigit a la Cúpula del Coliseum, *Doctor Death, de 3 a 5*, d'Azorín i *Las preciosas ridículas*, de Molière, amb direcció de José Corredor Matheos. L'obra d'Azorín fou interpretada per Aurora Gassó, Enriqueta Sevillano, María Dolores Díaz i José María Doménech. L'obra de Molière per Guillermina Deu, Amparo Baró, María Dolores Díaz, Julián Agoud, José María Doménech, Narciso Ribas, Florencio Clavé i Edurado Jaumandreu. A l'acte de presentació Ramir Bascompte va llegir una emocionada "Carta al amigo ausente".
- Estrena al Teatro Barcelona de *La bella y la vespa*, de Janos Vaszari, protagonitzada per Lilí Murati i Pedro Porcel.
- Estrena al Teatro Guimerà de *Les maletes del senyor Vernet*, de Claude Magnier, en versió catalana de Rafael Tasis, a càrrec de la Compañía Guimerà, protagonitzada per Luis Orduna, Teresa Cunillé, Violeta Martí i Josep Maria Flotats, entre d'altres.
- Ferran Canyameres, *Josep Oller i la seva època. L'home del Moulin Rouge*, Editorial Aedos, Barcelona.
- Guillermo Díaz-Plaja (editor), *El Teatro. Enciclopedia del Arte Escénico*, Editorial Noguer, Barcelona. Volum de 650 planes. Col·laboren en aquesta magna obra Antonio Buero Vallejo i Josep Maria de Sagarra, escrivint sobre els gèneres teatrals; Antonio Fernández-Cid, "El Teatro Musical"; Alfonso Puig, "La Danza"; Nicolás González Ruiz, "La crítica teatral"; Luis Moya "El Edificio"; Rafael Altamira, "El Escenario"; Mestres Cabanes i Andrés Vallvé, "Los decorados"; Cayetano Luca de Tena, "La realización escénica"; Salvador Novo, "La actuación teatral"; Joaquín Dicenta, "La Interpretación"; Juan Magriñá, "La coreografía"; Miguel Xirgu Subirà, "La caracterización"; Pico-Capdevila, "La indumentaria"; Vizcaíno Casas, "El

teatro y la ley”; Walter Starkie, “El teatro inglés”; Jacques Mettra, “El teatro francés”; Ángel Zúñiga, “El teatro norteamericano”; Ugo Gallo, “El teatro italiano”; Agustín del Saz, “Teatro hispanoamericano”.

- Estrena al Teatro Comedia de *La gata sobre el tejado de zinc...*, de Tennessee Williams, en versió castellana d’Antonio de Cabo i Luis Sáenz, a càrrec de la Compañía Aurora Bautista, amb direcció de José Luis Alonso i decorats de Manuel Muntañola, protagonitzada per la pròpia Aurora Bautista, Antonio Prieto, Rafael Arcos, Ana María Méndez, María Francés i Ricardo Alpuente.
- Estrena al Teatro Calderón de *Tía Mame*, Jerôme Lawrence i Robert C. Lee, una adaptació de la novel·la de Patrick Dennis. Adaptació castellana de Conchita Montes i Antonio de Cabo, que signà també la posada en escena, segons la traducció de Luis Sáenz. Fou interpretada per Conchita Montes, María del Carmen Prendes, Nora Samsó, Mercedes Alonso, Modesto Blanch, Ángel Aranda, Julia Lorente, Héctor Binchitti i Ladislao González.

LITERATURA

- Mor l’escritor i periodista Josep Janés Olivé.
- Mario Vargas Llosa, amb l’obra *Los jefes*, obté el IV Premio “Leopoldo Alas” per a contes literaris, creat per l’Editorial Rocas, dotat amb deu mil pessetes i la publicació de l’obra guanyadora. El jurat va estar format per Manuel Pla Salat, Enrique Badosa, Gonzalo Lloveras, Martín Garriga, Manuel Carreras Roca, Miguel Dalmau Ciria, Esteban Padrós de Palacios i Juan Planas Cerdà.
- José Carol Archs obté el Premio Café Gijón 1959, de novel·la curta, amb l’obra *El parador*.

- Jaume Bofill i Ferro, *Vint-i-cinc anys de la crítica*, Biblioteca Selecta, Barcelona. Premi Josep Yxart, 1958.
- Josep Maria Espinás, *Varietés*, Biblioteca Selecta, Barcelona, Premi Víctor Català, 1958.

PINTURA

- Exposició a la Sala Gaspar de "Pintura alemana contemporánea", organitzada pel Frankfurter Kunstkabinett, i patrocinada per la Biblioteca Alemanya i la Càmera Barcelonesa de Arte Actual, amb obres d'Emil Nolde, Schmith Rottluff, Erich Heckel, Otto Müller, Oskar Kokoshka, Wassily Kandinsky, Paul Klee, Franz Marc, Willi Baumeister, Heinz Trökes, Hermann Dienz, Hans Jaenisch, entre d'altres.
- Exposició a la Sala Aixelà, patrocinada pel Club 49, dels fotògrafs Ricardo Terré, Xavier Miserachs i Ramón Masats.
- Alexandre Cirici i Pellicer, *La pintura catalana*, Editorial Moll, (Biblioteca Raixa), Palma de Mallorca.

MÚSICA

- Dues actuacions al Palau de la Música de la Orquesta Nacional de España sota la direcció del prestigiós director Sergiu Celibidache, interpretant un ampli repertori on destacaren peces de Brahms, Dvorak, Ravel, Milhaud i Hindemith.

ABRIL

POLÍTICA I SOCIETAT

- Es crea la “Academia del Faro de San Cristóbal”, ideada i impulsada per Eugenio d’Ors, que pretén convertir-se en fòrum de debat cultural sobre el present a Barcelona amb l’objectiu d’eleva-ne el nivell cultural, de la qual formen part, entre d’altres, Juan Alsamora (secretari), Juan Viñas, Oriol Bohigas, P. Roquer, J.J. Tharrats, Miguel Masriera, Federico Marés, María Luz Morales, J. Mª Castellet, Dr. Sarró, Víctor d’Ors, Guillermo Díaz-Plaja i J. M^a Pi i Sunyer.

TEATRE

- Actuació al Gran Teatro del Liceo de la Comédie Française, per primera vegada a Barcelona, representant *L’école des marits*, de Molière i *Le jeu de l’amour et du hasard*, de Marivaux, amb direcció de Robert Manuel. L’obra de Molière, amb decorats de Suzanne Lalique, fou interpretada per Robert Manuel, Micheline Boudet, Magali de Wendeuil, Claude Winter, Jean-Louis Jemma, Jean Marchant i Jean-Paul Roussillon. La de Marivaux ho fou per Claude Winter, Micheline Boudet, Jean-Paul Roussillon, André Falcon, Jean Marchand i Jean-Louis Jemma.
- S’inicia la temporada de ballet al gran Teatro del Liceo que aplega companyies de gran prestigi arreu com la London’s Festival Ballet, dirigida per Anton Dolin que presentà *Etude* i *The Witch boy*.
- Estrena al Teatro Windsor de *Amor al dictado*, de Samson Raphaelson, en versió castellana de Conchita Montes, per la Compañía del Windsor, dirigida per Enrique Diosdado i interpretada pel propi Diosdado, María Dolores Gispert, Carmen

- Contreras, Roberto Samsó, Eugenio Domingo, María Camino Delgado i Mario Bustos.
- Representació a l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona de *Mi corazón está en las montañas*, de William Saroyan, a càrrec del Círculo de Estudios de Arte Dramático de la Facultad de Filosofía y Letras, amb direcció d'Ángel Carmona, interpretada pel propi Carmona, María Nieves Llauder, Enriqueta Sevillano, Antonio Gutiérrez, Juan Antonio Comín, Emilio Bardalet, Antonio von Kirchner, José María Llauder i Luisita Soler, entre d'altres.
 - Estrena al Teatro Alexis de *Tres entremeses*, (*La guarda cuidadosa*, *La cueva de Salamanca* i *El rufián viudo*) de Cervantes, a càrrec de la Compañía Ciudad de Barcelona, amb adaptació d'Enrique Ortenbach i direcció d'Antonio Chic, interpretada per Carmen Molina, Coralina Colom, María Callejas, María del Carmen Viadé, Jorge Nicolau, Jorge Serrat, Salvador Escamilla i Francisco Samons.
 - Estrena al Teatro Candilejas, en sessió única, de *Las muñecas de Marcela*, d'Álvaro Cubillo de Aragón, a càrrec del Teatro Español Universitario, interpretada en els principals papers per María Julia, María Dolores Díaz, Carmen Faura i Enrique Arredondo.
 - Es publica el volum d'obres de William Shakespeare, que conté les tragèdies *Romeu i Julieta*, *Otel·lo* i *Macbeth*, en versió catalana de Josep Maria de Sagarra, editat per l'Editorial Alpha.
 - Dues úniques actuacions de la Companyia de Teatre Uinversitari "Ca'Foscari" de Venècia, al Teatro Candilejas, de *La Commedia degli Zanni*, de Giovanni Poli, basat en textos originals de la Commedia dell'Arte del segle XVI. Giovanni Poli, director de la companyia, va tenir com a intèrprets a Gian Campi, Enrico Lapsky, Paolo Lenarda, Gibi Pettenello, Stefano Paoli, Sissi Nonacini, Sandro Grinfan, Alvise

Batain, Franco Zardo, Egisio Coletti i Donatella Cecarello. Sobre aquest espectacle volem citar l'elogiosa crítica de Marti Farreras a *Destino* n. 1134, Barcelona, 2 de maig de 1959, p. 46: "Un espectáculo extraordinario, auténticamente arrebatador. Los componentes de esa juvenil agrupación veneciana sirven a la perfección la gracia –respetuosa con todos los elementos que la erudición impone a la "Commedia"- de un guión elaborado con formidable malicia."

- A Madrid, el Teatro de Cámara "Dido", dirigit per Josefina Sánchez Pedreño, estrena *Mirando hacia con ira*, de John Osborne, en traducció de Antonio Gobernado i adaptació de Victoriano Fernández-Asís, dirigida per José María de Quinto Fou interpretada per Germán Cobos, María Luisa Romero, Margarita Lozano, Julio Navarro i Félix Dafaue.

LITERATURA

- Es lliuren els Premios de la Crítica 1958, als millors llibres editats l'any anterior, segons un nombrós jurat format pels principals crítics de Barcelona i Madrid i per primera vegada lliurat a quatre gèneres literaris: el de novel·la l'obtingué Ana María Matute per *Los hijos muertos*; el de poesia a Blas de Otero pel recull *Ancia*; el d'assaig, a Eugenio de Nora per *La novela española contemporánea (1898-1927)*; i, finalment, el de contes o narracions curtes a Jesús Fernández Santos per *Cabeza rapada*.
- La festivitat de Sant Jordi, dia en que es celebra el "dia del llibre", promou una llarga llista de novetats editorials de les quals en recollim una petita part:
- José María Valverde, *Cartas a un cura escéptico en materia de arte moderno*, ED. Seix Barral (Biblioteca Breve), Barcelona.
- Carlos Soldevila, *Records i opinions de Pere Ynglada*, Editorial Aedos, Barcelona.

- José María de Sagarra, *Cola de gallo*, Ediciones Destino, Barcelona.
- Miquel Llor, *Un camí de Damasc*, Editorial Selecta (Biblioteca Selecta), Barcelona. Aquesta obra obtingué el Premi Joanot Martorell 1958, de novel·la.
- Sempronio, *Los barceloneses*, Editorial Barna, Barcelona.
- Juan Marsé obté el Premio Sésamo de contes amb l'obra *Nada para morir*.

ARTS PLÀSTIQUES

- Mor, al vuitanta nou anys, l'arquitecte Frank Lloyd Wright, una de les personalitats més decisives de l'arquitectura del segle XX. Volem recollir un fragment de l'article que dedicà Oriol Bohigas a la seva desaparició ("En la muerte de Frank Lloyd Wright", a *Destino* n. 1132, Barcelona, 18 d'abril de 1959, p. 42): "Sin Wright quizá tampoco se hubiera producido el más reciente movimiento arquitectónico, el que hoy apasiona a los jóvenes, el que hoy interesa y preocupa a todos los críticos. La nueva arquitectura integrada es por encima de todo un movimiento antiformalista, antiacadémico. Desde hace un siglo no ha habido un momento más ferozmente antiacadémico que este de la nueva juventud. Contra lo estereotipado, contra el internacionalismo, contra el estilismo, contra incluso la obligada fórmula de lo nuevo, lo constructivo, lo funcional, lo mecanicista. [...] Y en la vanguardia de estos "anti" ha estado consciente o inconscientemente el ejemplo de Wright."
- Exposició del gran escultor britànic Henry Moore, organitzat pel British Council

CINEMA

- S'estrena al Cine Coliseum la superproducció nord-americana *Gigante*, produïda i dirigida per George Stevens, protagonitzada per Elisabeth Taylor, Rock Hudson i James Dean.

MAIG

POLÍTICA I SOCIETAT

- Gran desfilada militar a Barcelona amb motiu del XX aniversari de la “Victoria”, que comptà amb la presència del “Caudillo”.
- Mor en accident d’aviació el gimnasta Joaquim Blume, considerat el millor esportista espanyol durant 1956 i 1957.
- S’inicia, en mig d’una gran expectació, a la ciutat de Ginebra (Suïssa) la Conferència internacional per tractar d’aconseguir un tractat de pau per a Europa i acabar amb el clima de Guerra Freda, instal·lat a tot el món, de la qual és símbol la divisió d’Alemanya. Hi participen, inicialment, els ministres d’Exteriors dels països guanyadors a la Segona Guerra Mundial: Estats Units, Unió Soviètica, França i Anglaterra.

ARTS ESCÈNIQUES

- Actuació al Teatro Candilejas del Teatre Viu, secció experimental de l’Agrupació Dramàtica de Barcelona, dirigida per Miquel Porter i Ricard Salvat que presentà el seu espectacle en tres parts: Temes “a soggetto”, temes donats pel públic i pantomimes, aquesta darrera part amb una presentació prèvia de Maria Aurèlia Capmany. Cal destacar els actors Natàlia Solernou, Miquel Porter, Pepa Palau, Carmen Perelló, Montserrat Martí, Griselda Barceló, Antonio Millà, Antonio Bachs-Torné i Àngel Gràcia.
- Estrena al Teatro Romea de *El nas d’en Cyrano*, de Luis Tejedor, dins la temporada oficial del teatro catalán, amb direcció de Francisco de A. Toboso, interpretada per Joan Capri, Pilar Montejo, María Rosario Serra, Antonia Manau, Berta Carbonell,

Concepció Arquimbau, Carlos Lloret, Luis Teixidor, Miguel Graneri, Juan Raso, Luis Nonell, Armando Muriel i Ramón Coello.

- Reposició al Teatro Guimerà de *El barret de cascavells*, de Luigi Pirandello, en versió catalana de Josep Maria de Sagarra, dirigida i interpretada per Luis Orduna, acompanyat en els papers protagonistes per Teresa Cunillé.
- Estrena a l'Orfeó Gracienc de *Mònica a Deyà*, de Josep Maria Ribas Monfar, a càrrec del grup escènic de l'Orfeó, amb direcció de Francisco de A. Toboso, protagonitzada per Emilia Baró i María Matilde Almendros.
- Es suspèn l'actuació prevista al Teatro Candilejas, sota el patrocini de l'Institut Francès, de la Companyia de Jacques Vigoureux, presentant *La Bassinoire*, de Jean-Charles Pichon i *Caracalla*, de Jacques Perret.
- Estrena, en sessió única, al Palau de la Música de *Nerta*, poema dramàtic de Frederic Mistral, en adaptació de Josep Vallverdú, amb motiu del centenari de la seva obra *Mireia*, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, amb direcció de Frederic Roda i regidoria general a càrrec de Miquel Porter. Fou interpretada per Immaculada Genís, Joan Alavedra, Manuel Rodés, Rafael Vidal, Miquel Gimeno, Lluís Bosch, Griselda Barceló, Natàlia Solernou, Jordi Torras, Miquel Rodés, Joan Millà, Josep Maria Flotats, Carme Cera, Jaume Plà, Antoni Millà, entre d'altres; els esbossos escenogràfics foren de Mercè Llimona, els figurins de Josep Maria Espada i Jordi Palà i la coreografia de l'Esbart Verdaguer, entre molts d'altres col·laboradors.
- Estrena al Teatro Windsor de *Un week-end de 6 meses*, de Gerald Savory, en versió castellana de Xavier Regàs per la Companyia titular del Windsor, amb direcció de Enrique Diosdado, interpretada pel propi Diosdado i Carmen Contreras, María Dolores Gispert, María del Carmen Yepes, Roberto Samsó i Mario Bustos.

- Es celebra a la localitat lleidatana de Solsona el I Congrés de Teatre d'Aficionats organitzat per F.E.S.T.A., amb diferents ponències (entre d'altres de Frederic Roda, Miquel Porter, Ricard Salvat Esteve Albert, Guillermo Díaz-Plaja,...), i representacions a càrrec d'aquests grups, entre les que destaquem l'Agrupació Dramàtica de Barcelona que representà *El casament afortunat o elogi de la genteta humil de Sant Josep*, de Francis Jammes, dirigida per Rafael Vidal Folch, amb música de Manuel Valls, interpretada per Pepa Palau, Lluís Bosch, Francesc Segura, Frederic Roda, Miquel Porter, Jaume Pla, Joaquim Canals, Francesc Pacreu, Manuel Rodés, Àngel Gràcia, Jordi Torras, Josep Maria Flotats i Enric Suñé.
- José María Muñoz Pujol obté el I premi instituït per la revista *La Hora XXV*, reservat exclusivament als metges amb l'obra *La hora de todos*, quedant finalista Valentín Laguna Lasheras amb *Ensayo*. El Jurat del premi estava constituït pel Dr. Ramon Sarró, Carles Soldevila, Josep Maria Junyent, Vicente Esquiroz i el Dr. Mas Baza.

LITERATURA

- Mor el poeta Josep Maria López-Pico, que havia col·laborat en les principals revistes catalanes des de *Juventut*, *La Veu de Catalunya*, i director de *La Revista*. Sobre ell escriu Josep Maria de Sagarra ("José M^a. López-Picó" a *Destino* n. 1138, Barcelona, 30 de maig de 1959, p.37): "El segundo aspecto inapreciable de la presencia de López-Picó entre nosotros, y que hoy quizá –por la mucha frivolidad y el mucho olvido que se respira en el aire- sea necesario recordar, nos lo ofrece su labor aglutinante, de coordinador y encauzador de dispersas energías intelectuales, su misión rectora y directora en la peña y en la realidad editorial de "La Revista". Hay que tener en cuenta lo que fue aquí, durante veinticinco años "La Revista" de

López-Pico, la revista por antonomasia, y sus múltiples y desinteresadas publicaciones. No creo yo que en este país se haya producido un abrazo literario de más elevadas y amplias consecuencias, como el que representó en su vigilante y nunca desmayada continuidad, la insistencia de López-Picó, en la dirección de “La Revista”.”

- La lenta recuperació de la cultura catalana té com a mostra la següent carta al director publicada a *Destino* n. 1136, Barcelona, 16 de maig de 1959, p.9, signada per A. Rocabert titulada “Crítica de libros”: Ahora que he visto, en su leído semanario, que dedican en todos los números una página entera a crítica de libros en castellano (“La vida de los libros”, a cargo de R. Vázquez Zamora), ¿no podría dedicar también una página sobre los libros publicados en catalán, o por lo menos media página, o que en un número apareciera una página de crítica para libros en castellano y en el siguiente que fuera para libros en catalán, y así sucesivamente?
- “Estoy seguro que ello colmaría los deseos de muchísimos lectores de DESTINO y, a la vez, esta estupenda revista cumpliría mejor su misión informativa literaria.”
- Lectura poètica al saló d’actes de l’Ateneu Barcelonès, a càrrec de Blai Bonet, que llegí el seu recull de poemes *Comèdia*.
- Es celebren el “I Coloquio Internacional de Novela”, a Formentor, organitzades per Camilo José Cela a Pollensa (Mallorca), amb la presència d’un nombrós grup d’escriptors d’entre els quals podem destacar a Ítalo Calvino, Alain Robbe-Grillet, Michel Butor, Henry Green, Dámaso Alonso, José Luis Aranguren, Carles Riba, Dionisio Ridruejo, Juan García Hortelano, Gerardo Diego, Vicente Aleixandre, Luis Felipe Vivanco, Carlos Bousoño, Celso Emilio Ferreiro, Clementina Arderiu, Carlos Barral, Gabriel Celaya, José Hierro, Blai Bonet, Josep V. Foix, José Agustín Goytisolo, Rafael Santos Torroella,...

ARTS PLÀSTIQUES

- Es celebra a la Capella de l'Antic Hospital de la Santa Creu el III Saló de Mayo que reuneix més de cent pintures i escultures de creadors catalans, homenatjant a Ramon Rogent i a Martí Llauredó. Aquesta mostra de caràcter competitiu va premiar els següents pintors: Premio Juan Gris de pintura per a Jaime Muxart; Premi Julio González de escultura per a F. Torres Monsó; Premi Isidro Nonell per a un artista jove va recaure en Antonio Saura; la medalla Ramón Rogent fou per a Albert Ràfols Casamada. El Jurat que va atorgar els premis estava constituït per Alberto del Castillo, Alexandre Cirici Pellicer, Juan Cortés, Juan Fluviá, Juan Ramón Masoliver, Jordi Mercadé, E. Planasdurá, Carlos Planell, Cesáreo Rodríguez Aguilera, José María Subirachs i Santi Surós.
- Exposició del fons pictòric del Cercle Artístic Sant Lluc a la llibreria Porter-Libros, de la Porta de l'Àngel, amb un total de 200 quadres que van de Ricard Opisso fins a Pablo Picasso, que envià, especialment, un dibuix per a la mostra. La mostra es celebra per recaptar fons per al Cercle que estava sumit en una greu crisi financera i, per pal·liar-la subhasta les obres exposades.
- Volem recollir uns fragments d'una important carta al director publicada a *Destino* n. 1137, Barcelona, 23 de maig de 1959, p. 9, titulada "Llamada pública a favor del arte actual", signada per Cesáreo Rodríguez Aguilera, Rafael Manzano, F. Lloveras, Morató Aragonés, Planas Gallés, Orriols, P. Alfonso Roig, J. Mª de Sucre, Marcel Martí, Gimeno, Muxart, Isern Dalmau, Jorge Benet Aurell, Alejandro Cirici Pellicer, Bosch Roger, J. Amat, J.M. Prim, J.J. Tharrats, Juan J. Fluviá, Raimundo Llatas, Jordi Mercadé, Juan Prats, Hurtuna, Roser Agell i José María Subirachs, on s'afirma el següent: "Por una serie de fatales circunstancias nuestra ciudad se

encuentra en una situación anómala en lo que se refiere a uno de los fundamentos básicos de su cultura. [...]

- “¿Cuándo se preocupó la ciudad de adquirir obras de Picasso, Miró, Julio González, Juan Gris, Dalí, para no citar los nombres más famosos mundialmente y cuya obra se halla más esparcida en los Museos del mundo?
- “Creemos que si los organismos públicos no han sabido responder a lo que en esta esfera les incumbía, la iniciativa privada debe suplirla. La Barcelona que encontró voluntades y fuerzas suficientes para levantar el teatro del Liceo, el Palacio de la Música, el Hospital de San Pablo o el estadio del Club de Fútbol Barcelona, en un invencible espíritu de grandeza, esperamos que sabrá ahora responder a la inaplazable grandeza de fundar un Museo viviente, el Museo actual de los artistas actuales, en el que sean guardadas amorosamente las obras de los consagrados, dadas a conocer las de los buenos artistas todavía desconocidos y estimuladas las de los que inician su carrera creadora. [...]
- “Por todas estas razones creemos urgente hacer hoy una llamada al juicio de las corporaciones públicas y a las energías de los ciudadanos lúcidos de Barcelona, para que por aquéllas o por éstas razones se ponga pronto remedio a una situación anómala y se dé paso a una iniciativa de alta política artística.”
- Estrena al Círculo Don Bosco de *Todavía no estamos solos*, de Miguel Luis Rodríguez, a càrrec de Teatro a domicilio, protagonitzada per Laura Bové.
- Estrena al Teatro Comedia de *¿Quién es Silvia?*, de Terence Rattigan, a càrrec de la companyia titular del Teatro María Guerrero de Madrid, amb direcció de Claudio de la Torre, protagonitzada per María Carmen Díaz de Mendoza, Ángel Picazo i Gabriel Llopart.

- Francisco Álvaro, *El teatro en España en 1958*, editat per Sever-Cuesta, amb pròleg d'Alfredo Marquerie. Inici d'aquesta publicació anual fonamental per conèixer el que ha estat el teatre espanyol dels anys seixanta, setanta i primera meitat dels anys vuitanta. Aquest primer volum només s'ocupa dels escenaris madrilenys, però en posteriors edicions inclogué el teatre a Barcelona.

MÚSICA

- Maria Callas actúa al Gran Teatro del Liceo on ofereix un concert on repassa algunes de les àries que la han fet coneguda i apreciada universalment com la millor cantant d'òpera de tots els temps.
- Actuen a Barcelona tres dels millors representants de la cançó francesa: Gilbert Bécaud, Catherine Sauvage i Jacqueline François.

JUNY

POLÍTICA I SOCIETAT

- Es celebra la XXVII Feria de Muestras Oficial e Internacional de Muestras de Barcelona, entre els dies 1 i 20 de juny.

ARTS ESCÈNIQUES

- En relació a la situació del teatre català volem citar un fragment de l'article signat per Néstor Luján ("El Teatro Catalán", a *Destino* n. 1139, Barcelona, 6 de junio de 1959, secció "Al doblar la esquina", p. 25) que va provocar una important polèmica entorn la situació real del teatre català en aquest període: "[...] Durante toda esta

temporada la presencia de un cómico de escasísimos matices, con la mecánica –ya que no con la humanidad- de los antiguos payasos, ha convertido este Teatro Romea, donde debería mantenerse la lengua viva del teatro catalán, en un tristísimo espectáculo. Cuando escribimos estas líneas, después de amenazarnos con el estreno de una obra titulada “L’escombra damunt la teulada d’uralita” de un autor valenciano, ha parecido cambiar de opinión la empresa y estrenarán “Ai, Joan, que descarriles”, de nuestro viejo conocido y hartó criticado Salvador Bonavía. Estos dos títulos demuestran que en pocas ocasiones se podía llegar más abajo en el uso de una de las más antiguas y nobles diversiones del hombre y deben ruborizar a cualquier catalán que tenga el menor sentido de la dignidad de una literatura.

- “Ante esto hemos de hacer un llamamiento a cuantos sientan la necesidad que sentimos nosotros del teatro catalán que no sabemos si ha desaparecido, pero si ha desaparecido se debe volver a crear, y si existe fantasmalmente, se debe revivificar. El Teatro Romea, ya que es el símbolo del teatro catalán, no debe estar en manos de cómicos chocarreros y de autores adocenados. Conste que nuestra liberalidad en lo que al teatro se refiere es muy grande y que incluso creemos que debe existir un teatro grueso y popular, pero nos parece que este teatro debe servir en último caso de acompañamiento a un teatro mejor. Y creemos que el Teatro Romea debiera tener un buen repertorio tradicional y representar, amén de los estrenos avalados con las mejores referencias, las traducciones del teatro extranjero clásico y moderno, que afortunadamente no faltan. Y que otros teatros pudieran alentar los estrenos experimentales y devolver al teatro catalán activo su antigua y perdida dignidad.
- “Si se hace un esfuerzo por inclinar a las hartó distraídas clases superiores hacia el arte nuevo –Cámara Barcelonesa de Arte-, hacia la música en su más alta expresión –Patronato Pro-música-, vamos a pasar por la vergüenza de que los estrenos de este

año hayan sido “El nas d’en Cyrano”, “L’escombra damunt la teulada d’uralita” y “Ai, Joan, que descarriles”.”

- L’article de Néstor Luján provoca els comentaris de Joan Oliver i de Frederic Roda a les pàgines del setmanari *Destino* recolzant absolutament les seves paraules i, fins i tot, anant més enllà. Volem reproduir un fragment de l’escrit d’Oliver (“El Teatro Catalán” a *Destino* n. 1140, Barcelona, 13 de juny de 1959, secció “Cartas al director”, p. 3): “Mi querido amigo: Su comentario sobre el teatro catalán actual es una denuncia y una llamada de socorro que ya se habían hecho ineludibles. El estado de miseria moral a que se ha llegado es efectivamente difícil de empeorar. La escena catalana profesional de hoy es un subproducto sin nivel literario, sin interés humano (las excepciones pesan bien poco). Empresarios, autores y actores parece que se han confabulado para denigrar un teatro ciertamente joven y modesto, pero que, por lo menos, cuenta con una docena de nombres dignos de respeto. En los últimos decenios la decadencia ha sido vertical, vergonzosa. La culpa de este pecado nos alcanza a todos. Es evidente que los sórdidos estertores de lo que mal podríamos llamar arte dramático catalán no son para animar al público, el cual se ha desentendido de semejante visión. Sin embargo, para los catalanes, la existencia de un teatro propio “amb cara i ulls” es una necesidad vital. Se trata nada menos de la supervivencia de nuestra lengua como fenómeno social y como instrumento de cultura. [...] Desde hace unos años funciona en nuestra ciudad una agrupación de teatro “amateur” que lucha denodadamente por mantener la continuidad del teatro catalán; su campo de acción, sus medios son naturalmente muy limitados. Por desgracia. Es una voz que clama en el desierto. Y su sola presencia constituye una acusación contra nuestra insensibilidad, contra nuestro culpable abandono.”.

- Tanmateix volem referir-nos a la carta escrita per Frederic Roda (“El Teatro Catalán” a *Destino* n. 1140, Barcelona, 13 de juny de 1959, secció “Cartas al director”, p. 3), citant-ne un fragment: “[...] Considere ahora lo que representa en estas condiciones los treinta estrenos de la A.D.B., casi todos en sesiones únicas en las que se han desvelado por primera vez a la ingrata realidad escénica teatral los nombres de Espriu, Bonet, Pedrolo, Mª Aurelia Capmany, Sales, Vallverdú etcétera, se ha rendido homenaje a los de Oliver, Sagarra, Soldevila, Maragall, Millàs-Raurell, Aleu, Folch, etc..., se han incorporado al repertorio en catalán los de Rattigan, Musset, Goldoni, Chejov, Shakespeare, Pugnetti, Shaw, Claudel, se ha formado un plantel de directores: Salvat, Cubeles, Porter, Vidal Folch, Sarsanedas, Gracia...
- “Servir en momentos difíciles: eso es lo que pretendemos y para lo que convocamos a todos, sin prejuicios ni preeminencias: para crear base sólida, una experiencia de trabajo colectivo, una fidelidad fundamental, una auto-exigencia constante... y una humildad. De aquí puede nacer el camino de las cosas grandes que, antes, hemos de merecer.”
- En relació a aquesta polèmica, voldriem referir-nos a dos articles posteriors, el primer signat per Jaime Villanova Torreblanca, autor de l’obra *L’escombra damunt la teulada*, que provocà la polèmica. Aquest, es defensa de les acusacions fetes per Néstor Luján, malgrat que no entra –en absolut–, en el fons de la problemàtica exposada per Luján, Oliver i Roda. Recollim un fragment de la carta al director titulada “El Teatro Catalán” a *Destino* n. 1141, Barcelona, 20 de juny de 1959, secció “Cartas al director”, p. 3, on Villanova afirma el següent: “Dudo de que el señor Néstor, a pesar de su artículo, esté al corriente del teatro catalán. Mi modesta personalidad de autor nunca ha dado lugar a que se empleara al enjuiciar mis

comedias el léxico que usa el señor Néstor que me encasilla como autor adocenado y como vergüenza del teatro catalán y [cita a Néstor] “para ruborizar a cualquier catalán que tenga el menor sentido de la dignidad de una literatura”.

- [Després de citar una sèrie de fragments de crítiques a la seva obra de Montaner, María Luz Morales, Luis Marsillach, Junyent i Fernando Lience, conclou:] “En fin, no creo que el mero hecho de que al señor Néstor se le haya indigestado un título, sea suficiente para echar abajo, desde una revista de tanta difusión como DESTINO, una reputación de autor decente, como lo prueba el concepto que merece mi modesta labor a los señores críticos, cuya competencia no ofrece dudas.”.
- Molt significativament, volem citar la nota de la direcció de DESTINO que figura a continuació de la carta del Sr. Villanova: “Sentimos mucho habernos equivocado respecto al lugar natal del señor Villanova. En lo que se refiere a la obra del señor Villanova, criticábamos precisamente el título que sea “L’escombra damunt la teulada d’uralita” o sin la uralita nos sigue pareciendo de una intención paródica lamentable.”.
- Finalment, referir-nos a la carta de J. Aymà Ayala que s’afegeix a la polèmica, de la qual extraïem un fragment (*Destino* n. 1141, Barcelona, 20 de juny de 1959, secció “Cartas al director”, p. 3): “[...] Ya era hora de que alguien, con autoridad y disponiendo de las columnas de una publicación de responsabilidad dijera algo sobre lo que de un tiempo a esta parte viene ocurriendo en el Teatro Romea. Los que ya somos viejos y hemos presenciado los tiempos de esplendor de nuestro teatro vernáculo, no podemos dominar nuestra indignación al oír las obras que se representan y presenciar ciertas interpretaciones que, como en ha dicho artículo se dice, si imitan la mecánica de los payasos no llegan ni en mucho a la humanidad de algunos de ellos, aunque quizá con mejores obras evidenciasen también mejores

cualidades. Es evidente la necesidad de dignificar el teatro catalán, pues no hemos de permitir que una de las más nobles diversiones del hombre se convierta en algo vergonzoso e imposible de mostrar a los visitantes cultos...”.

- Afegint-se a la polèmica, Josep Maria de Sagarra a la seva secció fixa a *Destino* (“Sobre Teatro” a *Destino* n. 1141, Barcelona, 20 de juny de 1959, secció “Antepalco”, p. 33), fa unes consideracions tangencials al veritable problema exposat per Oliver: “Que se me perdone y me perdone mi buen amigo Juan Oliver este liviano monólogo en defensa propia. Y digo en defensa propia, porque el señor Oliver en el mismo escrito sugiere como programa redentor de nuestro teatro “estimular a nuestros buenos escritores de menos de cincuenta años a componer comedias originales”. ¿Por qué a los escritores de menos de cincuenta años, y no a los de cincuenta años y medio, o cincuenta y tres o cincuenta y cinco? ¿Por qué este tope? Yo deseo que los escritores de veinte y de treinta años escriban comedias geniales. Nadie más que yo está al lado y al servicio de los jóvenes. Pero le digo al señor Oliver, que cuando yo conocí al señor Pirandello había cumplido ya los sesenta años y su teatro era la cosa más joven, más viva y más revolucionaria del momento.”.
- Carlos Martí Farreras –crític teatral de *Destino*- oferia el seu diagnòstic de l'estat del teatre català, (“Más sobre el teatro catalán” a *Destino* n. 1142, Barcelona, 27 de juny de 1959, secció “La alegría que pasa”, p. 42) del que destaquem el següent paràgraf: “Insistimos: falta un empresario. Se ha citado al desaparecido Patronato que funcionó en el Romea y se ha aludido a entidades y entidades que podrían tomar a su cargo la responsabilidad de, cuando menos, velar por el buen nombre y prestigio de nuestra escena, por la defensa de un nivel artístico indispensable y en salvaguardia de la corrección lingüística que nos preserve de la retrotracción a los

tiempos de “La calumnia descubierta o An Batista y la Carmeta”. Nuestro teatro, aunque modesto, ha recorrido ya un camino considerable y cuenta con precedentes respetables que nos obligan a todos a esforzarnos para devolverle su pasado, pero reciente, esplendor. Pero aún sin desdeñar ni muchísimo menos las ayudas oficiales y los patronazgos, nosotros seguimos creyendo, que el sistema ideal para esa anhelada rectificación y estabilización, lo proporcionaría una empresa particular, que, disfrutando de absoluta libertad de movimientos, y recurriendo a un repertorio nada desdeñable, a las obras actuales de autores solventes y a las traducciones de teatro extranjero clásico y moderno, podría afrontar con absoluta garantía de éxito o cuando menos de normalidad, una tan necesaria tarea. [...]”.

- Estrena, en sessió única, al Teatro Windsor de la comèdia-ballet *El burgès gentilhome*, de Molière, amb música de Jean-Baptiste Lully, amb motiu del V Festival “L’Alegria que torna”, amb direcció escènica de Ricard Salvat i coreogràfica de Manuel Cubeles, direcció orquestral de Narcís Bonet, interpretada per l’orquestra de cambra de Joan Masià, encarregant-se de dirigir el cor, Teodoro Torné, decorats de Josep Maria Espada i figurins de Jordi Palà. Fou interpretada, entre un nombrosíssim repartiment, per Enric Suñer, Conxita Badia, Rosa Maria Carrasco, Carlota Soldevila de Goig, Emili Brugalla, Aurèlia Miralta de Seix, Santi Surós, Frederic Roda, Manuel Valls, Rafael Vidal, Eduard Toldrà, Joan Viñas, Joan Alavedra, Mirka Carrasco de Sayé, Regina Solà de Cañizares, i un llarg etcètera. Vegeu, en relació a aquest muntatge i el seu caràcter d’aparador de la burgesia catalana, l’article signat per Elle, “El lunes, el “burgès” se convertirá en gentilhomme” a *Destino* n. 1140, Barcelona, 13 de juny de 1959, p. 45.
- Estrena al Teatro Alexis de *Vestir al desnudo*, de Luigi Pirandello, en versió castellana d’Ildefonso Grande, per la Compañía Ciudad de Barcelona, dirigida per

Antonio Chic, interpretada per Coralina Colom, Miguel Viadé, Jorge Serrat, Luis Padrós, Salvador Escamilla, María Callejas i María del Carmen Liaño.

- Estrena al Teatre Barcelona de *Gigi*, de Colette, en versió castellana de Huberto Pérez de la Osa, i adaptació d'Anita Loos, amb direcció de Cayetano Luca de Tena, interpretada per Nuria Espert, Carmen Carbonell, Milagros Leal, María Luisa Ponte, Carlos Muñoz, Antonio Gandía i Juanita Solano.
- Representacions al Teatre Grec de Montjuïc de *César y Cleopatra*, de George Bernard Shaw, en adaptació de Gonzalo Torrente Ballester i direcció d'Adolfo Marsillach, interpretada en els papers protagonistes pel propi Marsillach, María Cuadra, Amparo Baró i Carlos Ibarzábal.
- Representacions al Teatre Grec de Montjuïc de *La Orestíada*, d'Èsquil, adaptada per José María Pemán i Francisco Sánchez-Castañer, dirigida per José Tamayo, amb música de Cristóbal Halffter. Principals intèrprets: Irene López de Heredia, Fernando Guillén, José Sancho Sterling i Asunción Sancho, Berta Riaza i Carlos Lemos.
- Representacions al Teatre Grec de Montjuïc de *Ana Christie*, d'Eugene O'Neill, a càrrec de la Compañía Núria Espert, amb direcció d'Armando Moreno. Principals intèrprets: Núria Espert, Milagros Leal, Ramón Duran i Carlos Muñoz.

LITERATURA

- Joan Argenté obté el Premi Salvat-Papasseit de poesia, convocat per Antologia Poètica Universitària i Els llibres de l'Ossa Menor, amb el recull *El temps, de tants dits*, quedant finalistes Joaquim Horta, Francesc Vallverdú, Antoni Sàbat i Miquel Martí Pol. El Jurat estava format per Joan Oliver, Jordi Maluquer, Albert Manent, Isidre Molas i Josep Pedreira.

ARTS PLÀSTIQUES

- Es compleix el trenta aniversari de la fundació de l'Escola Massana, Conservatorio Municipal de Artes Suntuarias, amb una gran exposició d'alumnes i exalumnes. Aquesta institució fou creada a partir del llegat del confiter Agustí Massana i Pujol que cedí la seva col·lecció d'art al Foment de les Arts Decoratives, el 1929.
- Mor al Port de Pollensa (Mallorca) el pintor Hermenegildo Anglada Camarasa a l'edat de vuitanta set anys.

MÚSICA

- Mor el músic i pedagog Frank Marshall, figura essencial del panorama musical barceloní, que a la seva Acadèmia de Música havia format intèrprets tant importants com Alicia de la Rocha, Rosa Sabater o Conchita Badia.

CINEMA

- S'estrena al cinema Fantasio el film *De entre los muertos (Vértigo)*, d'Alfred Hitchcock, protagonitzada per James Stewart i Kim Novak.

JULIOL

POLÍTICA I SOCIETAT

- Mor el poeta Carles Riba, un dels intel·lectual catalans més destacats del segle XX, amb una llarguíssima trajectòria de servei a la cultura catalana, com a escriptor, traductor i generador de iniciatives culturals de primer ordre.

- Mor, en accident d'automòbil, el poeta Manuel Altolaguirre, destacat poeta de la Generació del 27.
- Federico Martín Bahamontes guanya el Tour de França, essent el primer ciclista espanyol que ho aconsegueix.

ARTS ESCÈNIQUES

- En relació a la polèmica aixecada per l'article de Néstor Luján (vegi's mes de juny) sobre l'estat de prostració del teatre català, volem citar un important i extens article de Xavier Regàs, que exposa la situació del nostre teatre des de la perspectiva de l'empresari. Recollim alguns fragments del seu article "El problema del teatro catalán" a *Destino* n. 1144, Barcelona, 11 de juliol de 1959, secció "La alegría que pasa", p. 43, on llegim: "No por méritos propios, sino por una serie de circunstancias, que sería muy largo enumerar, puedo ser testigo de mayor excepción en el asunto del teatro catalán y sus posibilidades de subsistencia, que tanto parece preocupar en estos momentos a lo que suele llamarse la opinión pública.
- "Comenzaré diciendo que, a pesar de todas las apariencias, no creo que el teatro catalán se halle en situación catastrófica, ni mucho menos. Vamos a mirar las cosas con criterio realista. Los que se precian de conocerlo a fondo están conformes en que la época más brillante –me refiero a su continuidad y desarrollo normal, no a la gloria que, en otras épocas, pudieron alcanzarle Pitarra, Guimerà, Rusiñol, etc.- cabe señalarla, poco más o menos, en los años que coinciden con el régimen del general Primo de Rivera. Es decir, desde 1922-23 hasta 1930. En dicha época, se estableció lo que todavía hoy constituye un récord muy difícil de superar. Hubo una temporada en la que funcionaron normalmente en Barcelona seis teatros catalanes: la Compañía Titular del Teatro Novedades, con Mercedes Nicolau y Ramón Martori, como

cabecera; Vila-Daví en el Romea; don Enrique Borrás en el Nuevo; Pepe Santpere en el Español; los disidentes de esta formación, encabezados por Visita López y Giménez Sales en el Talía y Elena Jordi en el Goya.

- “Colocando las cosas en su justo punto, considero que en la actualidad, los elementos de que dispone el teatro catalán no son inferiores a la que le daban vida en aquella época.
- “[...] A mi entender, en el único aspecto en que falla el teatro catalán es en la cuestión de empresario. Y vaya por delante la afirmación de que no ataco a los señores que disfrutaban en arrendamiento ninguna de las salas existentes en Barcelona, ni muchísimo menos a mi entrañable amigo Juan Serrat, empresario del Romea, porque éste y los que antes he aludido, son unos señores que tienen sus respectivos locales para su negocio y ni yo ni nadie tiene derecho a enseñarles el camino a seguir, ni mucho menos exigirles sacrificios. [...] Cuando ha fallado ha sido en el caso de los empresarios ocasionales, sin resistencia económica y con un objetivo puramente casuístico e interesado. Como el de estrenar determinada comedia en la que el propio autor y es de suponer que sus amigos íntimos, tenían una confianza ilimitada. [...]
- “Para que funcione el teatro catalán sin dificultades, se precisa:
 - A) Una continuidad asegurada, con la reserva económica suficiente. Es decir, una temporada proyectada de octubre a junio, con resistencia suficiente que permita esperar la comedia de éxito. [...]
 - B) Que desaparezcan las dificultades para la programación de obras extranjeras. [...]
- “Y ya no me queda más que referirme al célebre Patronato, tan traído y llevado, en la presente polémica. Con referencia a este punto soy todavía testigo de mayor excepción, porque los señores que lo componían tuvieron la gentileza de depositar

en mi su confianza, y bajo mi responsabilidad se llevaron a cabo las cuatro temporadas del Romea, con el mecenazgo de tal organización.

- “Supongo que los eternos descontentos deben hablar pestes del Patronato y de la labor que llevó a cabo. Me tiene sin cuidado. Arrostro la responsabilidad de sostener que, con todos sus defectos, el Patronato, que debió su existencia al espíritu animoso y al valeroso empeño de mi gran amigo Juan Antonio Parpal, fue la tentativa más en serio y más digna que, de mi recuerdo, se haya hecho nunca en pro del teatro catalán. [...] Cuatro temporadas llevadas con absoluta dignidad y sin imperativos ni agobios de tipo comercial, produjeron un déficit (no puedo citar cifras exactas porque dicto de memoria), muy próximo a las doscientas cincuenta mil pesetas. [...]
- “Si mis particulares informes no resultan equivocados, los señores del “Patronato Pro-Música”, en una sola de sus actuaciones, han traído a Barcelona una orquesta de fama mundial, con un presupuesto que señalaba un déficit inicial superior a las doscientas cincuenta mil pesetas. [...]
- “He intentado exponer claramente la verdadera situación del teatro catalán. No sé si lo habré conseguido. Si he tenido esta suerte, tal vez sea posible que el actual debate tenga alguna eficacia. Que de él salga una llamada general dirigida a los que –con un sacrificio insignificante- pueden asegurar la continuidad y la permanencia del teatro catalán. En tal caso, confío que mi intervención haya servido para algo. Los que sientan su ánimo dispuesto al mecenazgo, sabrán –por lo menos y como decimos en nuestro idioma- “De quin mal han de morir”.”.
- Mor, als setanta nou anys, el gran pallasso d’origen suís Grock, pseudònim d’Adrian Wettach, considerat com un dels més destacats clowns del panorama circenc. Sebastià Gasch clou amb aquestes paraules l’article que glossava la seva figura:

“Con la muerte de Grock, el circo y el “music-hall han perdido una de sus más sólidas y prestigiosas columnas. Descanse en paz Adrián Wettach, el gran pallaso.”.

- Representacions, al Teatre Grec de Montjuïc, de *César y Cleopatra*, de George Bernard Shaw, en adaptació de Gonzalo Torrente Ballester, per la Compañía Adolfo Marsillach, dirigida i protagonitzada pel propi Marsillach, juntament amb María Cuadra, Carmen López Lagar, Amparo Baró, Lolita Lemos, Carlos Ibarzábal, Antonio Queipo, Fernando Marín, Francisco Melgares, entre d'altres.
- Estrena de *Ejercicio para cinco dedos*, de Peter Schaffer, per la Compañía del Teatro Español de Madrid, amb direcció d'Alberto González Vergel, interpretada per Andrés Mejuto, Ana María Noé, José Martín, José Luis Pellicena i Estrella P. Valero.
- Representacions, al Teatre Grec de Montjuïc, de *Ana Christie*, d'Eugene O'Neill, a càrrec de la Compañía Nuria Espert, amb direcció d'Armando Moreno i decorats de Manolo Muntañola, interpretada, en els papers protagonistes, per Nuria Espert, Ramón Durán, Milagros Leal y Carlos Muñoz.

MÚSICA

- Les cançons de Nat “King” Cole (“Noche de ronda” o “Acércate más”), interpretades en llengua espanyola, esdevenen no només un èxit esclatant sinó un fenomen sociològic de primer ordre.

AGOST

POLÍTICA I SOCIETAT

- Mor, als vuitanta anys, el financer i polític conservador de la Lliga, Joan Ventosa i Clavell, que fou ministre d'Hisenda del govern espanyol en dues etapes, la primer, el 1917 en el govern de García Prieto i, el 1931, en el de l'almirall Aznar.

ARTS ESCÈNIQUES

- Continua la polèmica aixecada per l'article de Néstor Luján publicat a *Destino* (vegi's mes de juny), sobre l'estat agònic del teatre català. Afegim a aquesta polèmica tres cartes al director signades per "Un grupo de universitarios", J. F. Castanyer i L. Trujillo, totes elles publicades a *Destino* n. 1148, Barcelona, 8 d'agost de 1959, secció "Cartas al director", pp. 3 i 5.
- La primera d'aquestes cartes, titulada "Los males del teatro catalán", signada per un grup d'universitaris, fa un repàs per tots els protagonistes d'aquesta crisi, des dels crítics fins els autors, passant pels actors i empresaris, extraient-ne la següent conclusió: "Este es, sin lugar a dudas, un panorama en exceso pesimista de nuestro teatro. Nosotros somos optimistas, creemos en una solución que está al fondo de todo y arreglaría muchas otras cosas de paso.
- "Pero aunque creamos en el teatro catalán, no queremos imitar a los tan imitados avestruces. El teatro catalán precisa de un drástico viraje, si no desaparecerá."
- La segona carta, signada per J. F. Castanyer, -home clau en el desenvolupament del teatre català de postguerra, que fou responsable de la temporada de teatre català del Romea l'any 1949-50-, titulada "Para salvar el teatro catalán", proposa tot un seguit

de soluciones que reproducim: “[...] La solución que propongo y que creo es la única, es la siguiente: la cual expongo y supedito a su digna opinión.

- 1º. La creación de un nuevo “Patronato”, que oriente y vele por la buena marcha de la temporada, seleccione las obras a representar, y aporte las orientaciones a seguir.
- 2º. Nombramiento de un realizador para que asuma la dirección artística y tenga la responsabilidad de la misma.
- 3º. Formación de un elenco bien nutrido de actores y de actrices de alto prestigio y que sirvan los personajes de las obras a representar.
- 4º. La cuestión económica, podrá ser controlada por una intervención, que emanase de la propia revista DESTINO.
- “La temporada empezaría normalmente a primeros de octubre y duraría hasta el 30 de junio; es decir una temporada anual de nueve meses, y los restantes, julio, agosto y septiembre, la compañía llevaría los éxitos más salientes de la temporada al resto de Cataluña y a ser posible a Madrid, Valencia y Mallorca.
- “Durante los “Festivales de España” que se celebran anualmente en nuestro teatro griego, podrían representarse en el mismo obras de gran espectáculo como *Coriolà*, *Macbeth*, *Hamlet*, de Shakespeare; *Jesús que torna*, *Indibil i Mandoni*, *Gala Placídia*, de Angel Guimerà, etc...
- La financiación o aportación económica que parece lo más importante, creo que es lo más insignificante, teniendo en cuenta que en nuestra ciudad, de cerca de dos millones de habitantes y un número tan importante de casas comerciales e industriales, sería factible sumar entre todos unos quinientos protectores entre protectores y casas comerciales, que hicieran una aportación anual de mil a cinco mil pesetas.[...].”

- Finalment, L. Trujillo relativitza la problemàtica entorn les dificultats per assolir un teatre català, escrivint el següent: “¿Por qué, pues, no se intenta resolver el problema de la solvencia artística del teatro catalán sin más que proporcionarle la indispensable solvencia económica? No creo que un intento de esta naturaleza hubiese de requerir el soporte de grandes mecenazgos ni de continuados esfuerzos económicos. Me parece que habría de bastar darle el empuje necesario para que pudiera iniciarse una temporada normal bajo una dirección inteligente, y acudir luego en su auxilio en cualquier momento en que las circunstancias lo aconsejaren. Si todo ello se emprendiera no con ánimo de realizar grandes beneficios sino con el de lograr una estabilidad honorable, creo que habría de resultar relativamente fácil dar con las personas capaces de financiar una temporada. [...]”.
- L'empobrit panorama teatral barceloní queda reflectit en l'èxit apoteòsic d'una comèdia de Sautier Casaseca titulada *Ama Rosa*, protagonitzada per Doroteo Martí que aconsegueix una recaptació mitjana diària de 70.000 pessetes. A propòsit d'aquest fet, volem citar el fragment final d'un comentari de Carlos Martí Farreras a *Destino* n. 1150, Barcelona, 22 d'agost de 1959, secció “Teatro”, p. 31: “La vergüenza y la tristeza de los que aman de verdad el teatro, de los que creen que el teatro ha de servir exactamente para lo contrario de lo que pretende el binomio Casaseca-Doroteo no es para ser descrita. Cuando nos preparamos para recibir en el Segundo Ciclo de Teatro Latino a grandes formaciones extranjeras, cuando acabamos de presenciar en el Teatro Griego de Montjuïc una temporada de abnegado esfuerzo ennoblecedor, cuando día a día, vemos mejorar el nivel medio de nuestros escenarios, el bofetón melodramático que comentamos nos ha escocido de una manera tan intensa que contrariando nuestro primer propósito no hemos sabido resistirnos a escribir estas líneas.”.

LITERATURA

- Guillem Díaz-Plaja, *Papers d'identitat*, Editorial L'Espiga, Barcelona.

SETEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Gira europea del president nord-americà Eisenhower, que visita successivament Londres, París i Bonn. L'entrevista més esperada es produeix amb el Cancellier alemany Adenauer, amb qui es compromet a defensar els següents punts: 1. Mr. Eisenhower recolzarà la posició de la República Federal Alemanya a la OTAN. 2. Occident mantindrà el mateix status a Berlín Occidental. 3. Compromís en defensar el desarmament i la distensió. 4. Defensa de la reunificació alemanya.
- El president soviètic Khruixtxov realitza una visita oficial a EE.UU. per parlar sobre desarmament, converses que acaben sense cap acord significatiu. Continua la Guerra Freda.

ARTS ESCÈNIQUES

- Estrena al Teatro Comedia de *La visita inesperada*, d'Agatha Christie, a càrrec de la Compañía del Teatro Infanta Isabel de Madrid, amb direcció d'Arturo Serrano, interpretada per Manuel Dicenta, Luisa Rodrigo, Julia Gutiérrez Caba, Consuelo Company, Ricardo Lucía, Fernando Noguerras, Ramón Elías, Ángel de la Fuente i Antonio Paúl.
- Actuacions a Barcelona del Théâtre de la Danse de París, companyia que lidera Maurice Béjart.

- Estrena de *Las manos son inocentes*, de José López Rubio, protagonitzada per Tina Gascó, José Bódalo i Olga Peiró.
- Estrena al Teatro Candilejas de *Mambrú se fue a la guerra*, de Marcel Achard, interpretada per Margot Cottens, Pilar Muñoz, Rosa Álvarez, José Orjas i Jorge Vico, amb il·lustracions musicals de Tete Montoliu.
- Estrena al Teatro Alexis de *Un pobre diable*, de Xavier Regàs, a càrrec de la companyia del teatre, protagonitzada per María Matilde Almendros, Luis Padrós, Francisco Vals i Enrique Arredondo.
- Estrena al Teatro Calderón de *Espérame en el Eslava*, creat i dirigit per Luis Escobar, que a Madrid havia obtingut un gran èxit, destacant la participació de Tony Leblanc, com animador de l'espectacle.
- Es celebra, amb motiu de les Festes de la Mercè, el II Ciclo de Teatro Latino, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona, amb la col·laboració dels governs francès i italià. Participen les següents companyies: Compagnie Comédie de Provence, d'Aix-en-Provence; Compagnie de Jean Denninx; el Théâtre de Plein Air, de París; la Companyia de Cesco Bassegio; la Companyia Maragall i el Teatro Popular de Barcelona. La Compagnie Jean Deninx presentà *Le bourgeois gentilhomme*, de Molière, dirigida i interpretada pel propi Denninx, amb Michel Galabré, Louis Penant, Andrés Delmás, Glaude Dassonville, Renée Byr, Nicole Florence i Danielle Dramont. El Teatro Popular de Barcelona presentà *Farsa italiana de la enamorada del rey*, de Ramón María del Valle Inclán, amb direcció de José María Loperena, interpretada per Roberto Martí, Rosario Coscolla, Narciso Ribas, Luis Torner, Carlos Ibarzábal, María Dolores Díaz i Julia Díaz. La companyia parisenca Théâtre de Plein Air, presentà *Le menteur*, de Pierre Corneille, dirigida per Georges Peyrou, que també en fou intèrpret, juntament amb Arlette Verly, France Deaubrey, Sophie

Cerrault, Pierre Pyeroud, Jean Menaud i Pual Rieger. La Companyia Maragall presentà *Tres angelets a la cuina*, d'Albert Husson, en versió catalana de Xavier Fàbregas, amb direcció de Francisco Díaz i decorats de Bea-Mora, interpretada per Joan Capri, Lluís Nonell, Carles Lloret, Maria Vila, Rafael Anglada, Laura Bové, Mercè Bruquetas, Fernando Velat i Miquel Graneri. Compagnie Comédie de Provence, d'Aix-en-Provence presentà *La femme du boulanger*, de Jean Giono, amb direcció de René Lafforgue, que en fou protagonista acompanyat per Domenique Jayr, Serge Peyrat, Pual Richardot, Paul Delon, Colette Allegre, Thérèse Roussel i André Amavet. Finalment, la Companyia Cesco Baseggio presentà *Le baruffe chiozzotte*, de Carlo Goldoni, interpretada pel propi Baseggio, acompanyat per Luisa Baseggio, Lidia Cosma, Lella Poli, Margherita Según, Willy Moser, Giancarlo Maestri, Carlo Micheluzzi, Emilio Rossetto, Luciano Mancini, Walter Ravesini, Carlo Manca i Gino Cavalieri.

- El II Ciclo de Teatro Latino, va suposar un gran fracàs de públic que recull Josep Maria de Sagarra a la crònica ("El interés ausente" a *Destino* n. 1156, Barcelona, 3 d'octubre de 1959, secció "Antepalco", p. 23), de la què en destaquem els següents fragments: "[...] Paralelamente a la canción mediterránea, que ha sorprendido a la misma empresa por sus máximas recaudaciones, el teatro latino ha sorprendido también a la propia empresa por sus recaudaciones mínimas. Y esto es el tema de mi comentario de hoy. En el Teatro Romea han actuado dos compañías francesas y una compañía italiana, dignas de la mejor atención y acreedoras de aquel interés que, quizá con un exceso de optimismo, creemos que existe en un sector de ciudadanos amantes de la calidad. [...]"
- "Seguirán las quejas y las lamentaciones ante el éxito comercial de cierto teatro infraliterario o infrahumano que atrae al paladar de la masa, pero lo triste es que a la

hora de la verdad, y en el momento de realizar la experiencia, falla el resorte más importante, como ha fallado, ¡y de qué manera!, en esta reciente prueba teatral.”

LITERATURA

- Jordi Sarsanedas, *Plou i fa sol*, Editorial Moll (Biblioteca Raixa,) Palma de Mallorca.

ARTS PLÀSTIQUES

- Modest Cuixart obté el Primer Premi de la V Biennal d'Art de Sao Paulo (Brasil), organitzat pel Museu d'Art Modern d'aquella ciutat.

MÚSICA

- La Coral Sant Jordi, dirigida per Oriol Martorell, actua al Festival de Vaison-la-Romaine (França) que acull més de quaranta grups corals de tota Europa, obtenint un gran èxit, que consolida aquesta agrupació catalana com una de les formacions corals més importants d'Europa.

OCTUBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Les eleccions generals al Regne Unit donen la victòria al Partit Laborista encapçalat per Hugh Gaitskell que substitueix en el càrrec de Primer Ministre al líder conservador Harold McMillan.

- El Dr. Severo Ochoa de Albornoz rep el Premi Nobel de Medicina, guardó que comparteix amb el seu col·laborador Dr. Arthur Kornberg.

ARTS ESCÈNIQUES

- El II Trofeo Barcelona, atorgat a la millor companyia participant al Ciclo de Teatro Latino, recaigué en la Compagnie Comédie de Provence, que presentà *La femme du boulanger*, de Jean Giono, amb direcció de René Lafforgue. El premi a la millor interpretació masculina fou per a Cesco Basseggio; el premi a la millor interpretació femenina fou per a Mercè Bruquetas, de la Companyia Maragall; el premi a la millor direcció fou per a Jean Denninx; un premi especial als intèrprets de papers secundaris fou atorgat a Joan Capri, Lluís Nonell i Carles Lloret, i el premi a la millor escenografia s'adjudicà a Josep Maria Espada i Jordi Palà pels decorats presentats a l'espectacle del Teatro Popular de Barcelona.
- Estrena al Teatro Windsor de *La gaviota*, d'Anton Txèkhov, amb adaptació i direcció d'Alberto González Vergel, interpretada per Amparo Soler Leal, Josefina de la Torre, Dionisio Salamanca, María Paz Ballesteros, Francisco Piquer, Salvador Sierra, Miguel Viadé, Luis Tarrau i Mario Bustos.
- El concurs de ball flamenc Trofeo Carmen Amaya, celebrat al Palau Nacional de Montjuïc, atorga el premi a la jove bailaora Ana Mascareña, segons el veredicté d'un jurat format per Juan Magriñá, Alfonso Puig i Sebastià Gasch, entre d'altres.
- El Teatre Romea inicia una temporada de Teatre Català, amb posades en escena a càrrec de la Companyia Maragall, que encapçalen els actors Lluís Nonell i Carles Lloret. Aquest últim declara en una entrevista els motius que els han dut a prendre aquesta iniciativa (Sense signatura, "Una temporada de teatro catalán" a *Destino* n. 1157, Barcelona, 10 d'octubre de 1959, secció "La alegría que pasa", p. 45):

“Precisemos. Nada más lejos de nosotros que el pretender presumir de salvadores de nuestro teatro. No es que creamos que con su actuación, la “Compañía Maragall” resuelva un problema que tiene seguramente raíces muy profundas, ahora bien: lo que sí podemos asegurar –y me atrevería a decir, garantizar-, es que nuestra actuación tendrá un tono, una dignidad, suficientes para que la temporada pueda ser considerada cuando menos como un esfuerzo bien intencionado, y espero que no del todo mal dirigido.”.

- Estrena al Teatre Romea, en sessions de tarda i nit, del programa doble *Les cadires* i *La cantant calba*, d'Eugene Ionesco, en versió catalana de Bonaventura Vallespinosa, a càrrec de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona (III CICLE DE TEATRE), ambdues obres dirigides per Frederic Roda. *Les cadires* fou interpretada per Miquel Gimeno, Maria Assumpció Fors i Lluís Bosch, amb decorats d'Antoni Bachs-Torné; regidora de vestuari, Maria Ardanuy i regidor d'escena, R Sacristán. *La cantant calba*, fou interpretada per Carlota Soldevila, Miquel Rodés, Núria Casulleras, Adelaida Espinal, Miquel Porter i Jaume Pla, amb decorats de Lluís Gili, regidora de vestuari, Adelaida Espinal i regidor d'escena, R Sacristán.
- Estrena –dues representacions-, a l'Orfeó Gracienc, d'*Otello*, de William Shakespeare, en versió catalana de Josep Maria de Sagarra, a càrrec de la companyia de l'Orfeó, amb direcció de Francisco de A. Toboso, protagonitzada per Emilia Serrador, Juan Más, Mario Ruiz i Victoria Duarte.

LITERATURA

- Mor el poeta, crític i traductor Melcior Font, només tres dies després de viatjar a Barcelona des de París, ciutat en la vivia i treballava.

- Joan Oliver obté el Premi Ausias March-Beniarjó, per a llibres en llengua catalana, amb el recull poètic *Vacances pagades*. D'altre banda, José Agustín Goytisolo aconseguí el Premi Ausias March-Gandía, per a llibres escrits en castellà, amb el recull *Claridad*. El Jurat dels premis estava format per Dámaso Alonso, Salvador Espriu, Gerardo Diego, José Mª Castellet, Arturo Zabala, Joan Fuster i Manuel Bonastre.
- Juan García Hortelano, *Nuevas amistades*, Editorial Seix Barral, Barcelona. Aquesta obra aconseguí el Premi Biblioteca Breve 1959.
- Guillem Viladot, *Temps d'estrena*, Editorial Selecta, Barcelona.

ARTS PLÀSTIQUES

- Per la seva importància, volem referir-nos a un important article de Juan-Eduardo Cirlot titulat "Tàpies y la escuela española actual" publicat al setmanari *Destino* n. 1157, Barcelona, 10 d'octubre de 1959, p. 40, on repassa breument l'estat de la pintura espanyola durant la dècada dels cinquanta i la seva interrelació amb la plàstica creada més enllà de les nostres fronteres: "[...] La superioridad de Tàpies procedé de la altísima calidad de su pintura, de ese refinamiento especial que define a los grandes maestros de todos los tiempos, latitudes y tendencias, y que está constituido por una identificación absoluta entre las necesidades expresivas y el procedimiento, por una íntima combinación de sensibilidad, inteligencia y elegancia espirituales.
- "Bajo este signo, que no excluye la confluencia del paralelismo de otras fuentes, la escuela española actual se ha creado en dos etapas. La que pudiéramos llamar de "gestación" transcurre entre 1955 y 1957, desde la espectacular y agresiva aparición del informalismo tapiano a la celebración de la exposición "Art autre", que, para

muchos pintores que no habían tenido ocasión de trabajar fuera de España, fue la necesaria confirmación de un mundo de nuevas posibilidades técnicas y de manifestación. La segunda etapa se inicia con la constitución del grupo “El Paso”, en Madrid, en febrero de 1957, y con la aparición progresiva, en Barcelona y otras ciudades hispánicas, de obras pertenecientes a la tendencia. [...]”.

- Exposició a la Galería Syra de Julià Grau Santos, formada per pintures, dibuixos i estudis preparatoris de composició recent. Amb aquesta exposició individual, Grau Santos es confirma com un valor consolidat de la jove pintura catalana.

MÚSICA

- Es celebra a Barcelona el Primer Festival de la Canción Mediterránea, que premià al cantant italià Claudio Villa, per la seva interpretació de *Binario*.
- Apareix al mercat discogràfic el primer disc de vinil gravat a 16 revolucions per minut.
- La nova temporada del Gran Teatro del Liceo, que constarà de 55 funcions, té com a preàmbul les funcions del Ballet nord-americà dirigit per Jerome Robbins, els anomenats “Ballets U.S.A.”, al que seguirà les òperes de Puccini *Manon Lescaut*, *La Bohème* i *Tosca*, interpretades per Renata Tebaldi, gran estrella de la temporada.
- Arthur Rubinstein inaugura el curs de la Asociación de Cultura Musical amb un recital de peces per a piano de Chopin.

CINEMA

- Es celebra al Palau de la Música de Barcelona el I Congreso Internacional de Cinematografía, dedicat a debatre sobre les qüestions relatives a l'aplicació del color

en els films, en la que es projecten pel·lícules nord-americanes, alemanyes, franceses, italianes, poloneses i espanyoles.

- Projectió dels films amateurs de Joan Olivé i Emília Maria Olivé, a l'estudi de dansa Joan Magrinyà. Es projectaren *Escuela de ballet* (1957), *Jardín zoológico de Barcelona* (1958) i *Cataratas del Rhin* (1959), amb una presentació d'Alfons Puig.
- Estrena al cinema *Fantasio* (sessió *Destino*) de *Orfeo negro*, de Marcel Camus, que havia obtingut la Palma d'Or del Festival de Cannes, el 1958.

NOVEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- Al llarg dels mesos anteriors s'ha anat generant una certa polèmica entorn la llengua catalana i la seva recuperació pública, amb atacs i menyspreus per part de la premsa espanyola i, també, amb aferrissades cartes de defensa. Volem reproduir una d'aquestes cartes signada pels senyors J. Batalla, J. Selva, J. Jove, J. Vives, L. Figuerola, J. Poblet i Català Gomis titulada "Vernáculo" publicada al setmanari *Destino* n. 1165, Barcelona, 5 de desembre de 1959, secció "Cartas al director", pp. 5 i 7: "Sr. Director de DESTINO:
 - "Desde hace una larga temporada, -y en este concepto relativo de tiempo podemos entender los últimos años- observamos que se tiende a utilizar la locución "vernáculo" y sus variantes, como expresión de la manera de hablar de la gente de nuestro país. Según el diccionario de Casares, el término significa: «Adj. Doméstico, nativo, de nuestra casa o país. Dícese especialmente del idioma o lengua.».

- “Esta definición, correcta a todas luces, puesto que se origina en la raíz latina de la palabra, parece que tiende a alterarse por el uso, dando nacimiento a una acepción fragmentaria que abarcaría solamente la primera parte de la mencionada definición. Y nos induce a ello el hecho de que raras veces hemos observado que el español, el francés, el inglés, etc., haga alusión a la lengua vernácula cuando se refiere a su propio idioma. Por consiguiente, la idea que se instala en la mente del que lee o escucha la palabreja de marras y por tanto la más auténtica en estos momentos, es la siguiente: a) Reliquia arqueológica; b) Lenguaje folklórico; c) Forma de hablar relegada a usos domésticos; d) Sucedáneo de dialecto; e) Jerga rural, etc.
- “A pesar de que no somos excesivamente susceptibles y estamos conformes con los magníficos escritos que sobre esta materia (susceptibilidad) han producido últimamente nuestros admirados José Pla y José María de Sagarra, tanto eufemismo idiota ya nos empieza a fastidiar. Si bien es cierto que en determinados momentos los sucedáneos tenían una relativa razón de existir, creemos que ya es hora de que volvamos a la normal y plausible manera de hablar para entendernos.”.

ARTS ESCÈNIQUES

- Estrena al Teatro Windsor de *El camino de Roma*, de Robert E. Sherwood, en versió castellana de José López Rubio, amb direcció d’Alberto González Vergel, protagonitzada per Amparo Soler Leal, Francisco Piquer, José Martín, Miguel Viadé, Luis Torner, José María Domenech, Fabio Máximo, Amitys i Enriqueta Torres.
- Estrena, en sessió única, al Teatro Candilejas de *Mirando hacia atrás con ira*, de John Osborne, a càrrec del TEU de Derecho.

- Estrena al Teatro Alexis de *El mensaje*, de Jaime Salom, intepretada per María Matilde Almendros, Francisco Vals, Mario Bustos, Luis Padrós i María Callejas.
- Estrena al Teatro Barcelona de *La mujer de tu prójimo*, de Janos Vaszari, interpretada per Lili Murati, Pedro Porcel, Rafael Alonso, J. García Ortega, Juny Orly, Carmen Alonso, Pepita Salgueiro, Teresa Gil, Ángel del Pozo, Gabriel Agustí, Antonio Redondo, José Segura i Emilio González.
- Es constitueix el Grupo de Teatro de la Facultad de Filosofía y Letras que inicia les seves activitats amb la lectura dramatitzada del segon acte de *Els beneficis de la nació*, de Joan Brossa, amb una presentació prèvia de Alexandre Cirici Pellicer.
- Es celebra el Festival anual de l'Estudi Joan Magrinyà, al Teatro Calderón, amb la participació dels alumnes i de ballarines professionals com Aurora Pons, Araceli Torrents, Antoñita Barrera, Cristina Guinjoan, Romana Uttini i Miguel Navarro, amb figurins d'Artur Carbonell, Manuel Mari i Montserrat Plet, i direcció musical de Concepción Pujol.
- Actuacions a Barcelona del Circo Americano.

ARTS PLÀSTIQUES

- Joan Miró exposa a la Sala Gaspar, amb el patrocini de Club 49, amb una extensa i intensa mostra de la seva obra.
- Es posa a la venda el calendari *Doce meses del año*, col·lecció de dotze xilografies originals de García Llorc, Ràfols Casamada i Francesc Todó, en una edició de Joaquín Horta editor, limitada a 100 exemplars, que té un preu de 1.200 pessetes.

MÚSICA

- Juventudes Musicales estrena partitures inèdites de compositors catalans com Josep Maria Mestres Quadreny, Josep Maria Casanovas i Xavier Benguerel. D'aquest últim estrenen *Contrast*, partitura per a cordes, flauta, clarinet, trompeta i percussió.
- Cicle de conferències dedicades a "La Historia del Jazz", a l'Ateneu Barcelonès, que comptà amb la participació de Javier Coma, Ramón Martel, Enrique Vázquez i Juan de Sagarra.

CINEMA

- Estrena del film *La gata sobre el tejado de zinc*, basada en l'obra teatral de Tennessee Williams, dirigida per Richard Brooks i protagonitzada per Elisabeth Taylor i Paul Newman.

DESEMBRE

POLÍTICA I SOCIETAT

- El president dels EE.UU., general Dwight Eisenhower, inicia una maratoniana gira internacional que el dugué a Madrid, Roma, Nova Delhi, fins a onze països en pocs dies. La visita a Espanya significa el recolzament implícit al règim de Franco que progressivament va sortint de l'aïllament que havia sofert a la postguerra.
- L'any acaba amb el mateix clima de Guerra Freda, amb que havia començat, malgrat que s'instal·la en l'opinió pública l'anomenat "principi de Camp David", pel lloc on Eisenhower i Khruixtxov, van mantenir una llarga sèrie d'entrevistes, que

han alleugerit l'ambient explosiu que es respirava el 1958, amb amenaces i ultimàtums.

ARTS ESCÈNIQUES

- Mor el poeta i dramaturg Iu Pons, nascut el 1902 a Barcelona, de qui cal recordar el recull poètic *Poemes i epigrames*, i, d'entre la seva obra teatral publicada i estrenada, *La princeseta encantada o el Violí de la son* (1927).
- *Festival Mundial de Circo, 1959*, en el Palacio Municipal de Deportes. Presentat per Juan Carcellé.
- Estrena al Teatro Romea de *El tren de Liverpool*, de Rafael Bertrán Montserrat, dirigida per Esteban Polls, interpretada per Blanca de Silos, Carmen Martín, África Martínez, Tachia Quintanar, Vicente Soler i José Albert.
- Estrena al Teatro Comedia de *Los fantasmas de mi cerebro*, adaptació de la novel·la homònima de José María Gironella, del propi autor amb la col·laboració de Julio Manegat, amb il·lustracions musicals de Narciso Yepes, dirigida per Enrique Diosdado, que fou protagonitzada pel propi Diosdado i Amelia de la Torre, acompanyats per un repartiment format per Salvador Soler, Mary Campos, Anabel Diosdado, Joaquín Regals, Roberto Jusmet, Javier Argelaguet, Honorio Fernández i Montserrat Orland .
- Estrena al Teatro Windsor de *Minouche*, de Barillet y Gredy, en versió castellana de Tono, amb direcció d'Alberto González Vergel, protagonitzada per Amparo Soler Leal i Luis Orduna.
- Estrena al Teatro Windsor de *Felices fiestas*, de Barillet i Gredy, en versió castellana de Tono, amb direcció d'Alberto González Vergel, protagonitzada per Amparo Soler Leal i Luis Orduna

- Publicació de *El Mercader de Venècia, La Tempestat i L'Amansiment de l'Harpia* de William Shakespeare, en traducció de Josep Maria de Sagarra, Editorial Alpha.
- Recollim un fragment d'un article de Sebastià Gasch dedicat a la sala de festes Empòrium, una de les úniques que va seguir amb una programació digna i de qualitat dins aquest gènere que tant predicament havia tingut abans de la Guerra. Gasch, en aquest article anuncia unes actuacions de Eddy Seifert et Cie., companyia de contorsionistes francesos. Citem a l'excel·lent crític que traça magistralment l'evolució del gènere durant aquests anys (Sebastià Gasch, "Contorsionismo y contorsionistas", a *Destino* n. 1165, Barcelona, 5 de desembre de 1959, secció "La alegría que pasa", p. 44):
- "En el Paralelo los llamaban antes de la guerra "music-hall"; en las Ramblas, "dancings" o cabarets, y en todos aquellos locales nocturnos había un predominio total del baile y de la canción. Los denominan ahora salas de fiestas, y las salas de fiestas que mayor aceptación tienen son las que han arrumbado el vetusto monótono desfile de cupletistas y de bailarinas para presentar espectáculos de variedades. Lo cierto es que el espectáculo de variedades goza cada día de más predicamento. No solamente porque es esencialmente un "digest" —actualmente, el espectador apresurado exige la última emoción en el mínimo de tiempo—, sino también porque en una época de "bluf" y de lanzamientos publicitarios —cinematográficos, principalmente— el hombre o la mujer que paga su localidad tiene una creciente sed de verdad. En Francia, los empresarios de "music-halls" y cabarets lo han comprendido claramente y desde hace algunos años han disminuido paulatinamente el número de "tours de chant" en beneficio de las atracciones.
- "Entre nosotros, el Emporium —estamos hartos de decirlo, y en esta insistencia no entra el más leve atisbo de publicidad, sino que es la comprobación de un hecho

incontrovertible— es el local que mejor se ha adaptado a esta fórmula. En la mayor parte de sus programas figuran acróbatas, malabaristas, contorsionistas, ilusionistas, excéntricos, fantasistas y un solo “tour de chant”. [...]”.

ARTS PLÀSTIQUES

- La sastreria Gales inicia una nova campanya de disseny d'aparadors amb el següent anunci a tota plana (*Destino* n. 1165, Barcelona, 5 de desembre de 1959, p. 31):
- La idea de los escaparates de Gales para la Navidad de 1959 y Año Nuevo de 1960, responde al gran éxito de los escaparates de artistas jóvenes que se lanzaron tres años antes. Los triunfos internacionales que hoy han situado en primer plano mundial a los que todavía eran casi desconocidos cuando fueron presentados desde Gales, son hoy motivo de satisfacción para todos.
- Tras los nombres, ya famosos, de los pintores TAPIES y CUIXART, el poeta BROSSA, el escultor SUBIRACHS y el fotógrafo POMÉS, hoy se presenta a los barceloneses una nueva constelación de artistas.

- **GALES presenta la nueva ola**

- J. J. THARRATS: Pintor, creador de joyas.
- ANTONI CUMELLA: Ceramista.
- CARLOS PLANELL: Pintor.
- MOISES VILLELIA: Escultor.
- ORIOL MASPONS: Fotógrafo.

- Joaquim Folch i Torres ingressa a l'Acadèmia de Belles Arts Sant Jordi, com a reconeixement de la seva extensíssima trajectòria.

LITERATURA

- Premis de la Nit de Santa Llúcia: el Premi Joanot Martorell 1959 recau en Ricard Salvat amb *Animals destructors de lleis*.
- Publicació d'*Anthologie Lyrique*, de Salvador Espriu per Editions Debresse, París, 1959. Traducció de Jordi Sarsanedas d'un centenar de poemes seleccionats dels llibres *Cementiri de Sinera*, *Les hores i Mrs. Death*, fins *El caminant i el mur* i *Final del laberint*.

MÚSICA

- La Orquesta Nacional de España presenta un programa doble format per *Renard*, d'Igor Stravinsky, amb llibret de Ramuz, estrenada el 1917, amb coreografia de Serge Lifar pels Ballets rusos de Diaghilev, i *Llanto por Ignacio Sánchez Mejías*, de Mauricio Ohana, il·lustració musical del poema de Federico García Lorca, amb direcció orquestral de Jaime Bodmer, el recitat d'Enrique Guitart i la col·laboració de la coral Sant Jordi, dirigida per Oriol Martorell.
- Festival de Jazz al Teatro Candilejas, patrocinat per Radio Juventud, amb la presència dels principals instrumentistes del país, destacant Teté Montoliu i Álvaro Vicencio, "Vicho".

CINEMA

- S'estrena al cinema Kursaal el film *Cristina*, del realitzador José María Argemí, basat en *Pigmalió*, amb la col·laboració en el guió de Cipriano Martí Farreras,

protagonitzada per Enrique Guitart i Josefina Güell, i amb la resta del repartiment encapçalat per Carlos Mendi, Linda Chacón, Guadalupe Muñoz, Montserrat Salvador, María Matilde Almendros, José Isbert, amb una banda sonora composta per Xavier Montsalvatge.

- Estrena del film *El ruido y la furia*, de Martin Ritt, basat en la novel·la homònima de William Faulkner, protagonitzada per Yul Brynner, Joanne Woodward i Margaret Leighton.
- Es celebren a l'Ateneu Barcelonès un cicle de conferències entorn el llenguatge cinematogràfic, inaugurades per Guillermo Díaz-Plaja amb una dissertació titulada "Características de la narración cinematográfica".

